BAAADUL literar

Revistă trimestrială de cultură
serie nouă, anul XII, nr. 8 (45), octombrie-decembrie 2018

Redactor șef: Gruia NOVAC **Redactor: Voicu Gelu BICHINEȚ**

Revista apare cu sprijinul Consiliului Județean Vaslui,
sub egida Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul”

În acest număr semnează:

P.S. IGNATIE, Episcopul Hușilor
Iordan DATCU (București)
Constantin ARDELEANU (București)
Ion MAFTEI-FLAVUS (Iași)
Ioan HOLBAN (Iași)
Vasile FILIP (Iași)
Magda URSACHE (Iași)
Ștefan AMARIȚEI (Iași)
Constantin MĂNUȚĂ (Iași)
Dumitru Augustin DOMAN (Pitești)
Ion POPESCU-SIRETEANU (Pitești)
Petre ISACHI (Bacău)
Oana Mihaela SAVIN (Bacău)
Dan SANDU (Berzunți - Bacău)
Nicolae DRAGOȘ (Craiova)
Teodor OANCĂ (Craiova)
Alexandru JURCAN (Cluj Napoca)
Sonia ELVIREANU (Alba Iulia)

Patrice BRENO (Belgia)

Cornelius Ioan DRĂGAN (Vaslui)
Petruș ANDREI (Bârlad)
Gruia NOVAC (Bârlad)

***Vernisaj*: pg. 76-82**
Culegere computerizată
și tehnoredactare: Bogdan ARTENE

*

Adresa revistei:
Editura Sfera,
Bârlad, str. C. Hamangiu nr. 15,
tel./fax: 0335 425302
e-mail: baaadul_literar@yahoo.com
www.bjvaslui.ro

Materialele nu se înapoiază.
Redacția nu cenzurează articolele, dar responsabilitatea opiniilor cade în sarcina autorilor.

*

Revista a fost tipărită de S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad,
str. C. Hamangiu nr. 15,
tel./fax: 0335 425302,
în ziua de 22 noiembrie 2018.

ISSN 1843-2190, ISSN-L 1843-2190

CUPRINS

Pagina

3 Ion MAFTEI-FLAVUS, *Poemata*
4 P. S. IGNATIE, *Cuvânt de învățătură* (Editorial)
7 Magda URSACHE, *„Antilethe" versus golirea memoriei*
10 Ion POPESCU-SIRETEANU, *Țăranii*
11 Gruia NOVAC, *Când s-a terminat Primul Război Mondial pentru România?*
12 Constantin ARDELEANU, *Tecuci - urbea Unirii salvate*
13 Petre ISACHI, *Antiliteratura, cartea „din colbul școlii" și imaginarul eminescian*
16 Redacția B.L., *Scriitorul Constantin Mănuță la 70 de ani*
17 Vasile FILIP, *I. Zugrăvit de alte condeie; II. Răspund provocărilor*
20 Iordan DATCU, *Magda Ursache și Adrian Alui Gheorghe în dialog*
21 Anonimu ȘTIUTOT, *Sunt perplex, de n-aș fi sastisit!*
22 Dumitru Augustin DOMAN, *Dialog despre morală în Post-Moralia*
24 Ioan HOLBAN, *Dramaturgia ca literatură*
26 Gruia NOVAC, *Cronici literare* (despre: Liviu Ioan Stoiciu, Codrin Șerban, George Irava, Serghei Coloșenco, G. Tutoveanu)
35 Sonia ELVIREANU, *Elena Cristea, „Jocul cuvintelor"*
36 Constantin MĂNUȚĂ, *I. Vasile Filip, un senior al rondelului românesc; II. Poetul la Centenarul țării*
40 Gruia NOVAC, *Noaptea e un sfetnic... (XXIV)*
42 Dan SANDU, *Cântec de prieten*
44 Vasile FILIP, *I. Rădăcinile și izvoarele; II. Cartea de rugăciuni*
47 Redacția, *In memoriam Gruia Novac jr.*
48 Patrice BRENO, *Poeme (traduse din franceză de Sonia Elvireanu)*
50 Nicolae DRAGOȘ, *„Nu-ngenunchează munții, niciodată!"* (poeme)
53 Petruș ANDREI, *„Ne asaltează astăzi incultura"* (sonete)
54 Ion MAFTEI (FLAVUS), *„Să rupem zarea care pe toți ne închide..."* (poeme)
56 Cornelius Ioan DRĂGAN, „Măreția muntelui e dată de spațialitate!" (poeme)
57 Alexandru JURCAN, *„...n-au acces la răstignirea mea !"* (poeme)
58 Oana Mihaela SAVIN, *Stația speranței* (proză)
65 Ștefan AMARIȚEI, *O moarte neanunțată* (teatru)
68 Teodor OANCĂ, *Acasă* (proză scurtă)
70 Gruia NOVAC, *Continuu despre... actor*
71 Redacția B. L., *Câteva sortări din manuscrisele de literatură satirico-umoristică*
73 Gruia NOVAC, *Interviu cu George Corbu*
76 Gruia NOVAC, *Un vernisaj revuistic insolit*
78 Vernisaj, *Privelești ale Evului Mediu care prisosesc în Mil. III !*
83 Gruia NOVAC, *Reflecțiile unui ciob din oglinda vremurilor (XXIII)*
85 *Ecouri*
86 Vasile DUMITRU, *Calendar (selectiv)*
87 Liliana MOGA, *Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul" Vaslui la Semicentenar*
89 Redacția, *Jubileul **României literare***

Poemata

DINCOLO DE DRAGOSTE...

Ne suntem unul, altuia timp
Pentru ființă
Și neființă,
La fel de bătrân și de tânăr,
Mereu la început și mereu la sfârșit,
Rouă în genele dimineții,
Bun pentru toate vârstele lui,
Un singur timp pentru toți,
Pentru toate,
Un timp care este și nu-i...
Ne suntem unul, altuia timp
Care ne trage încet în apele sale
Tot mai adânci și mai grele
Și noi, din himerele destrămate
Împletim fără grabă firul vieții cu acela al morții
Să ne legăm cu secundele noastre sărace
De acest timp
Care este și nu-i
Și-n care orice vis neîmplinit
Veșnicie se face...

*

Ne suntem unul, altuia loc
Hărăzit nouă de la-nceputuri
Să ne fie de-ajuns
Pentru singurul nostru dor...
Rătăciți în lume ne suntem loc
Sub aceeași stea căzătoare
Fără noroc...

*

Ne suntem unul, altuia candelă
Cu blândă lumină,
Tainică, tremurătoare,
Spre care ne plecăm frunțile noastre
Și sub care sufletele ni se închină
A rugă de milă și îndurare...

*

Ne suntem unul, altuia rost
Să nu rămânem chiar singuri de tot
În colțul acesta de lume
În care prinși pentru vecie am fost...

În Parcul „Copou” din Iași (2018)

Ion MAFTEI (FLAVUS)

(S-a născut la 14 Noiembrie, 1937, ca fiu al Mariei lu' Alecu, în satul Bogata, comuna Baia, județul Suceava. Trăiește în Iași, orașul lui de suflet, care l-a adoptat și ca **poet**.)

Cluj, 18 august 2018

Chipul lumii de astăzi: ideologie și polarizare *

„Și Iisus, stând, i-a chemat și le-a zis: ce voiți să vă fac? Zis-au Lui: Doamne, să se deschidă ochii noștri" (Mt. 20, 32-33).

Pasajul evanghelic citit astăzi, în cadrul Sfintei Liturghii, ne vorbește despre vindecarea a doi orbi, despre o minune pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos a săvârșit-o cu doi oameni care aveau o nevoie imperioasă să vadă.

Ceea ce pe mine personal m-a atras, în mod special, în desfășurarea narativă a acestei minuni este stăruința, perseverența pe care au avut-o cei doi orbi în a primi vindecare. Aș putea spune chiar încăpățânarea lor în a o dobândi.

Cei doi orbi stăteau la marginea drumului, în pulberea aceea a pământului. Probabil, erau oameni nevoiași, săraci și trăiau din ceea ce primeau de la ceilalți care își făceau milă cu ei.

Trăind astfel, adică la marginea drumului, ne putem da seama foarte ușor că, în momentul în care s-a stârnit o anumită formă de vânzoleală în jurul lor, ei au avut o intuiție incredibilă. Au simțit ceva, dovadă că acei ochi ai spiritului, ai minții, erau extrem de clari și puteau să capteze tot ceea ce trecea pe lângă ei. Cu alte cuvinte, aveau raze infraroșii, capabile de a detecta spiritualul. De aceea au început să strige: „Iisuse, Fiul lui David, miluiește-ne pe noi!" Acest cuvânt, „miluiește-ne", pe care noi l-am tradus din limba greacă în forma aceasta, are o conotație mult mai profundă în exprimarea originală: „miluiește-ne, dă-ne pomană, Doamne! Fă Tu ceva cu noi, cei care cerșim aici la marginea drumului și vrem repede să primim vindecare".

Cu cât mulțimea îi certa mai mult, cu atât acești orbi erau mai insistenți, mai încăpățânați, am putea spune, în a-și susține doleanța. Fac o mică paranteză: **există și o formă de încăpățânare în cele bune, pe care Dumnezeu să ne-o dăruiască fiecăruia dintre noi.** Din păcate, noi ne încăpățânăm mai mult în cele rele și stăruim cu suficientă prisosință în ele.

Revenind la cei doi orbi, este mai mult decât limpede că insistența lor era stânjenitoare pentru cei care, chipurile, aveau nevoie de o oarecare liniște ca să se bucure de trecerea lui Hristos printre ei. Din fericire, ei ignorau ceea ce le cerea mulțimea și strigau cu mai multă putere. Mulțimea le impunea: tăceți, nu mai strigați, căci ne stricați liniștea, ne tulburați starea aceasta de contemplație pe care ar trebuie să o avem în momentul în care trece, cine? **Mântuirea însăși printre noi, adică Iisus Hristos**.

Această atitudine a celor doi orbi, de la marginea drumului, cred că ar trebui să constituie și pentru noi un foarte bun exemplu.

Avem parte de o lume foarte bulversată, fragmentată din toate punctele de vedere. Puteți constata cu mare ușurință câtă stare de dezbinare, ce atmosferă de sciziune ne înconjoară

la tot pasul.

În lumea în care trăim noi astăzi, (aproape) totul este transformat în ideologie: cine își iubește patria și neamul, riscă să fie suspectat de cripto-comunism; cine pledează pentru și este fervent în a susține familia tradițională, poate fi etichetat rapid ca un simpatizant inconștient al domnului Putin, de parcă familia formată din tată, mamă și copii a fost inventată și așezată pe orbita planetei de către „prințul" de la Răsărit.

În consecință, aș putea spune că societatea, chipul lumii de astăzi sunt constant și obsesiv privite în cheie ideologică centrată pe dezbinare, subsumate unei ideologii care conține morbul polarizării și al uciderii. Se știe, cu certitudine maximală, că orice fel de ideologie este totalitară și, în mod negreșit, ucide.

Pentru o mai clară argumentare, vă mai propun doar câteva exemple, foarte succinte, pentru că **noi, Biserica, nu putem fi absenți de la ceea ce se întâmplă în lumea de astăzi.** Putem să vorbim excelent despre Evanghelie, despre pasajele pe care le avem și care sunt atât de minunate și de profunde, dar dacă nu reușim să facem racorduri, să facem o plonjare în contemporaneitate, atunci ne dovedim a fi niște predicatori foarte slabi, care ne-am încuiat undeva într-o zonă a trecutului, vorbim excelent despre ceea ce a fost în trecut, fără să avem un liant cu ceea ce se întâmplă sub ochii noștri, arătându-ne astfel incapabili să citim semnele vremii.

Sunt foarte mulți care vor să ne reducă la tăcere. Noi, de cele mai multe ori, suntem ca și orbii aceștia de la marginea drumului, din pulbere. **Probabil nu suntem atât de săraci material, însă avem o altă formă de sărăcie și orbire: sărăcia și miopia spirituală**. Diferența dintre noi și orbi este că noi nu realizăm că alții vor să ne orbească cu ideologiile lumii acesteia, care își propun să ne disloce din albia valorilor Evangheliei și ale Tradiției.

Nu realizăm că suntem orbi. Nici nu strigăm când ne întreabă Domnul Hristos: „ce vreți să vă fac Eu vouă?" „Să vedem, Doamne! Deschide-ne ochii! Avem nevoie să ni se deschidă ochii, să vedem ce se întâmplă în lumea în care trăim astăzi, în care absolut totul este confiscat ideologic".

Cei care susțin familia și principiile ei sănătoase sunt împotriva – sau cel puțin așa consideră unii – altui fel de „familie", chiar dacă, personal, eu nu aș numi-o în felul acesta. **Noi întotdeauna simțim nevoia să adjectivăm, adică să spunem: familie *tradițională*, pentru a o diferenția de celălalt fel de „familie" care vrea să se impună în chip totalitar. Familia nu poate fi decât într-un singur fel. Celelalte sunt surogate, niște subtitute nereușite, niște schimonosiri nedrepte care se revendică de la acest statut natural, a ceea ce noi numim: familie.**

Dragostea de țară, de patrie, este confiscată și transformată ideologic în toate felurile. Există o puzderie de cărți cu care se hrănesc mulți dintre tinerii noștri. Este dreptul și libertatea fiecăruia de a-și alege opțiunile de lectură. Cu toate acestea, **noi avem o mare responsabilitate, atât Biserica, cât și oamenii de cultură. Adică să oferim o alternativă consistentă și viabilă la derapajele ideologice ale prezentului. Nu putem să-i lăsăm să rămână în relativismul axiologic la care sunt invitați. Degeaba diagnosticăm că sunt probleme, dacă noi nu oferim și soluții, dacă nu oferim alternativă la ceea ce se întâmplă.** Pentru că undeva, în subteranele conștiințelor oamenilor, se sedimentează toate lecturile din care se hrănesc. De aceea, noi avem datoria să oferim alternativa aceea bună, frumoasă, autentică. Sunt atâția tineri care se hrănesc din cărți de istorie, care nu fac altceva decât să demonteze indentitatea noastră națională și să ne transmită, în mod subliminal sau explicit, că suntem ca neam, ca popor, structural vorbind și nu accidental (ceea ce, de fapt, se și întâmplă) într-o situație de avarie.

Și noi ce facem? Absolut nimic. Puține voci sunt cele care se ridică, la modul competent, să dea un răspuns adecvat, neîncrâncenat și extrem de clar și argumentat. Foarte puține voci. Ne rezumăm doar la exercițiul diagnosticării.

Și ca să merg puțin mai la adânc și să vedem care este corespondentul ideologizării în societatea românească, **rogu-vă, să reflectați asupra unei alte plăgi a lumii actuale: totul este politizat.** Trebuie să recunoaștem că tot o formă de orbire și polarizare este și aceasta!

Dacă noi, ca Biserică, ne ridicăm împotriva corupției – și toată lumea se ridică împotriva corupției – în mod automat, suntem plasați într-o partidă sau alta. **Corupția nu este o problemă a politicii românești. Este o problemă morală a societății (încorporează și sfera vieții politice) în care trăim noi astăzi**. Cei care mai au activ „simțul" inteligenței pot sesiza, cu asupra de măsură, nuanțele.

Biserica semnalează răspicat (și cred că orice persoană integră și iubitoare de bine, indiferent de statutul social, aderă la acest mesaj) că nu putem să trăim în felul acesta.

Dar nu avem curaj să vorbim despre aceste lucruri pentru că suntem lași cu toții. Probabil ne complacem în această letargie și din cauza acestor polarizări care sunt atât de prezente în societatea românească.

Problema diasporei?... Și ea este confiscată politic. Nedrept acest lucru. Eu am trăit în diaspora și știu ce înseamnă diaspora. Cine s-a ridicat să apere diaspora? **Diaspora este apărată, probabil, doar pentru voturi.** Atât! Iar în momentul în care s-a pus problema diasporei, Biserica a fost prima mânjită și batjocorită, eludându-se un fapt mai mult decât evident: **Biserica este prima (și probabil unica) instituție care ține, în mod consecvent și rectiliniu, la tot ceea ce înseamnă identitate românească pentru cei plecați în diaspora.** Pe noi, ca Biserică, ne interesează sufletele tuturor românilor care pleacă de acasă și-i lasă pe cei dragi ai lor, pentru a găsi un trai mai bun. Avem grijă de credința lor, de identitatea lor, de speranța lor și este nedrept ca cineva să-i batjocorească, doar pentru că este adeptul ideologiei progresist-liberale.

Cineva (Alina Mungiu-Pippidi) numea diaspora: „lumpendiaspora". Adică, în exprimarea acestei persoane, „mahalaua de diaspora". Groaznic! Dacă citiți acel articol, vă veți îngrozi constatând cum poate cineva să vorbească despre copiii, rudele dumneavoastră care sunt plecați în străinătate. De ce este în stare să facă acest lucru? Pentru că se poziționează într-o ideologie progresist-liberală, iar tot ceea ține de oamenii atașați Bisericii, care țin la valorile acestui neam, intră în categoria disprețului și retardării.

Am pornit de la Evanghelia vindecării celor doi orbi, pentru că avem nevoie de Cineva care să ne deschidă ochii. Dar să cerem lucrul acesta! Nu-i suficient numai să constatăm starea de fapt, ci toți să simțim că suntem într-o stare de orbire spirituală, într-o stare de deficiență, de miopie din toate punctele de vedere, și să strigăm către Domnul: Doamne, deschide-ne ochii fiecăruia dintre noi, acolo unde suntem: profesorului la catedră, medicului la spital, nouă, episcopilor, preoților la altar, dumneavoastră credincioșilor la slujirile pe care le aveți! Să ne deschidă ochii, să vedem unde este pericolul și unde este otrava care ne orbește pe fiecare dintre noi. Este o lucrare anevoioasă, nu este simplu să stai să zăbovești asupra acestor provocări, care vedeți cu câtă impetuozitate vin peste noi și ne prind ca într-un malaxor și ne zdrobesc, iar noi nu realizăm lucrul acesta.

De aceea am plecat de la acest pasaj evanghelic absolut formidabil: să avem și noi această încăpățânare în cele bune, să rămânem stăruitori, chiar dacă valul acestea este, din toate punctele de vedere, unul potrivnic. Să rămânem ca cei doi orbi, chiar dacă suntem în pulbere, chiar dacă suntem la marginea drumului, **să cerem întotdeauna să reușim să vedem, să căpătăm acea acuitate spirituală a minții, care să ne ajute să ne putem smulge din toate aceste vifornițe ideologice cu care ne confruntăm fiecare dintre noi.**

Biserica suntem toți. Toți trebuie să apărăm aceste valori care ne definesc pe noi, ca neam. Nu sunt venite de undeva și inventate, ci ele sunt cele care ne asigură, ne conservă acest statut, această demnitate de oameni ai credinței și de români. Avem nevoie de mărturisire multă, inteligentă, competentă, consistentă și, desigur, cu multă noblețe.

Domnul să ne învrednicească pe fiecare dintre noi să fim atenți, să avem vigilența să vedem de unde vine pericolul și să nu mai stăm să ne gândim că cineva ar trebui să facă ceva sau să ia atitudine în locul nostru. Du o muncă de lămurire cu copilul tău, cu cel de lângă tine, ce înseamnă Biserica, ce înseamnă valorile acestui neam! Explică-i-le într-o manieră prin care el să se îndrăgostească de aceste lucruri, să simtă cu forță: da, aici este adevărul, în locul acesta, nu în altă parte! Simt că dincolo sunt altfel de realități, care sunt compromise și ireale!

Dar cât de greu este să transmitem asemenea lucruri! De aceea este nevoie de rugăciune. Și nu o afirm de pe pozițiile episcopului. Un mare filosof spunea un lucru extraordinar: *„Tot ceea ce nu este în centrul lui Hristos, este provincial"* (Nikolai Berdiaev). *„Nu este în centrul lui Hristos"* ține de superficial, de periferie.

Avem nevoie să ne adunăm în jurul acestui centru care este Hristos, iar dacă reușim să ne asumăm, să metabolizăm Evanghelia, adevărurile evanghelice, vă asigur că vom înțelege de la sine toate celelalte valori care ne definesc pe noi ca oameni.

Domnul să ne învrednicească să cerem lucrul acesta: deschide-ne, Doamne, ochii fiecăruia dintre noi!

Episcopul Hușilor

---

* Cuvânt rostit la sfințirea bisericii „Schimbarea la Față" din Cluj-Napoca, 18/08/2018. Aici este varianta ușor remaniată.

P.S. Redactorii vă mulțumesc, Prea Cucernice Părinte Episcop Ignatie, pentru îngăduința publicării.

Magda URSACHE

DUMNEZEU S-A NĂSCUT ÎN EXIL

„Antilethe” versus golirea memoriei

Mi s-a întâmplat, chiar în anul Centenarului Reîntregirii, să citesc nesăbuințe despre identitatea etnică, specific național, românitate, ca fiind concepte care s-au perimat. *Forma mentis* autohtonă e declarată *un –cool*, la fel familia tradițională, la fel religia ortodoxă, iar christofobii se înmulțesc. Proletcultiștii și-au dorit „stârpirea din rădăcină” (nu-i mulțumesc lui Ovid S. Crohmălniceanu!), cu rădăcini naționale cu tot, a profesorilor de conștiință. Sami Damian hotărâse că Vintilă Horia, Călinescu, Noica erau „porțile închise” ale literaturii române. Rădăcini în fascism, în nazism, în legionarism găsesc noii rolleri de la Iorga, Blaga, Eliade, Mircea Vulcănescu, la Țuțea, Noica, Ernest Bernea...Semnalul de alarmă al lui Crainic, „români deromânizați”, e negat cu indignare.Nichifor Crainic continuă să rămână pus la Index librorum prohibitorum. Un primar iașiot a dat sancțiune cuiva care afișase, preelectoral pesemne, într-o stație de tramvai, o pancartă cu poemul incendiar *Ridică-te*, *Gheorghe*, *ridică-te*, *Ioane*, pentru care Tribunalul Poporului i-a dat lui Radu Gyr, în 1958, sentința: condamnare la moarte.

Cei care anunțau satisfăcuți, după acel 23 august, moartea civică a marilor scriitori n-au fost condamnați la moarte morală, dimpotrivă. Au rămas sub scut, pentru a reactualiza lozinca internaționalismului proletar, ca să-i blameze din nou pe cei care pledează pentru păstrarea trăsăturilor identitare. Un eseist vrea să ne convingă cum că s-a consumat prea multă energie degeaba în problema identității, total inactuală, diversitățile naționale fiind pe ducă. Un istoric la modă, care nici istorie nu face, nici patriotismul nu-i place, ne persuadează să scăpăm de obsesia identității, care n-ar fi decât a popoarelor mici și mărunte, vitregite. Dar or fi fost briții popor vitregit? Când și-au simțit identitatea în pericol, englezii au riscat pierderi economice, ieșind din UE. Noi? Părem a fi cuprinși de un aventurism demolant. Lucrăm cu „râzătoarea” contra celor care respectă vocabule ca trecut, tradiție, moștenire, declarând că nu datorăm nimic nimănui, predilect înaintașilor, oamenilor între români, ca să parafrazez titlul lui Alexandru Buican, *Un om între români*.Un filosof și mai la modă opinează că la judecata supremă va fi chemat insul singur- singurel, nu „în turmă”. N-o fi citit în *Apocalipsă*, 11,9 că în ziua judecății vor fi chemate „popoare, seminții, limbi, neamuri”?

Fapte condamnabile, ca trădarea, le socotim eroice, fapte eroice le socotim zadarnice, prostești. Țăranul apărând hotarele și haturile? Eroare! Istoria popoarelor s-a cam sfârșit, așa că, dacă are chef de luptă contra soldă, individul poate fi *kanonenfutter* – carne de tun – în vreun deșert. Cât despre țăranul care și-a pus biserica pe roate ca să poată pleca împreună cu ea la vreme de bejenie, el simte din nou sila,disprețul elitei intelectuale, nicidecum dorința de a ajuta /corija/ îndrepta.Cu acest pervers (nu de bordel, ci de bordei), incestuos, leneș, hoț, bețiv, consumator de cânepă și alte droguri populare, nu-i nimica de făcut. Marea masă a țăranilor a susținut Unirea prin preot și prin învățător. Ia-le școala și crucea și ai sfârșit ce-au început proletarii comuniști.

Ce dacă sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii? Se poartă un tip de intello snob și cinic, indiferent la soarta națiunii sau chiar contribuind

la demolarea ei. Și-mi amintesc de un vremelnic primar- chirurg al capitalei, Oprea și Sorin parcă, vorbind de „poporul PSD". Ce-i altceva decât instigare la bellum intraetnic, la dezbinare? Se pledează contra vinei numite „ abuz de memorie" (și de memorii) privind crimele comuniștilor. Cică „n-avem". N-avem eroi rezistenți, sacrificați de comuniști? Spune Ion Zubașcu, într-un interviu luat de Lucia Negoiță pentru „Acolada", că „în familia noastră, politica s-a scris cu sânge de om". Ce-i drept, temerarii care au ales calea libertății trebuie căutați în munți sau în exil. Avertizează Vintilă Horia, prin Ovidiu al său: *„Libertatea se plătește scump, dar își merită totdeauna prețul"*.

În Polonia, s-a înființat Institutul pentru *memoria* națiunii (subl. mea, Magda Ursache) poloneze; au fost judecați procurorii vinovați de mușamalizarea dosarelor criminalilor din perioada stalinistă. La noi, Institutul „Elie Wiesel" s-a constituit într-un soi de Tribunal al Poporului, unde domnul Al. Florian, avocat, procuror și judecător *à la fois*, pledează și dă sentințe contra marilor valori ca Mircea Vulcănescu, Eliade,Țuțea, Gyr, contra rezistenților anticomuniști, contra martirilor închisorilor. Lui Nichifor Crainic îi saltă post-mortem pe stern. A produs Crainic „dezastru țării", acuza grea a Tribunalul Poporului? Comunismele lui Radu Florian au fost preluate și augmentate de fiu: „Fazcism!", cum pronunța ultimul de pe listă ajuns primul, Ion Iliescu. Agenții gândirii unice (la fel ca PCR-ul) ai stalinizării, ai marginalizării, ai exterminării nealiniaților la doctrină cer să ne controlăm repulsia față de torționari (cei mai sângeroși din Est). Dar de unde iertare, seninătate, echilibru? Ce om normal la cap n-are fobie față de comunism? Sau este un rău minor, o banalitate a răului că regimul Dej- Pauker –Teohari a acționat *dur*, *crud*, *bestial*, în numele luptei de clasă? Amintiți-vă că Lenin telegrafia decis: „Împușcați-i și pe șovăielnici!"(v. *Opere complete*, X). A regretat gen. Pleșiță că l-a bătut pe Paul Goma, mai să- l omoare în închisoare cu aconitină, apoi în Franța prin colete explozive? Să-i cerem lui Goma toleranță mută, ba chiar să-i postfațeze memoriile lui Nicolae Pleșiță, patrioticul patrioticilor securiști?

Putem fi obiectivi, cu înțelegere, când citim despre *Experimentul Pitești* al Dr. Nicu Ioniță, trecut prin el sau despre *patimile după Pitești*? Virgil Ierunca n-a putut veni în țară la stingerea mamei lui. Nici n-a aflat că a murit atunci, ci mai târziu, când poșta română i-a returnat un mandat, cu mențiunea *decedată*. Vrem să-l fi iertat Monica Lovinescu pe Francisc Butyca, torționarul mamei sale, Ecaterina Bălăcioiu, mort necondamnat în 1998? Ar însemna să ne autogolim memoria.

Pe Micaela Ghițescu, studentă în '52, au arestat-o numai pentru că i-a scris profesorului său, Marcel Fontaine, expulzat din RPR, odată cu închiderea Liceului Francez de Înalte Studii. Proletcultiștii nu aveau nevoie de înalte studii,de înalți profesori, drept care i-au gonit de la catedre universitare pe cei dăruiți să fie profesori. Lui G. Călinescu i-a luat luat locul dentistul Vitner. E de noaptea minții și a spiritului!

Norocul lui Neagu Djuvara, că a plecat în delegație, ca diplomat, la Stockolm și a rămas dincolo de Cortina de Fier. Fix la 23 august '44, l-a trimis acolo primul ministru Mihai Antonescu, spre a trata armistițiul cu ambasadoarea URSS Kolontay. A urmat marea sovietizare, mai exact colonizarea economică și culturală, dar și deznaționalizarea. Noroc cu caru' au avut și Iorgu Iordan, membru ARLUS, și George Ivașcu: învățase, la cerere, limba rusă în închisoare. N-a devenit Cartea Rusă (citiți: sovietică) cea mai mare editură, cu farmacista Ilka Melinescu în frunte? „Iskra"(citiți „Scânteia") se difuza în tiraje uriașe; cei din „câmpul muncii" erau abonați cu toții, obligatoriu, chiar dacă erau soț și soție, iar șantieriștii citeau ziarul lui Brucan și noaptea, la flăcări de chibrit, cum cântau poeții planificați să scrie propagandistic. Și prosperau! Revistele exilului erau scoase cu eforturi mari, ca „Mele. Scrisoare internațională de poezie" a lui Ștefan Baciu, în mai puțin de 50 de exemplare. Aveau viață scurtă, ca „Tricolorul" lui Al. Dima-Drăgan sau „Drum", a lui John Halmaghi, dar „Agora" ori „Origini" erau prestigioase. Constantin Eretescu a trudit mulți ani la varianta americană a publicației „Lupta". „The Fight", din 30 noiembrie '83 până în 15 iulie '92.Tiraj 2000 de exemplare, față de cele o mie ale variantei franceze „Lupta". „Le combat", bilunarul lui Mihai Korne,apărut la Paris din '83 pînă în '97 și,după o pauză de un an, din '97 până în 2000. S-au confruntat cu Puterea comunistă, unii în munți, ceilalți în ziarele și la posturile de radio ale exilului. Și mă gîndesc mereu la cei care au „mormânt în cer", fără să fi ajuns în viață la căderea blestematei Cortine, ca Vasile Posteucă (1912- 1972).

Sunt vremi ce trebuie uitate, dacă marii exilați sunt încă publicați *încet și greu, încet și greu*? Îmi aduc aminte că tatăl meu le spunea *cocori* celor care reușiseră să fugă. Iar Mihai Ursachi, 9 ani de autoexil în SUA, le doinea: *„lung se tânguie cocorii"*. Tocmai de aceea „Antilethe- revistă pentru comemorarea exilului românesc", unde Mihaela Albu și Dan Anghelescu se străduie să fie reconsiderați exilații din motive politice, ar trebui sponsorizată la nivel guvernamental. Așadar, întreprindere MA și DA. Dacă nu se opune domnul Florian,desigur, arbiter al loviturilor de pedeapsă

privind așa –zisul antisemitism al românilor.

Cei care au reușit să treacă granița, fiind supuși deșărării, au fost ajunși de mâna lungă a Securității. Mereu acuzați: de spionaj pentru SUA, pentru CIA, pentru NKVD, etichetați ca angajați Secu, ca agenți provocatori de dezbinare ori fugari anticomuniști înrăiți, ca Horia Stamatu.

Scrie Vintilă Horia, într-un interviu pentru „Punto y Coma": *„Exilul implică un spațiu al cunoașterii prin intermediul durerii, suferinței și a tot ce înseamnă despărțire". A urmat „exilul din exil": „Am ajuns să mă exilez în propriul meu exil ca să pot continua"*. În alte cuvinte, „concentrarea în sâmbure", pentru a-ți păstra curat sinele. Și sinea. Sau, ca să-ți suporți existența, trebuie s-o prefaci în literatură: *Dumnezeu s-a născut în exil*.

Incorect politic, religios, cultural, poate și muzical, Dan Anghelescu susține că o bună cuprindere a literaturii noastre nu-i deplină fără exilați. Numărul prim din „Antilethe" e dedicat operei horiene.„Nu m-am schimbat decât la față", îi scria Vintilă Horia lui Ovid Caledoniu, de la Madrid, în 1968. Fața de acasă, din România, o avea și în '90, după 46 de ani de exil. Și în pragul zilei de 4 aprilie, când s-a stins.

Sigur că toți cei care au cedat/profitat în închisoarea ideologică a dejismului și ceaușismului, lăudând „realizării" își manifestă ostilitatea față de cei care nu au cedat, care au încercat – știm cu ce preț - să țină calea adevărului. Nucleele toxice proletcultiste au fost reactivate.Iar gazetari cu două stângi, nu cu una singură, găsesc doar beneficii (pentru scriitori) sub comunism. Nu-i pot contrazice. Agitpropii au dus-o excelent: case, medalii, premieri, hrană aleasă de la gospodarii de partid și, postsocialist, indemnizații de merit. Își tipăresc jurnale ca să nege c-ar fi fost comunism, ci dictatură de dezvoltare doar.Ce comunism? Ni s-a părut, n-a fost. Și nici limbă de lemn nu s-a vorbit.

Cea mai oribilă invazie a fost invazia imorală a sovieticilor. Li se spune elevilor la școală asta? Deși Hrușciov, la al douăzecilea Congres, a dezvăluit crimele lui Stalin, parte dintre prolet-poeții ieșeni au continuat să-i dedice ode tătucăi. Și au rămas continuu în scaune; ei, dar și fiii lor, nepoții, tot familionul. Cum să recunoască faptul că verticalii au ajuns în închisori, când n-au izbutit să plece din țara aflată la răscruce de drumuri? Petru Ursache n-a mai suportat încă o prăbușire de ierarhie: Maiorescu – criminal de Eminescu, Mircea Eliade, un ratat și ca istoric al religiilor, și ca prozator și ca tot... Zaharia Stancu numise generația lui Eliade „generația în pulbere". Dar *Pulbere de Aur*, a replicat Petru, în cartea cu acest titlu, care o să apară la Editura Eikon.

„Magnetul" Nae Ionescu, după Arșavir Acterian, dar și Mircea Eliade sunt cei mai denigrați. Spunea Eliade că fiecare exilat trebuie să se identifice cu Ulise. Știți vreun mare exilat care să nu se fi gândit la Ithaca lui, până a intrat pe „poarta lui Dumnezeu"? Ștefan Baciu și-n Honolulu tot sub Tâmpa a stat (v. *Sub Tâmpa în Honolulu*, 1973). A murit în '93, vorbind la telefon cu sora rămasă în București. A revenit măcar așa în *Cetatea lui Bucur*, titlul din 1940, retipărit de Humanitas în 2006, dar greu de găsit în librăriile din ce în ce mai puține. *Memoriile unui fost săgetător* de Vintilă Horia a fost carte de negăsit în Iași. Am obținut-o cu comandă specială. O librăreasă cărturescă era convinsă că Editura Vremea aparținea lui Adrian Păunescu și-mi spunea dezgustată că nu au o relație cu ea. De Silvia Colfescu nu auzise.

Mai mult decât oricare alții, Vintilă Horia, Ștefan Baciu, Horia Stamatu intră în categoria literaturii pământului natal (*Heimatliteratur*), de unde și receptarea săracă. Eseiștii isonari (care țin isonul ideologiei *political correctness*) cer, sistematic și intens, un *écart*, o abatere, o deviere de la tradiție, blamând sufletul etnic românesc, iar „exercițiile de adevăr" privind istoria literaturii române se fac iarăși cu risc. Mihaela Albu și Dan Anghelescu, prin revista „Antilethe", ajunsă la al treilea număr, se luptă să nu rămână exilați din cultura română exilații, să nu mai fie insuficient analizați și comentați.Le răspunde, ca un ecou, Radu Gyr:

„Ne vom întoarce ca un fum./ Ușori, ținându-ne de mâini,/ Toți cei de ieri în cei de-acum,/Cum trec fântânile-n fântâni."

Ion POPESCU-SIRETEANU

Ca-n Codrul Vlăsiei sau „La forêt de Bondy”!

„E la fel de abominabil să pui cuvântul *național* lângă *comunism*, la fel cum, astăzi, e să ai naivitatea de a crede că *național* poate sta firesc lângă *globalism*.”

(Magda Ursache, scriitoare,
soția marelui opozant Petru Ursache,
prof. univ. dr. ieșean)

Țăranii

Cuminți și dornici de liniște în satele lor și în țara pe care o iubesc la fel ca pe mormintele părinților și fraților, țăranii au purtat, secole de-a rândul, povara domnilor și a boierilor lacomi de pământuri și de muncă fără plată.

Ei suportau grele biruri date porții otomane, ei plăteau desfrâul boierilor și domnilor, ei erau *talpa țării* legată pe veci de pământul strămoșesc și tot ei răbdau foame și biciul stăpânilor.

Loviți din toate părțile, sărutați de boli și de moarte, țăranii au dus în cârcă mari oști de trântori și de profitori, de cârciumari evrei și de alți indivizi lipsiți de omenie.

Când nu mai puteau, când foamea îi bântuia și când setea jefuitorilor creștea peste măsură, țăranii se răsculau (...), ca apoi să atârne în frânghii legate de copaci la marginea pădurilor.

Iar când s-au opus colectivizării, au fost împușcați la marginea drumurilor de către fiii altor țărani, ajunși securiști, slujitori ai bolșevismului rusesc.

Astăzi, țăranii, analfabeți și sărăciți, lipsiți de ajutorul celor plecați dintre ei și ajunși domni, sunt momiți la alegeri cu fasole și cârnați, duși cu mașinile să voteze pentru alegerea marilor tâlhari ai neamului.

Trădați de propriii lor fii și nepoți, sătui de mizerie, se retrag în cimitirele satelor și de acolo își spun cuvântul pe care nu-l aude nici guvernul, nici președintele țării și nici Dumnezeu.

Țăranii mor în tăcere odată cu țara.

Sărman pământ românesc, pe mâna cui ai ajuns!

(din vol. *Călător spre noapte*, Editura Printis, 2018, Iași, p.101)

PRELUNGIREA MEMORIEI...

POEME ÎNTR-UN VERS de Ion Brad

Ardealuri nu sunt multe, doar unul, cât o mie!

*

De-ar învia toți morții noștri, n-ar încăpea în tot Ardealul...

*

Ca unui idol mă închin limbii supte de la mama...

*

Râdeau de moarte dacii liberi... Noi nu mai suntem neam cu ei?

*

Tot învățăm și tot murim, ca proștii...

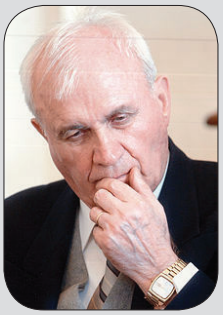

(n. 1929,
Pănade - Alba)

Gruia NOVAC

CENTENAR ROMÂNIA (când era) MARE!

Când s-a terminat Primul Război Mondial pentru România?

V-ați întrebat vreodată de ce pe **Arcul de triumf** din București există și inscripția **„Budapesta”**?

Până la aflarea răspunsului, o succintă excursie în istoria noastră din ultima sută de ani – sper proaspătă în mintea multor români – va fi necesară și benefică. După doi ani de neutralitate, România intră în război, în 1916, alături de Aliați, împotriva Puterilor Centrale, în speranța eliberării Transilvaniei și Bucovinei. După ce am înregistrat jertfe umane mari și distrugeri materiale imense, sfârșitul conflagrației, în 1918, a însemnat și o victorie a României. Voințele manifestate la Chișinău (9 Aprilie 1918), Cernăuți (28 Noiembrie 1918) și Alba Iulia (1 Decembrie 1918), în mari adunări populare, au consfințit UNIREA, la împlinirea căreia și-au adus obolul și cele 800.000 de jertfe pe câmpul de luptă. Teritoriul României s-a dublat, iar populația a crescut de la 7,2 milioane locuitori la 16,3 milioane.

Unirea românilor în hotarele istorice ale noastre a fost recunoscută de Tratatele de Pace de la Paris din 1919 și 1920, contestate azi inutil de... unii și alții.

Și, totuși, România a luptat încă peste un an în războiul care se încheiase în 1918, pentru a-și apăra pământurile strămoșești. Toți știm că armistițiul s-a încheiat în 11 noiembrie 1918, dar în Ungaria, după înlăturarea guvernului Karoly, puterea a fost preluată de guvernul bolșevic al lui Bela Kun. Acesta, printr-un acord cu guvernul lui Lenin de la Moscova, a încercat să ocupe România, după 1918, în încercarea de a păstra Transilvania, iar rușii Basarabia. Ungurii au atacat, prima dată în luna martie 1919 și a doua oară în luna iunie 1919, armata română fiind obligată să riposteze atacurilor bolșevicilor maghiari. Armata noastră i-a urmărit, au fost câteva lupte în luna iulie 1919, iar în ziua de 3 august 1919 ostașii români au pătruns triumfători în Budapesta, capitala Ungariei, „arborând” pe cupola Parlamentului budapestan și o pereche de opinci... valahe, alături de TRICOLORUL românesc.

Fapt evident este că Armata Română, care s-a ocupat, în spirit umanitar, de asigurarea cerințelor de hrană ale populației, dar și de problemele administrației locale, s-a retras din Budapesta și, implicit, din Ungaria, în luna **februarie a anului 1920**.

Revenim la întrebarea de la începutul articolului. După mai multe variante ale Arcului de triumf din București (1878, 1906, 1918), cel care s-a construit în anul 1922 a fost motivat de încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Alba Iulia, suveranii României Mari. Pentru că prin anii 1934-1935 el se degradase aproape nepermis, primarul Bucureștilor, Alexandru Donescu, primind sprijinul concret al Regelui Carol al II-lea, a construit un **Arc de Triumf** din granit, cu înălțimea de 27 metri. Frescele, care pot fi văzute și astăzi, au fost realizate de sculptorii Ion Jalea, Dimitrie Paciurea, Costin Petrescu și Alexandru Călinescu. Ultimul este autorul medalioanelor Reginei Maria și Regelui Ferdinand, scoase și ascunse pe timpul comunismului. Sunt, de asemenea, înscrise numele tuturor locurilor în care Armata Română s-a umplut de glorie în bătăliile victorioase din timpul Primului Război Mondial.

În condițiile acestea, când în anul 2016 a fost restaurat, pe ARCUL DE TRIUMF din BUCUREȘTI, alături de **Mărășești, Mărăști, Oituz, Răzoare, Muncelu**, a apărut și inscripția **Budapesta**...

La **CENTENARUL SACROSANCT** al tuturor ROMÂNILOR, fiecare „amănunt” legat de jertfele acestui popor trebuie amintit și recitat, spre știința prezentului, dar, mai cu seamă, a VIITORULUI!

TECUCI – URBEA UNIRII SALVATE

La 5 octombrie 2018, la Tecuci, în parcul central Cuza, s-a dezvelit bustul **Ecaterinei (Cocuța) Conachi-Vogoride** (supranumită „Ioana d'Arc a României"), în prezența notabilităților locale, elevilor și cercetașilor orașului, participanților la cea de-a doua ediție a Festivalului Internațional al aforismului. Au rostit discursuri emoționante academicianul **Nicolae Dabija** (un strălucit unionist), doctorul în epigrame **Elis Râpeanu** (un spirit viu remarcabil) și renumitul aforist **Vasile Ghica**, stâlp de nădejde al urbei. Cred că foarte puțini știu cine a fost această bravă femeie, apărută într-un moment de cumpănă a țării. Cocuța Conachi-Vogoride(1828-1870), fiica logofătului poet Costachi Conachi (apreciat de însuși Eminescu), s-a. născută în conacul de la Țigănești, situat la 3 kilometri de Tecuci (având ca naș pe mitropolitul Veniamin Costachi). Ea va urma școala la Odesa și Paris, vorbind perfect franceza și cântând la pian. Va fi familiarizată în capitala luminii cu efervescența unirii principatelor, obiectivul tinerilor studioși din țară. Tatăl ei a măritat-o pe Cocuța la o vârstă fragedă, pentru a avea cine să-i administreze uriașa-i avere. Norocul a căzut pe capul „unui venetic", N. Șt. Vogoride, iar nunta fastuoasă se va oficia la biserica familiei din Țigănești, la 2 Iunie 1846. În locul domnitorului Grigore Ghica, la încheiere de mandat, Poarta a numit la tronul Moldovei un caimacam, Teodor Balș, care, murind în 1857, va fi înlocuit de N. Vogoride, un devotat al otomanilor. În schimbul domniei, soțului Cocuței i se cerea să împiedice votarea unirii Principatelor. Menținea lui Costin Catargiu ca ministru de interne era dovada zădărnicirii dezideratului unionist. Văzând că Vogoride nu-i demite pe miniștrii de la Interne și Justiție, veritabili „mârșavi", la 2 Mai 1857 Cocuța l-a părăsit, stabilindu-se la Țigănești. Chiar dacă ulterior Catargiu a fost înlocuit, s-a format o adunare cu majoritate anti-unionistă, prin fraudă și mituire. Cocuța s-a întors la Palat, dar tabăra adversă va câștiga alegerile din 19 Iulie 1857. Caimacamul fusese felicitat de Poartă, Cocuța urma să fie prima doamnă a Moldovei, în schimbul inacceptabil pentru ea a năruirii visului unirii. Soția, subtilizând cheia seifului caimacamului din cancelaria domnească de la Iași, a dat peste corespondența compromițătoare din Istanbul către caimacam (14 scrisori diplomatice), înainte și după alegeri, și a alertat ambasada Franței, care le-a expediat la Bruxelles. Frauda demonstrată la un asemnea nivel a făcut vâlvă în Occident. S-au întâlnit regele Franței Napoleon III și regina Victoria a Angliei și, punând presiune pe Turcia, s-au repetat alegerile trucate, de data asta câștigând unioniștii. Fără curajul și patriotismul acestei moldovence, istoria țării ar fi avut un alt curs(în varianta cea mai rea, Moldova devenind gubernie rusească, iar Țara Românească pașalâc turcesc). După plecarea lui Vogoride, Cocuța se va stabili în Italia, unde se va căsători în 1864 cu principele Emanuele Rusopoli, dar va deceda în 1870, pe malul lacului Como, din cauza malariei. Viața acestei Ioana d'Arc a românilor este subiectul unei cărți scrise de Vasile Ghica. Biograful susține că Mica Unire ar trebui sărbătorită în fiecare an la Tecuci, nu la Focșani, care nu are decât meritul de a fi așezat pe Milcovul despărțitor. Cu rare mențiunări în fuga condeiului, posteritatea Cocuței va cunoaște 160 de ani de ingratitudine românească. Cum propunerea intelectualului patriot Vasile Ghica ar stârni un război regional, cred că mult mai înțelept ar fi sărbătorirea la Tecuci a „Unirii salvate" la 5 Ianuarie, atunci când Alexandru Ioan Cuza a urcat pe Tronul Moldovei. Fără gestul inspirat și eroic al Cocuței Conachi-Vogoride, Cuza n-ar fi fost domnitorul Unirii, iar românilor le-ar fi fost destinată urcarea altei Golgote…

ANTILITERATURA, CARTEA „DIN COLBUL ȘCOLII” și IMAGINARUL EMINESCIAN

(Eseu)

Îmi amintesc că scriitorul și savantul Mircea Eliade vorbea admirativ despre profeții culturali ai neamului românesc, despre „tradiția enciclopedică” deschisă de eruditul de tip renascentist, Dimitrie Cantemir, în care s-au integrat ulterior, prin „arderea etapelor”, fără complexe de inferioritate, Gheorghe Lazăr, Ion Heliade Rădulescu, Alexandru Odobescu, Ion Ghica, Bogdan Petriceicu-Hasdeu, Maiorescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă etc. Voința lor de sincronizare (vizibilă mai ales între anii 1821-1880) cu celelalte culturi „surori” ale Europei a fost potențată nu doar de sentimentul de colaborare și de solidarizare în creație – martor revelator în acest sens este poemul „Epigonii” - , ci și de modelele urmate, necontestate nici astăzi: Biblia, Ovidius, Homer, Cervantes, Rafael, Shakespeare, Dante, Goethe etc.

Efectele convergente ale excesului de literatură erudită, mai ales cea tradusă, ale exploziei enciclopedismului occidental, sunt percepute din perspectiva literaturii prepașoptiste și pașoptiste, drept un viciu, un veșnic defect, este negarea însăși a esenței literaturii române desprinsă brusc de oralitatea și înțelepciunea folclorului clasicizat, de spiritul locului, de generația lui Vasile Alecsandri, de „zilele de-aur a scripturilor române” Este antiliteratură…! Așa se explică surpriza pe care a provocat-o debutul lui Eminescu, la revista „Familia”.

Cum enciclopedismul se confundă cu spiritul Occidentului, se naște simultan polaritatea funestă a literaturii/ culturii autohtone, cu efecte polemice ajunse până în contemporaneitate. De o parte, cei care au sentimentul că participă la o cultură mică, meschină, modestă, fără personalitate, care nu face decât să imite și să cultive „forme fără fond” (de pildă, Maiorescu, Caragiale, în general „Junimea”), de cealaltă, cei ce se consideră într-un raport de egalitate cu Europa (Bălcescu, Miron Costin, Heliade Rădulescu, Hasdeu, Eminescu, Macedonski etc.). În realitate cele două direcții nu fac decât să confirme teza unității contrariilor și să perpetueze polemica consubstanțială ideii de literatură din toate timpurile.

O certitudine își face loc și se naște chiar din „tradiția enciclopedică”: tendința originară, latentă și permanentă a Literaturii de a se nega pe sine. Nu doar atunci când ajunge la exces și saturație – cum este percepută și în anul de grație 2018 - , ci și când este gândită prin contrariul său, în stilul în care a făcut-o Flaubert în Corespondență: *„Literatura îmi pare un lucru van și inutil”*. Nu întâmplător, un cugetător precum, Montaigne constata *„jalnica luptă a artei împotriva naturii”*, prefigurând, de fapt, interminabila polemică anti-livrescă, care face (in) direct elogiul Poeziei, dincolo de cărți, școli, curente literare, poetici/ poietici. Experiența subiectivă, sentimentul și gustul personal devin prioritare culturii, literaturii tradiționale, istoriei, științei, în general, erudiției simțită ca antiliteratură!

Generația „Junimea”, dar și gruparea lui Hasdeu, poet, prozator, dramaturg, istoric, filolog și folclorist, intuiesc necesitatea acută a geniului, într-o cultură tânără, singurul capabil să se situeze deasupra și împotriva normelor, canoanelor consacrate de predecesori și contemporani, așa cum o va face Eminescu în „Geniu pustiu”, „Sărmanul Dionis”, „Cezara”, „Memonto mori”, „Feciorul de împărat fără de stea”, „Avatarii faraonului Tla”, „Icoană și privaz”, „Împărat și proletar”, „Odă (în metru antic)”, „Veneră și Madonă”, „Gemenii” etc. Dacă învățătura este cunoaștere împrumutată, geniul este cunoaștere înnăscută. Spiritul antinormativ al literaturii are aceeași explicație. De altfel, eliberarea de canon/ normă este însăși condiția poeziei.

Precizăm, poezia/ literatura „nu se naște din reguli, ci regulile decurg din poezie” – răsturnare

de poziție tipic antiliterară. Antidogmatismul, contestarea canonizării esteticilor/ poeticilor, de la cea a lui Aristotel, Boileau, Hugo, Blaga, Macedonski, Barbu etc. sunt tot atâtea indicii specifice de rezistență antiliterară, ce trebuie înțeleasă în sensul său adânc de categorie spirituală. Teza geniului eliberat de constrângeri și legi literare, care dă el însuși regulile literaturii, totdeauna empirice, aposteriori devine convingere estetică și la autorul „Scrisorilor".

Prin urmare, nu mediocritatea rațiunii, ci sacra putere genială, ce străpunge aparențele și atinge „lamura" esențială, înnobilează ființa umanității, dăruind lumii ce „pare numai a curge trecătoare", pentru veșnicie, o „dreaptă oglindă" (*Ca o făclie…),* dar și o deschidere spre lectura cărții lumii/ universului. Acțiunea modelatoare a geniului în care trăiește activ gândirea predecesorilor, dar și a urmașilor, face posibilă respingerea legiferărilor și a canonizărilor literare, echivalează cu refuzul radical al imitației, al clișeelor, al repetiției și al epigonismului repudiat pentru eternitate de Eminescu.

Însingurarea geniului, neputința omogenizării în mediocritate, reprezintă în viziunea poetului născut la Ipotești – Botoșani - doar un aspect secundar, fenomenal, importantă fiind aderența sa enigmatică la însăși esența existențială: *„O, genii ce cu umbra pământul îl sfințiți/ Trecând atât de singuri prin secolii robiți/* (…)/ *În orice veac trăirăți nencetățeniți,/ Și totuși nici într-unul străini nu o să fiți"* („Ca o făclie"): Așa s-ar explica de ce geniul nu are „maeștri", nici descendenți, deși are nostalgia afilierii culturale (retrospective ca și prospective): *„S-a întors mașina lumii, cu voi* ***viitorul*** *trece;/ Noi suntem iarăși* ***trecutul****, fără inimi trist și rece;/ Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!"* („Epigonii").

Tentația/ Nostalgia absolutului pune în mod fatal, literatura sub semnul eșecului inevitabil și al absurdului imanent. De ce să mai scrii, dacă totul este absurd și inutil, dacă „cartea" nu răspunde la nici una dintre problemele fundamentale ale omului?! Autorul „Glosei" intuiește că nu retrăirea destinului celuilalt, în litera moartă a cărții, asigură longevitatea literaturii, ci, în mod paradoxal, însăși antiliteratura ce trimite permanent la lectura Cărții universului, a cărții vieții – cartea „vie" aflată într-o perpetuă metamorfoză. Motivarea etică a respingerii literelor de către spirit își află rădăcinile în finalitatea fără scop practic a poeziei. Ne amintim în estetica sa, Kant definește frumosul drept ceea ce place tuturor, fără interes, datorită formei sale pure, care posedă o finalitate „fără scop" și asigură autonomia esteticului, „peste Olimp, mode și timp".

Acuzația împotriva antiliteraturii se reiterează încă din Antichitate: nu erudiție și abuz de lectură, ci cunoaștere de sine și prin sine! Se știe, virtuțile vizionare necesare Eului liric implică simțirea adâncă a propriei fatalități, unice și irepetabile, tocmai pentru a putea evada din claviatura erudită a livrescului ce potențează neîncrederea în posibilitățile cărții din „colbul școlii", de a recepta și de a retransmite „fulgerările" necunoscutului. Imposibilitatea atingerii absolutului semantic și a inefabilului prin „carte" și din „carte" îl determină – printre altele - pe Eminescu să scrie în jurul anului 1880, „În zadar în colbul școlii…" în care transfigurează eternul (pseudo) conflict: Spiritul vs. Litera ce perpetuează, în fapt, antiliteratura drept un avatar al literaturii: *„În zadar în colbul școlii,/ Prin autori mâncați de molii,/ Cauți urma frumuseții/ Și îndemnurile vieții./ Și pe foile lor unse/ Cauți taine nepătrunse/ Și cu slovele lor strâmbe/ Ai vrea lumea să se schimbe./ Nu e carte să înveți/ Ca viața s-aibă preț - /Ci trăiește, chinuiește/ Și de toate pătimește/ Ș-ai s-auzi cum iarba crește."*

Act literar prin excelență este considerată doar literatura trăită! Geniul îndoielii, specific intelectualului de excepție, potențează obsesia saturării realului cu necunoscut, ce determină dorința vizionară a poetului și invitația acestuia la o lectură cosmică, într-o lume a semnelor în care triumfă nostalgia semantică: *„În zadar ne batem capul, triste firi vizionare,/ Să citim din cartea lumei semne ce noi nu le-am scris,/ Potrivind șirul de gânduri pe-o sistemă oarecare,/ Măsurăm mașina lumii cu aceea măsurătoare/ Și gândirile-s fantome, și viața este vis."* („La moartea lui Neamțu").

Însuși Eminescu își potrivește șirul de gânduri pe sistema filosofiei lui Kant și pe cea a lui Schopenhauer. În teoria cunoașterii, ca și întemeietorul filosofiei clasice germane, el recunoaște existența realității obiective și acțiunea ei asupra simțurilor noastre și separă fenomenul, de lucrurile „în sine", care sunt incognoscibile. Cognoscibile sunt după Kant-Eminescu numai „fenomenele", adică modurile cum apar „lucrurile în sine", facultății noastre de cunoaștere.

Poetul din Ipoteștii Botoșaniului cultivă așa numitele forme apriorice (independente de experiență) ale cunoașterii, cum sunt formele apriorice ale sensibilității (spațiul și timpul) și categoriile apriorice ale intelectului. Cunoașterea lucrurilor în sine/ semnelor este imposibilă, datorită faptului că orice obiect poate fi cunoscut de noi, numai prin intermediul acestor forme apriorice, subiective. Prin urmare, în viziune eminesciană, enigmele/ tainele lumii nu pot fi interpretate prin intermediul rațiunii, ci,eventual, iluminate printr-o revelație lăuntrică. Inexistența vreunui răspuns-soluție (*„Suntem numai spre-a da viață problemei, / S-o dezlegăm nu-i chip în univers?*) duce la permanentizarea problemei/ întrebărilor care conferă universului pentru eternitate calitatea incognoscibilului.

Semnul/ sistemul de a gândi este minat din interior, de lipsa de încredere a poetului/

cugetătorului în propria-i realizare: *„Palid stă cugetătorul, căci gândirea-i e în doliu,/ În zadar el grămădește lumea într-un singur semn;/ Acel semn ce îl propagă, el în taină nu îl crede”* („Memento mori”). Imperiul independent al imaginarului eminescian închide în „semn”, **deschiderea** care perpetuează eternitatea ființei, simultan cu eșecul cognitiv ce transformă „veșnicul mers” al omenirii în permanentă rătăcire într-un/ printr-un labirint (a) temporal și incognoscibil.

Eminescu confirmă că antiliteratura – un avatar al literaturii de la origini până azi - conține un fond de permanență și transformare, întemeiat pe o funcție naturală și (trans)istorică. Mai târziu, filosoful Emil Cioran, în *Tratat de descompunere* și în *Schimbarea la față a României* configurează explicit conștiința tragică a existenței aflată în derivă anarhică și nihilistă și din cauza obscurizării/ uitării sensurilor primordiale, prin degradarea literaturii. Cine-și mai amintește și cum își mai amintește de sapienţialitatea lui Miron Costin, din poemul filosofic „Viața lumii”?

„Sensul șters al literelor vremii” face imposibilă extragerea semnificației absolute din trama istoriei/ evenimentelor! Singura salvare din capcana veșnicii, a prezentului etern („tot ce-a fost, or o să fie, în prezent le-avem pe toate”), crede romanticul Eminescu, este radierea numelui – miez al ființei, arheu primordial – din cartea temporalității. Imaginarul specific poetului înalță implorator ruga către cel care, prin gândul său, e creator de lumi, într-un timp abolit: *„O, Adonai! al cărui gând e lumea/ Și pentru care toate sunt de față - /Ascultă-mi ruga, șterge al meu nume/ Din a veciei carte mult măreață.”* („Fata-n grădina de aur”).

Năzuind spre „pieirea cea eternă”, existentul este predestinat prin „sorții din ceri”, migrației eterne: *„Dar, vai, tu știi prea bine că n-am să mor pe veci - / Că vis e a ta moarte cu slabe mâini și reci,/ La sorți va pune iarăși prin lumile din ceri/ Durerea mea cumplită - un vecinic Ahasver - / Ca cu același suflet din nou să reapară/ Migrației eterne unealtă de ocară…”* („Mureșanu”).

Aceeași angoasă a duratei domină și devoră întreaga gândire poetică a lumii. Eterna „migrațiune” a literaturii este în antiliteratura in statu nascendi. Este faza ultimă a procesului disociativ Literatură – Poezie. Într-o epocă dominată de tehnologie (calculatoare, internet etc.) „moartea literaturii” pare iminentă! Tendința generală este de a proclama superioritatea incontestabilă și tiranică a valorilor heteronome asupra literaturii. Limbajul simbolic al semnelor, tâlcuit de profet, prevestește sfârșitul: *„În zadar guvernă regii lumea cu înțelepciune,/ Se-nmulțesc semnele rele, se-npuțin faptele bune”* („Egipetul”) sau : *„Am uitat mărirea veche, cu rușine chiar de nume/ Multe semne de pieire și de viață nici un semn”* („Memento mori”). Nici un mesaj divin înscris în configurațiile astrale nu vestește că scriitorul/ literatura nu ar fi sortiți pieirii: *„O, Demiurg, solie când nu mi-ai scris în stele,/ De ce mi-ai dat știința nimicniciei mele?”* („O, stingă-se a vieții…”).

Imaginarul fantastic eminescian reprezintă prin corelația „om-stea”, „om-cartea veșniciei” legătura dintre esența umană și cea astrală. În momentele de revelație, sinele poetic manifestă virtuți vizionare descifrând chiar limbajul profetic al astrelor: *„Când provocați de arfa-mi răspund valuri o mie,/ În nopți când pricep scrisul al stelelor de foc?* („Feciorul de împărat fără de stea”). Lectura simbolică, accesibilă doar celui inițiat, prin caracterul runic/ hieroglific al semnelor este producătoare de sensuri enigmatic, încât cititorul ajunge să citească o carte a sinelui la fel de enigmatic ca Universul. Cine se cunoaște pe sine cunoaște Lumea și cine cunoaște Lumea se cunoaște pe sine. Iată cercul existențial transfigurat de autorul „Luceafărului”.

Cum s-a observat deja și în cazul autorului poemului „Rugăciunea unui dac”, revendicarea negării creatore are loc la nivelul limbajului conceput ca o comunicare a non-comunicării. Limbajul negației constă în „lipsa și lacuna care creează” (P. Valery), în „vocile liniștii” (Mallraux), în elogiul tăcerii, în efortul inițiatic al lectorului: „Și cine-enigma vieții voiește s-o descuie,/ Acela, acel munte pe jos trebui să-l suie” (*„Feciorul de împărat fără de stea”*). Antiliteratura prezentă mai ales în postumele eminesciene este resimțită/ judecată după circumstanțe, ca un paradox inevitabil ca o calamitate compromițătoare, ca o fatalitate tragică ce confirmă că în „războiul”: spiritul vs. litera, etern rămâne spiritul lucrurilor/ literelor reflectat în spiritul omului.

Antiliteratura eminesciană, un avatar al literaturii româno-europene, are o împătrită semnificație: • lărgește la infinit sfera literaturii și a literarului; • redefinește permanent literatura prin concepte negative; • devalorizează literatura și o consolidează în sens invers; • confirmă teza că „moartea” și dispariția literaturii sunt, practic, imposibile. Critica – ficțiune a ficțiunii – reiterează și ea, trei atitudini convergente: • consemnează fenomenul și-l clasează la „adevăruri indiscutabile”; • reiterează teza că doar literatura este „singura care poate să-și spună visul”, să-și conștientizeze modalitatea însăși a imposibilului (R. Barthes); • demască cu luciditate și ironie „impostura” antiliteraturii (R. Picard). Acest tip de „impostură” mefistofelică, de avatar al literelor, ubicuu și în imaginarul eminescian, este sinonim misterului existențial. Se știe, eseurile dau, arareori, idei precise. Eseurile mele, niciodată! Avea dreptate Helvetius, când afirma că îți trebuie de douăsprezece ori mai mult spirit ca să-ți redai ideile, decât să le ai…

septembrie 2018, Bacău

REDACȚIA B.L.

SCRIITORUL LA 70 DE ANI ! LA MULȚI ANI, D-le Constantin MĂNUȚĂ !

S-a născut în ziua de
21 Decembrie, 1948,
satul Mogoșești de Iași

„Fluieră-n cer fiorul mântuirii...
Viața mea e rană pe pământ,
Cum răni sunt toate legile zidirii;
Nu, pentru mine nu-i destul că sunt!”

Florilegiu critic

(prea selectiv...)

„Poezia lui Constantin Mănuță este o confesiune profană din care se revarsă harul exprimării celor mai profunde trăiri.”

(Cassian Maria Spiridon)

„Constantin Mănuță este poetul care în aceste timpuri postmoderne mai crede în inspirație ca într-o binefacere divină...”

(Daniel Corbu)

„Temeinic racordat la cultura națională, Constantin Mănuță este un poet talentat care știe să așeze cu măiestrie floare de gând lângă floare de suflet și să alcătuiască miraculoasa cunună a creației lirice.”

(Vasile Fetescu)

„Constantin Mănuță este o voce ieșeană ce își trage seva din cultura în care s-a format și în care a fost educat, care și-a găsit locul binemeritat în lumea civilizată, culturală a Iașului.”

(Ana Ghiciuc)

„Mirajul poeziei se impune prin suflul liric irezistibil și prin emoțiile adânci care rămân ca un vis frumos.”

(Nicolae Busuioc)

„Talent și hărnicie; talentul ca un har, hărnicia ca o deprindere. D-l Constantin Mănuță posedă datele, cel puțin minimale, ale unui teurg, care prin tot ce împlinește, cu efort conștient, arată a fi, deopotrivă, elegant și cumpătat, în universul magic al scrisului care, la neatenție sau necunoaștere, te neantizează. Dar autorul nostru este un magician profesionist.”

(Gruia Novac, 2017)

Vasile FILIP

„Nu, pentru mine nu-i destul că sunt!”

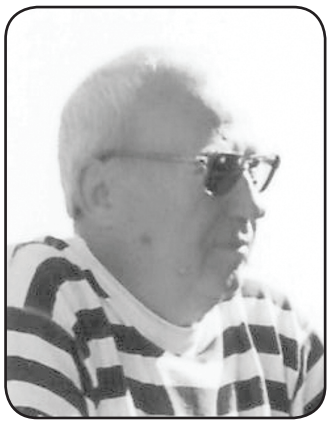

I. ZUGRĂVIT DE ALTE CONDEIE

În ziua de 21 decembrie a anului în care ne aflăm, 2018, omul **Constantin Mănuță** va bate pe muchie(nu de cuțit) 70 de ani. Șapte decenii de viață pentru născutul în Mogoșeștii Iașului, devenit, prin profesia de dascăl de școală, unul din ieșenii cu care orașul se mândrește, dar și el se mândrește, deopotrivă, cu Iașul. Evident, viața literară a scriitorului Constantin MĂNUȚĂ a început ceva mai târziu, dar ea se află în deplină vigoare și maturitate. A adunat substanță ideatică și artistică, în egală măsură. Totuși, poetul mai stă „…tot în poarta toamnei și aștept/ Să-mi înflorească un fluture pe mână;/ Să simt cum iar îmi încolțește-n piept,/ Iubirea înviindu-o din țărână”. Este, cum remarca Gruia Novac, „un magician profesionist” sau, cum observa Nicolae Busuioc, „o astfel de magie a limbajului poate naște„ un întreg univers de sentimente”.

Dar, apropo de ani cu toate că nu sunt un numerolog – nu am avut niciodată relații de amiciție cu cifrele (și nici ele cu mine)-, răscolind viața și scrierile lui Constantin Mănuță, am băgat de seamă un lucru, printre multe altele, de mai mare însemnătate, căruia, nefiind în stare să-l interpretez la modul științific, îi dau doar un strai poetic, adică concordant cu subiectul acestor considerații. Vreau să spun, și să scriu, că și cifrele componente ale unor date calendaristice au valențe poetice în acest caz. Dacă nu rimează, în înțelesul clasic al noțiunii, ele se armonizează - și prin asemănare și prin distanțele temporale. Un prim exemplu se află chiar în începutul acestor însemnări. Altele: debutul publicistic al poetului Constantin Mănuță a avut loc în anul 1967, în ziarul *Flacăra Iașului* (poezia *Dorul meu*). Debutul editorial s-a produs în anul 1997, la Editura *Junimea*,Iași (*Din toate rănile sufletului*). Într-un alt an cu cifra șapte în coadă–2007–a tipărit, la Editura Cronica, *Melancolie de stea*. În 1998, revenind la Editura *Junimea*, a publicat un alt volum de versuri, *Orele umbrei*, pentru ca, în 2008, Editura *Timpul* să-i scoată de sub tipar volumul *Cocor de fum*. În sfârșit, poemul cifrelor ne oferă în acest an ,2018, o sinteză. Un masiv volum (*omagial* poate fi considerat), în care este zugrăvit, în tușe și nuanțe, de alte condeie: *Sub lupa criticii literare*, Editura ALLZenit din Iași. În anul anterior, 2017, profesionistul întru ale literaturii (prin opera proprie și prin editarea unei reviste model sub toate rigorile – *Baaadul literar*) Gruia Novac, scria despre Constantin Mănuță: „Talent și hărnicie, talentul ca un har, hărnicia ca o deprindere”. Iar Constantin Dram conchide în *În loc de cuvânt înainte*, la acest volum antologic: „Acest volum semnat de Constantin Mănuță configurează imaginea poetului ajuns la semnul *solarității* în sensul de împlinire”. Iar eu fac o precizare:Constantin Mănuță își asumă munca depusă întru adunarea și organizarea materialului impresionant de bogat și de valoros, spre a-l oferi, cu generozitatea-i deja cunoscută, cititorilor. E, în măsură remarcabilă, și un gest de respect față de cei care s-au aplecat asupra operelor sale, considerându-le în spirit critic. La rândul lor, semnatarii textelor se simt bine împreună, măcar în această formulă și în anul în care *România Mică* celebrează *Centenarul României Mari*.

Vreo treizeci de autori care au scris despre cărțile lui Constantin Mănuță sunt cuprinși între tartajele acestui volum. Am rotunjit în chip premeditat cifra, tocmai pentru a evita o posibilă/ sigură greșeală de aritmetică simplă. Nume de critici și de istorici literari, de poeți, de prozatori, în general de condeieri hârșiți întru ale scrisului. Nu dau nume, fiindcă nu doresc să închei o listă meritoasă cu…și alții. Dau, însă, adresa pe care orice cititor o poate folosi: *cartea despre care scriu acum*. Depun mărturie, pe propria răspundere, că toți aceștia împlinesc un portret literar drept și meritat, ce atestă urmele pe care poetul Constantin Mănuță le-a răsădit în tărâmul literaturii române. Este cea mai elocventă dovadă a existenței, a rostului pe care îl are, de fapt, orice trecător prin această lume. Să lase urme folositoare și celor ce vor veni, dar și amintiri frumoase, după cum dorea poetul Nicolae Labiș pe patul de spital: *„Căci* – considera altădată Constantin Dram – *un lucru este evident: prin cele patru volume de versuri (și prin cele ce urmează, desigur) Constantin Mănuță demonstrează o bună înțelegere a condiției poetului care, dincolo de* mode și timp, *trebuie să-și impună propriul tip de discurs, dincolo de stridențele artificiosului și mai aproape ca oricând de comunicarea afectivă prin și sub semnul etern al adevăratei poezii.”*

Pe lângă – poate chiar înaintea lor – prezentările și recenziile cuprinse în volum, toate demne de atenția nu doar a specialiștilor, cutez să așez cele două studii care au în vedere opera poetică a lui Constantin Mănuță, semnate de Lucian Dumbravă – *Abstacționism și sugestie în poezia lui Constantin Mănuță*, Editura

Cronica, Iași, 2003 - și de Nicolae Busuioc – *Fragedul contur*,Editura ALLZenit, Iași, 2014, cu subtitlul *Constantin Mănuță - Opera poetică*. Observa incisivul Lucian Dumbravă, un spirit înalt cultivat și cu ochi artistic adânc pătrunzător: „Poetului Constantin Mănuță îi repugnă, în general, soluțiile/ ieșirile facile din dilemele existențiale ce îl încearcă în alcătuirea fundamentală a sufletului său deseori *rănit* în căutări și aspirații, dar nici nu le abandonează sfidător. Poezia sa e penetrantă, spontană, cu reverberații prelungi, la stadiul problematicului existențial, oficiat cu gesturi grave, repezi, mărturisit prin metafore surprinzătoare, convocate solemn, din cele mai disperate și contradictorii unghere ale cosmosului". La rândul său, Nicolae Busuioc remarca: „Versurile lui Constantin Mănuță curg ca o apă de câmpie, când într-o liniștitoare molcomie, când în vârtejuri și bulboane provocate de neliniștile poetului, nelinești în egală măsură particulare și colective, poetul fiind una cu omul, cu oamenii".

În încheierea acestor succinte gânduri, nu găsesc ceva mai potrivit decât una din mărturisirile poetului Constantin Mănuță: *„Pentru mine nu-i destul că sunt/ Și nu-i destul că m-am născut din vise;/ Viața mea-i ca o rană pe pământ/ Și rana mea e viața, pare-mi-se// Nu florile mi-au prefațat destinul/ Deși iubirea pură-i doar în flori; / În flori care rodesc femei și vinul,/ În flori în care te renești când mori!// Pădurile-mi sunt vaste catedrale/ În care pașii mei răsar în zori;/ Plâng pân-se scutur frunzele de jale,/ Pâná-mi mut satul dincolo de nori!// Fluieră-n cer fiorul mântuirii…/ Viața mea e rană pe pământ;/ Cum răni sunt toate legile zidirii;/ Nu, pentru mine nu-i destul că sunt!"*

M-am răzgândit, încheind cu o întrebare, personală și retorică:*Cum să nu scrii despre asemenea poezii?!...*

II. RĂSPUND PROVOCĂRILOR...

„Eu nu răspund provocărilor" – auzim aproape zilnic și... nocturn pe la cele televizoare, toate mai dibace sau mai penibile manipulatoare de... opinie publică. Care opinie nu se prea observă, dar se marșează cu viteze maxime pe seama ei. Desigur, în închipuirea manipulatorilor, cel puțin în afirmațiile lor „la vedere", stăruie gândul că eu, tu, el, noi, voi, ei, toți, mai pe scurt spus, chiar le credem minciunile vizibile și auzibile până și de cei ce au probleme reale – și medicale – cu ochii și cu urechile. Că, din păcate, mai sunt și cazuri când câte unii mai cad în capcană, aceasta este problema lor, cum am auzit eu că se spune tot pe la televiziuni.

Ceea ce am scris la începutul acestor însemnări – rezultate tot din pricina unor provocări, dar cu totul de un alt fel, trebuie să fac precizarea – este o realitate care ne potopește existența și care ne îndeamnă la formularea unor întrebări... neretorice, dar esențiale în eventualitatea obținerii unor răspunsuri în care adevărul să aibă temei, miez, credibilitate, mesaj. Toate acestea, spre încurajarea... manipulaților, necum derutarea lor până la descurajare, lehamete.

Cuvântul *manipulare*, căruia i se mai spune și *noțiune*, sau *concept*, nu are numaidecât doar conotații negative. Și atunci când dai un sfat cuviincios unui semen, tot un fel de manipulare este. Desigur, una pozitivă, folositoare omului. Am avut curiozitatea să mă întorc – nu chiar așa de mult – în timp, să văd cam ceea ce se spunea odinioară prin dicționare despre cuvântul cu pricina. Și am găsit, în Micul dicționar enciclopedic, apărut prin anul 1972, următoarele: „*Manipulare* – a mânui, a manevra". „*Manipulant* – Persoană care mânuiește aparate, mecanisme, sisteme tehnice etc.; ... spec. conducător de tramvai, vatman". Sau: „Persoană care se ocupă cu mânuirea banilor, a unor obiecte sau a unor materiale". Mai departe: „Manipulator, -OARE – Dispozitiv folosit în telegrafie (...) cu ajutorul alfabetului Morse" sau „Unealtă cu care se manevrează piesele calde într-o uzină..." Ceea ce, din câte aud, pe la noi nu mai este... cazul,... din motive de „fiare vechi"...

În urma lecturii, am băgat de seamă ceva care nu mi se pare lipsit de însemnătate. Nici un cuvințel, nici o vorbuliță, nici o silabă măcar, despre înțelesul de acum al acelui cuvânt, care, iată, zboară de pe toate buzele, indiferent cu ce boia sunt date ele. Cum era și firesc, m-am mirat mai întâi: „Măi, să fie!" Mai apoi, m-am întrebat: „Oare prin acele vremuri, bântuite încă de Crivățul siberian, să nu se fi practicat *manipularea*, ca instrument politic de inducere în eroare a maselor de oameni ai muncii?" Oho! Să fiți dumneavoastră sănătoși! Dar și eu, dacă s-ar putea... Numai că acest năstrușnic cuvânt era substituit cu altele: propagandă ideologică. Sau de partid. Cu alte cuvinte, tot un drac, dar nu de culoare neagră, ci roșie. Coarne impunătoare la nivelele de sus, coada la cele de jos; coadă la Alimentara sau la Aprozar, spre o mai bună înțelegere.

Să nu se înțeleagă, Doamne ferește! din cele de mai înainte că practica manipulării (electoratului, în primul rând) este o născocire a românilor și a timpului postdecembrist. Sau mai de dinainte. Nici pe departe! Ea a apărut odată cu cuvântul. Ba nu! Cuvântul a apărut, precum un nume de botez, îndată ce s-a născut... îndeletnicirea, care trebuia și ea să poarte un nume. Așa că... Ceea ce vedem noi că se întâmplă acum este un fel de culme a practicii manipulării, practicanții – politicieni, mai ales – dovedindu-se deosebit de inventivi în a o perfecționa până la... perfecțiune (exprimarea nu-mi aparține, este un... plagiat).

*

Nu știu alții cum sunt, dar eu unul răspund provocărilor. Celor civilizate, emise de oameni de cultură sau de oameni de bun simț, de bună seamă. Pe cele de maidan... fără dragoste le ignorez, ca

și cum nu ar fi. Iar emițătorii lor, chiar nu există decât asemenea unor accidente ale naturii. Și sunt destule!... Vorba unui fost coleg, de facultate și de Radio Iași, Grigore Hoarță, care îmi mărturisea, în stilul lui de om temeinic alcătuit, că el trece pe lângă asemenea naturi umane „ca pe lângă niște dulapuri...” Și încă era ceva, pentru că există dulapuri și dulapuri; tot felul de dulapuri... Admirabilul Grigore...

Cu nici nu mai știu câți ani în urmă, un alt fost coleg și încă statornic prieten, Gruia Novac, trăitor în Bârlad, profesor, scriitor și editor de reviste, mi-a azvârlit o primă provocare: un exemplar al revistei „Baaadul literar”, pe care o realiza cap-coadă. Cu ajutorul unor colaboratori multiprofesionali și buni condeieri, de bună seamă, care aveau porțile și ferestrele larg deschise. Dar cu o condiție riguroasă: scrierile lor să aibă valoare. La început, am răspuns în felul meu acelor provocări, oferind câte ceva din ce eram în stare să înșir pe hârtie.

Și uite-așa, din număr de revistă în număr de revistă, în discuțiile telefonice și din întâlnirile (mai rare) față-n față, ochi în ochi, provocările s-au tot adunat, până ce s-au făcut un morman. Numai că răspunsurile mele au fost ceva mai rare, poate și mai timide. De data asta, însă...

De data asta, mi-am ieșit din răbdări. Nu și din papuci, fiindcă mă tem că-i voi răci. Iată motivul. În ziua de 9 august, de *Sfântul Lefter*, cum am botezat eu ziua de pensie, poștașul mi-a adus și un plic cât lumea de mare. După ce am făcut... încasările, am dat bancnotele cu chipul lui Aurel Vlaicu mai către un colț al mesei și am desfăcut plicul. Se înțelege, după ce am recunoscut caligrafia expeditorului. În fața ochilor mei a apărut cea mai proaspătă provocare: *Baaadul literar*, numărul al șaptelea, iulie-septembrie 2018. În colțul din stânga, în josul coperții, un portret. Nu am rămas în mirare, recunoscându-l pe un alt coleg de Universitate al nostru, al lui Gruia Novac și al meu, universitarul și scriitorul, marele iubitor și cercetător al comorilor noastre aparținătoare de cultura populară (folclorul), pentru că redactorul șef al revistei prețuiește valorile și le scoate la lumina minților însetate de lumină. În interiorul publicației, cincisprezece (15) pagini sunt dedicate celui care a fost și a rămas Petru Ursache, „un umanist al timpului nostru”, în considerația lui Gruia Novac și în acceptul multora.

Dar Petru Ursache nu este singur în acest excepțional de valoros număr al „Baaadului literar”. El se află într-o companie selectă: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, Nicolae Iorga, Petru Caraman, George Bacovia, Nicolae Gv. Milescu Spătarul. Cum nu doresc (poate nici nu sunt în stare) să alcătuiesc eu un portret al colegului pe care l-am stimat mereu, îl las pe el să se autoportretizeze, scriind despre alte valori ale acestui neam al nostru, care pare să se fi înstrăinat de ele, punând în loc haosul analfabet și imoral.

„Da. Am crezut și cred în forța formativă și directoare a *modelelor*, a personalităților și a operelor cu valoare estetică, educative în sens moral, patriotic, activ și creator. Autorii din marele exil românesc: Mircea Eliade, Emil Cioran, Horia Stamatu, Vintilă Horia. Ștefan Baciu, dar și Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Lucian Blaga sau cei victimizați în închisoare: Gheorghe Brătianu, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Monseniorul Ghyka, Arsenie Papacioc, Iustin Pârvu îmi stau lângă inimă. Sunt genii, eroi și martiri; s-au dăruit până la sacrificiul de sine luptei pentru demnitatea de a fi *român* și pentru a fi recunoscută „partea noastră de cer printre popoarele lumii civilizate”.

Scriitoarea Magda Ursache, soția profesorului și scriitorului Petru Ursache, realizează în paginile revistei un substanțial portret al fostului partener de viață, de bucurie și de suferință, de apreciere și de denigrare, de condeieri dăruiți deopotrivă cu har și cu demnitate. Mai mult decât atât, ea sintetizează, cu mare precizie a informației, și un tablou al societății românești din perioada comunistă, în palierul ei universitar, științific, literar, artistic. Gestul ei este de admirat nu numai pentru fidelitatea familială, dar și pentru cea de conștiință, de demnitate în fața strâmbătății unei lumi dezorientate.

M-aș opri aici, dar această consistentă provocare nu mă lasă. Și mă duc la pagina cu numărul 66, unde întâlnesc articolul „O carte eveniment”, semnat de universitarul băcăoan Ioan Dănilă. Sigur, și în zilele noastre mai apar cărți eveniment. Slavă Domnului! Aceasta despre care se scrie în acest articol mă emoționează până în adâncul ființei. Și al memoriei... *Ce vină avea săracu' Stalin* este titlul cărții; Ștefan Bucevschi (descendent din Epaminonda Bucevschi) este numele autorului. Am avut șansa ca, prin intermediul regretatului prieten, scriitorul Dumitru Vacariu, să-l cunosc și eu pe doctorul din Bârlad Ștefan Bucevschi. Aș cuteza să afirm că am fost și olecuță de prieteni. Altfel nu mi-ar fi dat manuscrisul cărții numite mai înainte, în ideea publicării lui la efemera Editură „Opinia” din Iași, unde lucram în acel timp. Dorința nu s-a împlinit, însă, din cauza ieșirii mele la pensie, dar mai ales a celor care au urmat, ei desființând și ziarul și editura. Știu că admirabilul om, marele medic specialist, împătimitul colecționar de carte, de icoane pictate pe lemn și pe sticlă, de ouă închistrite și de alte obiecte de mare valoare, omul de cultură și de condei mai avea pregătite pentru tipar câteva volume. Se pare, însă, că destinul acestei cărți nu este cel firesc; el este tulburat, nu se știe din ce pricină. Încearcă o lămurire (cu părere de rău) Ioan Dănilă: „... a cărui publicare în foileton a început odată cu ediția de iarnă a revistei „Bucovina literară” (...) sub titlul „O repede ochire politică peste Bucovina înaintea Primului Război Mondial (...) Textul din publicația suceveană (...) nu continuă în numărul dublu, 3+4/2018...”

*

Prietene Gruia, dacă mai ai motive, mai provoacă-mă! Că materie primă sunt sigur că posezi din belșug. Oricum, eu sunt sigur că o vei face în continuare, chiar și fără solicitarea mea, care nu este chiar una *formală*. E una *formată* pe baza antecedentelor. Recidivează, deci!

Cu sănătate și cu bucurie! La cât mai multe provocări!...

Iordan DATCU

„Un Godot este așteptat la fiecare colț de lume...”

Magda Ursache și Adrian Alui Gheorghe în dialog

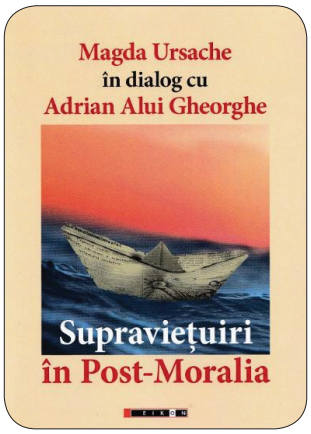

Ample dialoguri între doi scriitori au existat și vor mai exista. Cel pe care îl prezentăm, *Magda Ursache în dialog cu Adrian Alui Gheorghe. Supraviețuiri în Post-Moralia* (Eikon, 2017, 228 p.) are caracteristici aparte: cei doi sunt vechi prieteni, Adrian Alui Gheorghe a fost student al lui Petru Ursache la Facultatea de Litere din Iași iar după absolvire și-a dat doctoratul cu profesorul amintit, teza având titlul *Tinerețe fără bătrânețe și sentimentul tragic al timpului* (2004). Autorul acestui eseu a prefațat cartea lui Petru Ursache, *Istorie, genocid, etnocid* (Conta, Piatra Neamț, 2010). Autorii dialogului își cunosc reciproc opera. Adrian Alui Gheorghe a descoperit însă în romanul Magdei Ursache, *Rău de România* (2003) că o idee-personaj a cărții este moralitatea. Altă dată, scriind despre *Comunismul cu rele și... rele* (2013), și-a intitulat comentariul *Societatea română de la minima moralia la post-moralia*. Deci titlul amplului dialog cu Magda Ursache fusese anticipat. Alte trăsături ale celor doi autori au făcut posibilă ampla lor conversație: Adrian Alui Gheorghe admiră la Magda U. faptul că „readuce flexibilitatea coloanei vertebrale și eliminarea durerilor de coate“, apoi bogăția și promptitudinea răspunsurilor ei: „nu ai întrebări la câte răspunsuri are, ești complexat“, în fine, dar nu în ultimul rând, îi admiră polemismul *atipic*: „Magda U. e unul dintre rarii polemiști de la noi care se înflăcărează la argumentele preopinentului, ar fi în stare să-i furnizeze ea noi argumente (culturale, evident) celui din față, pentru frumusețea polemicii.“ Magda Ursache confirmă cu deosebită satisfacție unitatea desăvârșită în opinii și atitudinii cu cel amintit: „Uneori, îmi vine să cred că puteai spune *Magda U. c'est moi*, după cum și eu pot spune *Alui c'est moi*, atât de bine ne întâlnim în multe opinii.“

Există în carte o serie de personaje dragi autoarei. Dintre cele foarte dragi decupăm date despre două. În primul rând despre sfatul pe care i l-a dat Alexandru Marinescu, avocat, fiicei sale Magda, care voia să dea admitere la Facultatea de Istorie din Iași: „Nu poți studia istorie când trecutul României e politizat. După Roller, istoria românilor trebuie să înceapă cu cnezatele, la Mărășești au luptat «imperialiștii» nemaivorbind de războiul de agresiune și jaf din contra URSS. Ai auzit la școală de Crăișorul Moților? Carol I și Ferdinand cel Loial sunt scoși din manual. O să înveți pe de rost *Scurta biografie a lui Stalin* și lunga istorie a PCUS și PCR, asta o să faci.“ Celălalt, prezent mai în toată cartea, este Petru Ursache, „bunul, blândul, înțeleptul meu Petru“, cu „încrederea lui în valorile etice și estetice“, cel care n-a crezut în cele spuse și scrise de detractorii lui Mihai Drăgan, cel care a refuzat să primească pașaport pentru un lectorat în străinătate contra unui angajament cu Securitatea, cel care a observat repede, după 1989, resurecția antiintelectualismului, cel care „a avut certitudini, nu dileme“, cel care, când ea a fost alungată de la „Cronica“ și n-a avut drept de semnătură timp de 13 ani, a fost cititorul ei ideal, el, despre care Magda U. a scris pe o carte pe care i-a dedicat-o, că îi datorează toate cărțile, „și cele scrise, și cele nescrise“ de ea, cel care credea că „pământul și aerul țării sunt protectoare“, cel care i-a indus Magdei modele precum Eminescu, Maiorescu, Mircea Vulcănescu, Țuțea, Eliade, Vladimir Streinu, D. Stăniloae, Nicu Steinhardt, Daniil Sandu Tudor, Blaga, Dinu Pillat, Goma..., cel care „a avut o opțiune sigură pentru tradiție“. Era firesc ca Adrian Alui Gheorghe să remarce, încă din *Cuvânt înainte. Viața de zi cu zi în post-moralia*, cele de mai sus: „În toate textele semnate și trăite de Magda Ursache apare scrutător,cercetător critic, spiritul profesorului Petru Ursache care nu lasă loc concesiilor.“

După amintitele pagini cu care se deschide cartea, Adrian Alui Gheorghe o asediază pe convorbitoarea sa cu întrebări precum: care sunt mizele războiului pe care îl poartă, dacă trebuie să ne rușinăm că suntem români, care este starea vieții universitare, cât de aproape este de poezie, cât loc are Dumnezeu în scrisul său și în societatea românească, de ce s-a dedicat literaturii, cum arată

cititorul ideal din perspectiva sa, cum ar arăta un text scris de M.U. despre ea însăși, cum vede prietenia, în ce constă răul din România, în care Românie de până acum i-ar fi plăcut să trăiască, mijloacele prin care se ratează scriitorul român, care i-au fost modelele *decisive*, ca și antimodelele, distanța dintre polemică și defăimare și multe altele de aceeași importanță. La care Magda Ursache răspunde cu bogăția-i cunoscută de argumente. Nu o dată, pe cel care întreabă *îl mănâncă limba*, cum spune, își părăsește rolul *pasiv* de întrebător, și astfel textul devine și mai atractiv, mai bogat în evocarea diverselor aspecte din literatura română, să zicem.

Din *Supraviețuiri în Post-Moralia*, lectorul află o bogăție de considerații, pe cele mai diverse teme, o multitudine de dezvăluiri din viața trăită de Magda Ursache împreună cu soțul său, aspecte esențiale pentru cunoașterea vieții și preocupărilor celor doi, despre colaborarea scriitoricească și editorială a lor. Dar în carte este evocată o întreagă galerie de scriitori, importanți ori nu, faptul contribuind la vivacitatea cărții. Adrian Alui Gheorghe crede că dialogul dintre cele două categorii de personaje conferă cărții o notă de teatralitate: „Dialogul acesta poate fi interpretat și ca o piesă de teatru cu personaje la vedere și personaje în plan secund, văzute sau nu. Un Godot este așteptat la fiecare colț de lume."

Un excelent dialog, de o mare bogăție ideatică, purtat cu talent de doi scriitori de prim rang.

Sunt perplex, de n-aș fi sastisit!

Anonimu ŞTIUTOT

La început, gestul a avut o intenție utilitaristă, instinctivă, de renunțare neregretată la un simbol care – cel puțin în orele acelea entuziaste ale Revoluției din Decembrie 1989 – nu mai reprezenta nimic. Decuparea Stemei Republicii Socialiste România din Tricolorul național-tradițional a coincis cu momentul abandonării trecutului dominat (fie spus!) de proletariat și „corifeii" lui, cu clipa în care absolut fiecare cetățean lucid dorea o schimbare, peste noapte, a stării acestui popor. Viitorul României era văzut ca o chestiune tranșată neșovăielnic de istoria în marș și, aparent fără efort, rezolvată așadar.

Entuziasmul generat de **gaura din steag** era atât de mare și de sincer, încât prin golul lăsat în tricolor se vedea (!) conturul viitorului, dar, nenorocire, nimeni nu putea intui și distanța până la el... Din sediţios, entuziasmul a devenit, rapid și declarat, aspirație, care, nimeni neputând să-i deseneze marginile, a rămas – până astăzi și cine știe cât de acum înainte – utopică...

...De vechea stemă – a Republicii Socialiste România – am scăpat. Gaura din steag, care și azi mai amintește simbolul socialist, n-am avut norocul să n-o mai vedem. Au trecut trei decenii de la „războiul civil" de atunci și, firesc, ar fi trebuit să folosim avântul pentru „reclădirea" Țării, stabilindu-ne, cum s-a și întâmplat chiar, alte simboluri și scopuri naționale. Dar, ca un făcut diavolesc, **gaura** proliferează, iese în față la toate manifestările civice, fie că se justifică, fie că nu. Oare și pentru că **gaura** n-a fost... astupată cu ceva credibil?! Poate cu noua stemă, oricât de nereușită ar fi, a existat o... intenție (aluzivă!), dar și rețineri (comunistoide) pe măsură. Semnele seculare ale Monarhiei, demne și limpezi în toată splendoarea lor, îi tulbură și astăzi pe iliescieni, la fel cum temeri de primitivism cultural și istoric îi încearcă și pe politicienii năimiți pe bani mulți și stipendii aprobate tocit, indiferent de inițialele de partide cărora le aparțin... (des)interesați!

...Și ne mai mirăm că românii se deșteptă cu fiecare zi – am aflat că 45 de cetățeni părăsesc, zilnic, definitiv România! – umplând lumea, „uimind Europa" cu talentele etniei noastre euroasiatice și ținând atenția trează polițiștilor care apără democrațiile „caste" ale statelor bătrânului Continent (!). Cine sunt cei care au mai rămas?! Protestatarii „profesioniști" – întreținuți (sau nu?) –, mai cu seamă că sunt educați să... #**reziste** și care, în funcție de „orarul" F.R.F., folosesc, la chemarea străzii, steagul cu... gaură, ori, la chemarea lui Burleanu, umplu tribunele Arenei Naționale, doar că aici cocteilurile „Molotov" sunt înlocuite cu... petardele azvârlite cu talent spre... adversarii din teren, confundați uneori cu jandarmii aduși pentru... ordine (?).

...Încă mă întreb, ca un rătăcit în Spațiul Mioritic, la ce ne-o mai folosi gaura din steag?! Să fie vreo aluzie la ceea ce pare ținta către care ne îndreptăm? Că dinspre Europa (atât de caramerkelizată încât nu mai știi cum și dacă s-o accepți!) ne tot vin porunci pline de... învățăminte, care nu sunt cu nimic mai prejos decât „celelalte" (indicații!!!) transmise din vârf de cnut de la o Moscovă care, văd, a împrumutat „principiile" sale unui Bruxelles. Acesta, înlocuind internaționalismul cu globalismul, nu mai trebuie decât să pună pe cupola Consiliului Europei o stea roșie. Că tot cinci colțuri are!!!

Nu-mi place încheierea, de acea... reformulez.

Am urmărit, nu de mult, o emisiune tv, în atenția și în fața moderatoarei fiind un profesionist în ale scrisului – prozator –, om de presă, regizor (deci și om de teatru), trăitor, acum în Canada (franceză) și prezent des în România **de după**, prezentându-și destulele romane tipărite **aici**, cunoscător deci al drumului actual al țării spre ceva. Învățăminte multe am cules. România, de pildă, a scăpat de statutul de colonie a Moscovei (pe care-l avea, cert, în 1989!), dar temerea e că se îndreaptă spre un alt statut similar. Încă roabă a conjuncturilor, bune sau nu prea, are nevoie de o protecție, aproape ca întotdeauna în istoria ei. De aceea – se spunea – e mult mai profitabilă o umbrelă mare, că doar tot suntem parteneri, decât douăsprezece umbrele mici...

Având valoarea și coerența unei parabole, această învățătură tulburătoare te poate ține treaz măcar o noapte. Ce păcat că la noi nopțile nu mai sunt un sfetnic bun! Am uitat până și zicerile autohtone din veac: *Cine nu seamănă, nu culege!* Nu cumva amintește versul lui Lucrețiu *„ex nihilo nihil"?* Dar la noi, prea mulți suferă de cecitate!

✍ Dumitru Augustin DOMAN

„Tinerii inculți sunt mai ușor de manipulat...”

Dialog despre morală în Post-Moralia

Cine o citește pe **Magda Ursache** cu eseuri risipite prin numeroase reviste, risipite fiind un mod de a spune, pentru că le strânge și le structurează apoi în volume substanțiale, cine o citește, ziceam, are adesea impresia că doamna aceasta aprigă dă doar sentințe de la o tribună, neatentă la recepția propriilor spuse de un spectator, receptor, cititor. E o impresie pe care am auzit-o pe ici, pe colo, dar care e cât se poate de falsă. Ca orice adevărat om de cultură, Magda Ursache este un om al dialogului. O dovedește încă o dată în volumul *Supraviețuiri în Post-Moralia* (Eikon, 2018), volum-dialog cu **Adrian Alui Gheorghe**. Cum și Alui Gheorghe este om al dialogului, cartea aceasta este un spectacol al literaturii de zile mari. Trebuie spus din capul locului că nu este vorba de un interviu propriu zis, cu întrebare-răspuns, întrebare-răspuns, ci de un dialog viu, dinamic, din care se reliefează două personalități distincte ale culturii române. Și nici nu se putea altfel, știind-o pe Magda Ursache drept un polemist de primă mână la care adevărul său e mai presus de eventualele consecințe ale relevării lui. E adevărat că „provocatorul” de serviciu, bun cunoscător al vieții și operei scriitoarei, este AAG cu întrebări peste întrebări, cu întrebări învelite în alte întrebări, dar și cu paranteze ample, cu câte un preambul-eseu, ca să zic așa. Toate au menirea de a dezvălui eventualului cititor necunoscător pe Magda Ursache, eseistă redutabilă și polemistă așișderea, care nu se sfiește să dea nume (făcându-și astfel inamici), neascunzându-se după idei generale și principii, dar și moralistă exemplară, lucru rar, socotit îndeobște vetust și total neindicat în zilele noastre. După cum mărturisește, ea n-are teme tabu și subiecte delicate, după cum refuză „ideile primite”.

Vorbeam de dialog. Dialog este pentru Magda Ursache și polemica, aceasta oricât de aspră, dusă în termeni decenți, fără derapaje de limbaj și fără atacuri la persoană, la aspect fizic, etnie etc. Zice: „Polemica de calitate nu înseamnă să-ți bârfești adversarul că-i restanțier la întreținere, să-i pocești numele, deformându-l caricatural, să-i răstorni oala de noapte în cap, când nu scrie destul de favorabil despre tine. Urât mod de a da o replică, atunci când nici n-o poți da”. O caracterizează exact Adrian Alui Gheorghe pe coperta a patra: „Magda Ursache este unul din rarii polemiști de la noi care se înflăcărează la argumentele preopinentului, ar fi în stare să-i furnizeze ea noi argumente (culturale, evident) celui din față, pentru frumusețea polemicii”. O spune altfel chiar eseista: „Eu fac parte dintre cei care acceptă că o polemică poate avea doi câștigători și că trebuie să cedezi argumentelor celuilalt, când le deține”. Sau: „Nu-i agreez pe polemiștii care contrazic ce cred ei că ai scris, nu ce ai scris cu adevărat. Accept să fiu combătută, dar nu în fals intenționat. Nu cu agresivitate lipsită de informație corectă, fără eleganță, fără civilitate”. Și deplânge modul cum se face polemică în zilele noastre, unde orgoliile, mitocănia și aroganța țin loc de argumente și, în fond, de idei: „...se poartă „mătalimbajul”, cu sau fără cratimă. Civilizației dialogului i-a apus steaua, opinia contrară duce la dușmănie pe toți vecii, la violențe de limbaj nescuzabile. La miștocăreală și la zeflemea, gazetarii noștri sunt imbatabili, cu argumentația e mai greu. La argumente se răspunde cu sentințe neargumentate”.

Cartea aceasta este, în fond, o recapitulare, o sinteză a temelor (obsesive) ale Magdei Ursache sau poate a unei singure teme cu nenumăratele ei

nuanțe. Revenim la prezentarea făcută de Adrian Alui Gheorghe: „Magda Ursache își iubește patria cioranian: cu ciudă”, sau: „Magda Ursache, în toate cărțile sale, încă de la debut, propune un lucru provocator: restaurarea memoriei. Și nu o memorie lacunară, nu o memorie care să se piardă în hățișurile afectelor, ci una care are drept suport luciditatea și dreapta cumpănire”. Il completează, nu fără umor și autoironie, însăși autoarea: „...recunosc, sinistra impostură a *cadrelor* mă revoltă. Sunt o babă anticomunistă, viscerală dacă vreți, pentru că am trăit comunismul, pentru că mica mea familie a avut de suferit. Și-i întreb pe compatrioți: a voastră nu? Fiecare familie a fost dur lovită, rănită măcar”.

Găsim aici celebrele sentințe ale Magdei Ursache din care redăm câteva: *„libertatea se ia, nu se dă”* sau: *„corupția stă cu parlamentul și cu guvernul la masă”* (cum altfel!) sau: „doctrinarzii liberali nu merg pe formula *prin noi înșine,* ci *pentru noi înșine”* sau o definiție a ignoranței: „Să nu știi că nu știi”. Și, punctând cu gravitate: „Descurajarea cititului lovește direct în etnie: ne dorim o țară de needucați, de agramați, pe care-i trage ața la ce nu se pricep, educație și cultură, ca pe semianalfabetul Ioșka Chișinevschi, dogmaticul declanșând tenebrosul război cu literatura antebelică. Tinerii inculți sunt mai ușor de manipulat...” Peste întreaga carte plutește umbra regretatului Petru Ursache, modelul cultural și moral al eseistei, cel alături de care a suferit zeci de ani nedreptățile din partea comuniștilor în posturi importante.

Compozițional, cartea este exemplară, fiind structurată în zece capitole pe zece teme, iar acestea la rândul lor în mai multe subcapitole, toate având titluri sau intertitluri apoftegmatice, reluând desigur fraze din răspunsurile Magdei Ursache. Este adevărat că AAG a avut de unde alege... Nu mă pot abține să nu exemplific cu câteva: „La timp de cumpănă, mi-am amânat și moartea, și descompunerea minții istorisind ca Șeherezada. Nu știam, cum nu știa nici ea, sfârșitul poveștii”; „Istoria ar trebui administrată elevilor ca medicament împotriva variilor propagande cârpăcite cu minciuni, împotriva biciului regimurilor totalitare de care România a avut parte din plin”; „Cel mai sigur mijloc de ratare e slujul la Putere”; „România a fost o colivie aurită pentru papagalii de scriitori-activiști, pentru aparatul de propagandă și o cușcă pentru cei neînregimentați”... Structura aceasta abilă și ingenioasă face cartea ușor și plăcut de citit.

Supraviețuriri în Post-Moralia este o carte model pentru actualitate, dar și pentru viitorime, plină de adevăruri mai digerabile, dar multe - din motive conjuncturale - de tot incomode, ca orice adevăr. Unele dintre ele sunt sigur că sunt acceptate în intimitatea mesei lor de citit chiar și de inamicii Magdei Ursache.

De reținut !

IMNURILE ROMÂNIEI

(Cronologie)

- *Marș triumfal și primirea Steagului și a Măriei Sale Prințul domnitor,* 1862-1884, muzica: Eduard Hübsch;
- *Imnul Regal (Trăiască Regele)*, 1881-1947, muzica: Alex Flehtenmaher, versuri: V. Alecsandri;
- *Zdrobite cătușe*, 1947-1953, muzica: Matei Socor, versuri: A. Baranga (Ariel Leibovici);
- *Te slăvim, Românie* (1953-1977), muzica: Matei Socor, versuri: Eugen Frunză și Dan Deșliu;
- *Trei culori* (1977-1989), muzica: Ciprian Porumbescu, versuri: C. Porumbescu și N. Ceaușescu (mirați-vă!);
- *Deșteaptă-te, române!* (1990 -), muzica: Anton Pann, versuri: Andrei Mureșanu.

DRAMATURGIA CA LITERATURĂ

Poetul **Ștefan Amariței** tipărește din când în când, la intervale de el știute, cărți cu piese de teatru; acum, în urmă, adună în **Patimile lui Sisif** (Editura Timpul, 2018) patru texte dramaturgice, **Goethe la Weimar, O moarte neanunțată, „Avant de mourir” și Patimile lui Sisif**. Cu titluri (aproape) eseistice, dramaturgia lui Ștefan Amariței e, înainte de toate, **literatură** și meditație filosofică, ascunde gândul și, poate, visul la seara premierei pe scena unui teatru pentru că, iată, piesele sale sunt, mai degrabă, experimente literare și filosofice, caută demersul hermeneutic și nu râsul sau lacrima, impactul **emoțional** pe care mizează, în primul rând, **spectacolul** teatral. Textele au, firește, o structură dramatică evidentă, coerentă, bine construită până în detaliile sale, dar cum să pună în scenă un regizor și care e publicul „larg” al unor piese care au ca protagoniști figuri proteice ale culturii (Goethe, Einstein, Dante), personaje celebre (Raskolnikov, Mefistofel, Cleopatra) ori figuri mitologice (Sisif, Cerber, Belzebut)? În **Goethe la Weimar**, Ștefan Amariței asumă o formulă ingenioasă, poate și amuzantă, dacă tema nu ar fi una filosofică: „În camera de lucru a lui J.W.Goethe, în secolul XVIII sau oricare alt secol”, participă la un fel de **casting**, vin în vizită, destul de agitați, Einstein, Dante și Raskolnikov pentru a revendica rolul lui Mefistofel din **Faust**. Fiecare are argumente destul de solide și încearcă să-l înduplece pe Goethe, vorbindu-i „ca de la geniu la geniu”; Einstein, după ce face o analiză critică a operei lui Goethe, într-un demers hermeneutic demn de luat în seamă („Diavolul nu există, neexistând nu ați avut un model de inspirație. L-ați croit puțin la voia întâmplării, l-ați transformat într-un colaborator al omului. În opera dumneavoastră, personajul negativ este Faust, nu Mefistofel, pentru că el greșește în mod diabolic, se lasă mereu ispitit, inadmisibil pentru un om de știință, indiferent în ce secol ar trăi el»), fizicianul secolului XX, creatorul bombei atomice crede, cu toată convingerea, că rolul din **Faust** i se cuvine: «Datorită mie, descoperirilor mele, s-a creat o armă de distrugere în masă, o armă perfectă. Ce vreţi mai mult? Îl aveţi în faţă pe însuşi Diavolul!». Nici Dante nu duce lipsă de argumente; a creat **Infernul** şi a scris celebrele fraze «Lăsaţi orice speranţă, voi care intraţi aici» şi «Viaţa este o cursă spre moarte», care nu pot fi spuse decât de Belzebut însuşi şi decide să-şi semneze cartea cu acest nume: «Aceste maxime nu puteau fi spuse decât de Belzebut. El le înţelege cel mai bine. El a pătruns în esenţa lor, în esenţa a ceea ce înseamnă iadul... Gândiţi-vă apoi la scenele pline de groază, infernale, din această parte a cărţii mele. Cine le putea scrie, vă întreb? Cine? Eu, Belzebut. De acum așa îmi voi semna cartea». În sfârşit, Raskolnikov, « cu nervii la pământ», îşi revendică, furios, locul **său**: «Locul este al meu, eu am comis cea mai abominabilă crimă. Eu am ucis cu sânge rece, pe la spate, o bătrână neputincioasă. Eu i-am despicat capul cu securea. Ce vreţi mai mult? Cine mă poate ierta pe mine? Nimeni, nimeni! Niciodată!...». Felul în care «candidaţii» îşi susţin «rolul» are **miez dramatic** datorită, mai ales, replicilor în cascadă, dar «regizorul» Goethe le refuză scenariile, îl concediază şi pe Mefistofel al său pentru că, după aceste întâlniri, îşi dă seama că este «prea mic pentru Satan, neânsemnat», urmând să înceapă cu personajele sale un **alt** joc pentru un alt **Faust**.

După un text care dramatizează un fapt divers - cineva ucide un cățel și e cercetat de

Societatea pentru Protecția Animalelor, într-o anchetă ce se apropie de teatrul absurdului, în **O moarte neanunțată** -, Ștefan Amariței scrie piesa-pivot a cărții în **„Avant de mourir”**, un experiment literar-filosofic foarte interesant, în fapt, un ospăț existențialist; mai întâi, spațiul „de joc”, asemeni celui din piesa **Uși închise** (**Huis clos**) a lui Jean Paul Sartre: „Acțiunea se petrece într-o încăpere asemănătoare cu o sală de așteptare. În stânga, câteva scaune. În dreapta, trei monitoare. Pe o măsuță se află un telefon. În colț, un dulap tip bibliotecă de cameră”. În această încăpere, cu uși închise/păzite de un Bodyguard, cele trei personaje - Matei, Teodora și Olimpia, de 27, 25 și 35 de ani, oameni încă tineri, așadar -, ajunse **dincolo** în urma unor accidente sau boli (gripă aviară, explozia unei centrale termice de apartament, un accident de mașină), încearcă zadarnic să comunice, într-o cameră unde se află o oglindă care „strălucește fără rost” și în care „nu se vede nimic”: acești oameni **vorbesc** dar nu comunică, lipsindu-le oglinda, fiecare trebuie **să se vadă** în Celălalt (“Ceea ce mă scoate din sărite e că nu mă văd, nu știu cum arăt, cât de elegantă sunt, dacă mă asortez cu locul ăsta”, zice Olimpia): Celălalt, însă e **călăul** (“trebuie să devenim fiecare călăul celuilalt”, spune Matei), e **capcana** ființei (“E clar, suntem prinși, fiecare din noi e o capcană pentru el însuși și pentru ceilalți”), personajele angajându-se într-un „joc perfid, diabolic”, într-o confruntare cu alteritatea despre care vorbea Sartre în **Ființa și Neantul**: „l’enfer c’est les autres”, spunea filosoful existențialist francez, „iată capcana”: eu sunt”, strigă personajul lui Ștefan Amariței: iadul adevărat poate fi o cameră cu ușile închise, unde sunt **aduși** oameni pentru a se înțelege.

În aceeași grilă existențialistă, mai aproape, poate, de Albert Camus, cel din **Mitul lui Sisif**, dar și de teatrul ionescian, scrie Ștefan Amariței cel de-al patrulea text dramaturgic, **Patimile lui Sisif**; purgatoriul se mută pe pământ, apar personaje mitologice în deriziune: Cerber rupe bilete la intrarea în teatru, Belzebut e „sleit de puteri” și îl roagă pe Sisif să-i dea din „umbra lui luminoasă” pentru a se întrema, Sisif însuși vine aici pentru o mică vacanță: „Sisif își dorise o mică vacanță pe Pământ. Tartorul îi aprobă cererea (se va vedea mai târziu de ce) încât părăsi cu nostalgie bolovanul și colina, urcă treptele reci și întunecoase ale Infernului și ieși la lumina Soarelui prin gura peșterii de pe Muntele cel înalt. După câteva peripeții prin oraș (precum cele două palme primite de la Președintele țării, pe stradă, pentru că se apropiase prea mult de el din pură curiozitate), Sisif se îndreptă cu pași fragezi și vioi spre esplanada Teatrului Național. Privi cu interes frontispiciul edificiului, își făcu loc cu coatele printre persoane necunoscute și se apropie indiscret de ușa masivă de la intrare. Multă lume se înghesuia înăuntru. Unii zâmbeau, alții erau foarte serioși». Aceasta este povestea piesei de teatru care spune, în fapt, istoria confruntării ființei cu neantul și cu alteritatea: «Conştiinţa nu-ţi aparţine. Şi dacă nu-ţi aparţine, înseamnă că aparţine aproapelui tău», spune Belzebut. Altfel, aici și în mitologie, în teatrul lui Ştefan Amariței și în eseul lui Camus, se scrie, în fond, viața individului, în raportul de tensiune cu Celălalt - călăul, capcana -, dar și aceea a umanității înseși: colina, munca și bolovanul.

Dramaturgia lui Ștefan Amariței e de citit. Poate, într-o seară, cine știe?, vom fi invitați și la o premieră, într-un teatru, la o întâlnire cu Cerber, Sisif, Goethe, Einstein, Dante, Raskolnikov, Cleopatra, Pink-Floyd...

Reviste primite

- **ARGEȘ**, serie nouă, anul XVIII (LIII), nr. 9(435), septembrie 2018, Pitești, redactor-șef: Dumitru Augustin Doman. ***„Convorbiri cu Nicolae Manolescu** este o carte-document fundamentală despre viața și opera acestuia, cu proiecție asupra epocii, o sursă inestimabilă de informații pentru viitorii monografiști. Simptomatic, și meritoriu, Daniel Cristea-Enache a preluat de la Nicolae Manolescu ștafeta de cronicar literar al **României literare** cu câteva luni în urmă. Un schimb de generații care acreditează principiul continuității valorilor în receptarea literaturii, într-un moment când autorul **Istoriei critice a literaturii române** pregătește a doua ediție, revăzută și completată.”* (Nicolae Oprea, *Existența și opțiunile criticului și istoricului literar*, p.4.)
- **EPIGRAMA**, an. XXVI, serie nouă, nr. 85, septembrie 2018, director: George Corbu, redactor-șef: Laurențiu Ghiță. ***„Penurie de meseriași**. Ce văd ar trebui să doară,/ Și o s-o spun, ca datorie:/ Prea repede se fură-o țară/ Și foarte greu... o meserie.”* (Nicolae Dragoș, p. 3).
- A apărut: **CLIPA**, Magazinul actualității culturale românești, an. IX, nr. 58, octombrie, 2018. Director fondator: Dinu Săraru. Editor-coordonator: Alexandra Săraru.

Gruia NOVAC

CRONICI LITERARE

(despre: Liviu Ioan Stoiciu, Codrin Şerban, George Irava, Serghei Coloşenco, G. Tutoveanu)

Dau declarație...

Un important scriitor al acestor ani zbuciumați este **Liviu Ioan STOICIU**.

Rostul primar al său este **POEZIA**. *„Mă ridici pe umerii tăi: acum vezi? Tu,/ care abia ai coborât de pe/ umerii mei. Dă-te jos, că nu te mai pot ține. Ce/ facem? Urcăm până la schit?”* (Nu mai iubi atât). Dar jurnalul? Dar eseurile? Dar atitudinile de gazetar încercat despre starea literaturii, despre condiția jurnalistului și a presei de specialitate, despre poziția scriitorului, despre soarta breslei oamenilor de condei, despre educație și, în general, despre ipostazele lumii românești contemporane, despre Centenar și, vai, despre dacă va mai fi... următorul!

Despre toate consemnează **Scriitorul** și **Omul cetățean** Liviu Ioan Stoiciu. Nădăjduiesc la răgazul ca, în clipa și starea sorocite, să pot puncta, fără grabă și în posesia tuturor informațiilor, într-un studiu, chiar de nu va fi exhaustiv, toate **adevărurile poetice** despre Domnia-Sa și, de s-o putea, toate nuanțele, subtilitățile și frumusețile iscate *„în taină și-n singurătate”* de Poetul Stoiciu. Până atunci, fiindcă, pentru mine, *„timpul nu mai are răbdare”*, vreau să-i pun sufletul în palmă, declarându-i ritos credința mea nesmintită în harul pentru poezie pe care Parcele (și Pronia) i l-au norocit.

Revista *România literară*, unul din izvoarele care-mi astâmpără însetările, publică în nr. 42 din 21 septembrie 2018, o pagină (15) cu șapte poeme semnate Liviu Ioan Stoiciu, ca 7 zile ale săptămânii: *Lasă, te spânzuri mâine, Nu vrea să fie o povară, Bântuit de ruină, Iradiată, Dau declarație, Ești un învățăcel, Nu mai iubi atât*.

Două versuri, ale căror comentarii nu e locul să le fac **aici și acum**, mi-au pironit ochii citind și m-au cutremurat. Poezia românească – **și prin Poetul Liviu Ioan Stoiciu** – stă alături de marile literaturi slăvite din pricini pe care nu trebuie (încă) să le numim, iar neexplicatele noastre timidități (!), precum și un soi de bun simț manierat, nu ne vor ajuta nicicând, dimpotrivă. Versurile geniale, aristocrate prin eleganță greu de imitat chiar de unii școliți special în... materie, care vor zdruncina mințile sănătoase, merită (poate trebuie) încrustate pe niște frontispicii descoperite de cititorul bun în alte împrejurări:

1. *„Ah, urâtul acestei fericiri”* (Câți mai știu azi ce este oximoronul, chiar bacalaureatul avându-l?!).

2. *„Trăiești din pomana sufletului...”*

Încă emoționat și încâlcit în gânduri, mă tot învârt în jurul adevărului spus, mai de curând, de un patriarh al criticii și istoriei literare actuale (N.M.), că poezia adevărată este rodul unei vaste culturi; toate celelalte sunt adiționale, chiar dacă, uneori, la locul lor.

Liviu Ioan STOICIU este marele poet al timpului nostru. Și-mi amintesc de istoricul și omul politic roman **Caius Sallustius Crispus** (87-35 î.d.Hr.) care emana o idee valabilă și astăzi: *„Faber est suae quisque fortunae”* (Fiecare este făuritorul propriului său destin).

Liviu Ioan STOICIU este cristalizata chezășie a acestui adevăr-idee, de care mulți vânători de ținte false fug inconștienți. Și, totuși, salvarea noastră trebuie căutată (și găsită) numai în **valoare**.

23 sept., 2018

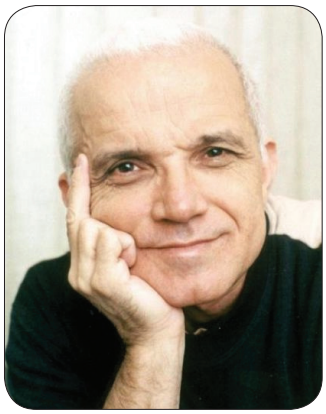

Un Poet, două cărți

I. Un sonet și încă…

Cronica aceasta e o reverență făcută înaintea operei unui Poet pe care nu-l cunosc și pe care cine știe de-l voi întâlni vreodată.

Este vorba de scriitorul ialomițean ***ȘERBAN Codrin***, autorul volumului de sonete *Rodierul*, tipărit la Editura BETTA din București, 2018, are 246 pagini și un cuvânt înainte („Un altfel de scriitor") semnat de Ion Papuc. *Rodierul* poate fi citit – o spun acum, după prima lectură „neglijentă"- în mai multe chipuri, fiecare cu un profit mai întâi pentru autor, lectura producând, sincer, o impresie deloc relaxată…

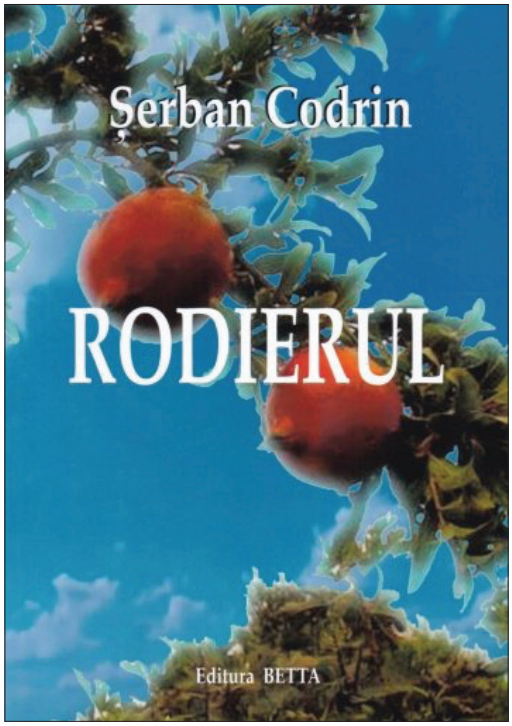

În mintea lectorului bun, citirea cărții dă naștere unei imagini care definește **emoțional** capacitatea poetului de a cuprinde, în secvențe structurate rațional, o lume întinsă între profunzimi abisale și altitudini amețitoare; dar și **simbolic**, fiindcă tropii variați, mereu și benefic la îndemâna exersată a creatorului, îi slujesc la descoperirea unor alternative și, ca recul așteptat, soluții mai întotdeauna utopice, deci omenești. Altcumva, omenirea de mult era… **mai altfel**(!).

Imaginea simbolică e destul de acut în atenția lui Șerban Codrin, el urmărind preponderent accentuarea laturilor materiale, neglijând cu subtilitate căutată perspectiva subiectivă. Intuim și o motivație: autorul nu vrea să piardă nici o clipă relația sa cu cititorii, „colaboratorii" adică, în acest caz, cealaltă imagine – emoțională – s-ar diminua, iar impresia generală ar avea de suferit. Celebrul Jean Cocteau o spunea adesea: „*Există multe talente, diferite. Dar cel mai însemnat este acela de a trăi.*" Citind atent apoftegma, am credința că Șerban Codrin va prefera contopirea. Nu poți construi o viață fără să cunoști viața. Iar zidirea nu se ridică fără talentul căpătat prin trăire. A vieții. „*Nici huhurezii-agonizând în șura/ Cu vechituri, nici apa în găleată,/ Nici la vedere gardul cu spărtura// Nu m-au dezamăgit vreodată;// Nici lingura de lemn, blidarul, sita,/ Nici floarea în fereastră, de mușcată,/ Nici arsă turta pe încinsa plită// Nu m-au dezamăgit vreodată;// Nici lupii în hăitic, nici dimineața,/ Nici ruptă la căruță-a cincea roată,/ Nici nourii cu barba și mustața/ De vânători cu pușca vinovată,/ Nici soarele la prânz tăiat cu ața// Nu m-au dezamăgit vreodată*" (pag. 150).

Sunt și neîmpliniri în poezia lui; ba de informare sau de interpretare, mai rar de prozodie, dar toate-s profitabile, fie prin emoția iscată de surpriză și trezirea ambiției de „îndreptare" (dacă e nevoie, cumva !), fie chiar și numai prin posibilitatea îmbogățirii (re)surselor bibliografice ale cititorului, de care autorul nu lasă semne că ar avea vreo lacună… Simt, citindu-l, că poetul, neuitându-și misia de a scrie pentru CINEVA (oricine se poate regăsi în cuvânt), construiește „la vedere", clipă de clipă, cu efort conștient, dar și din dorința dea a nu trece neobservat, o lume mai acătării, de parcă asta i-ar fi fost sorocit de la naștere. Iar eu chiar cred că Parcele n-au fost străine de destinul prefigurat cândva al *Omului*. Și-ncet, s-a contopit cu el, Șerban Codrin nemaiputând nici un moment fi altceva decât parte a construcției lui. „*Prea-în vânt mi-i buzunarul, așadar/ Din vieți am supraviețuit, proscrise,/ Strânse de gât sau numai neucise,/ Și-o cale-acum, repet, de fântânar,/ Când magice izvoare mi-apărură/ Să mă îngroape sub dărâmătură*" (pag. 93). Însă puțin mai încolo (pag. 102), revenindu-și calm, îndeamnă, pe cine *încă* nu știu: „*Să fim pe pace; să tăcem; pe-ncetul,/ În loc de zei să consacrăm poetul.*"

M-a surprins, «absolut din întâmplare», un amănunt socotit (și acum, când scriu) curios. Cititorul (curios la rându-i) nu va găsi în nici una (măcar) din creațiile șerbaniene fața hâdă a lucrurilor; dar nici viitorul n-ar avea asemenea chip în mintea autorului. Încredere în ceea ce ar putea fi mâine? Sau o implicare prea categoric asumată în

prezentul etern? Un fel de răspuns parcă aș găsi în *Sonetul* de la pag. 205, din care aflăm că „*Sufletul meu de macagiu cu toate/ Dezastrele și-ororile ratate/ Habar nu-aveam ce dric o fi-mpingând*“, iar Academia Nobel (sic!) i-a înmânat un premiu „*acordat pentru privitul cu ochii-n gol*“, drept pentru care „*mi-am tras, de paie, o coroană*“. Autoironia se conjugă cu bășcălia, ceea ce denotă că ludicul serios e dirijat spre scopuri onorabile, ca tratările aluzive, de pildă. De altfel, cică, iar lumea (!) zice, la numita Academie de la Stockholm se petrec și… ciudățenii.

Poetul Șerban Codrin e, totodată, *orgolios*, dar nu într-atât încât să devanseze niște limite tacit admise, și *reflexiv*. O nuanță a reflexivității conștient-lucide e *tristețea*, însă, nestăruind, autorul nu se prinde serios în unda ei. „*Învins de umilință și dispreț, De neajutorare, slăbiciune,/ Vreau să mă curăț de aversiune/ Și să plătesc înfrângerii un preț;/ Pe-un țărm m-așez, vuind cu valuri vii,/ Dintr-o materie-ntr-atât măreață,/ Încât îmi vine, pălmuit în față/ Și zgârâiat, să urlu blasfemii…*“ (*Sonet 148*, pag. 91).

Ar putea părea preocupantă o constatare: Șerban Codrin e un grăbit în scris. Cert. Nu la fel se comportă și cu cititorii săi. Nu-i zorește. Asta nu înseamnă că-i dezinteresat într-o direcție, dar știe că cititorul se-apropie de lectură în alt ritm decât al zămislirii operei, iar descoperirea (chiar aleatorie) poate provoca mariajul etern. Poetul are încredere în cititorul bun, care, fără excepție, nu se racolează. Generos, poetul, iată, îmi oferă și argumentul: „*Sus, îngeri cu gălețile vopsesc/ Din bidinea pe ceruri o planetă/ Cu mult albastru, verde, alb de cretă/ Într-un vârtej aproape sufletesc,/ Mai jos, culisele cu draperii/ De nori pe-arhipelaguri, munți, savane/ Și ape împărțite în oceane/ Își umplu aerul cu ciocârlii;/ Prin târg se spune și-unii par de-acord,/ Că-înaripații storc din zburătoare/ Un cântec de se-aude până-n soare,/ Total, universal, astral record,/ Cum nu găsești decât în veșnicie,/ Ori plagiat în cărți de poezie.*“ (pag. 94).

Cel mai bun sonet al volumului? Risc și afirm răspicat, cu promisiunea unei strânse argumentări, că-l aflați la pag. 206. Poeții mari sunt și imperfecți, iar adesea inegali. Șerban Codrin se acceptă așa cum e: *lucid*. De aceea-și permite jocuri fel de fel, toate sublime, toate imperfecte, toate inegale, dar toate săvârșite. Ce le încoronează? Ideile, care urcă-n soare un stil propriu, prea original și tangențiind sfere, apropiindu-se astfel de imperativele aticismului. Nu-i vor pricepe toți cititorii stilul, nu asta și-a propus Poetul, în principal! Dar iată sonetul pe care l-am estimat cu primul semn din șirul numerelor, deși e trufaș în toată larga lui splendoare: „*Mă pervertiseră mulțimi de ani/ Că va veni, deci îl aștept în gară,/ Pustiul ruginit pe dinafară,/ Spăimos, ros pe dindos de șobolani;/ Cu-acea manie de a fi punctual,/ Bat brambura peroanele sub ceasul/ Dărăpănat, de se aude pasul/ Nimicului, fatal și abisal;/ Într-un târziu frânează-un tren absent,/ Sfinți mă-îmbrâncesc din spate, iluzorii,/ Făcând, papi, patriarhi, pe cerșetorii,/ Se-nchină, bat mătănii, insolent:/ Cu-o veche* ***Biblie*** *la subsuoară, Desculț, în cârje, Dumnezeu coboară.*“ Umanizarea Marelui Anonim, iscarea coborârii Lui printre oameni, într-o gară pustie ca toate din Câmpia Română, îl pot surprinde pe cel obișnuit cu cutume străvechi. Uluiala îi va reîmprospăta devoțiunea, recompunându-i treptele spre o rânduială rațională, în care icoana să-și afle locul și semnificația păstrate de la părinții din părinți.

Despre Șerban Codrin nu se poate scrie un studiu coerent, fiindcă descoperim suficientă instinctualitate (controlată) în stabilirea structurii cărții și, mai cu seamă, în definirea capitolelor (la care, de fapt, și ține!). Se va putea scrie altfel despre domnia-sa, coerent adică, doar atunci când *Cineva* îi va monografia opera.

Deocamdată, observațiile și opiniile împlinesc, chiar în maniera de față, o imagine obiectivă (sper!) a scriiturii domniei-sale și care trimit spre lume un adevăr inebranlabil: *Poezia* lui Șerban Codrin chiar este *Poezie*. El nu mimează, nu aplică o tehnică – nici nouă, nici împrumutată, nici inovată (sic!) – , el scrie Poezie, *e Poet*. Și nu e singurul păstrat sau uitat în (pen)umbră. Mai sunt, vor mai fi. Noutatea e veche; devenită caracteristică a neamului, probabil nu va dispărea curând. Sau niciodată. Depinde (și) de **ȘERBAN Codrin** ca ceva să se schimbe… Scriitorul german Gotthold Ephraim Lessing (1729-1781) scria undeva (cred că în „*Nathan Înțeleptul*“, 1779): „*Cel care este politicos cu fiecare scriitor este de fapt nepoliticos până și cu acela cu care vrea să fie politicos*“. O fi având sau n-o fi având Lessing dreptate! Dar eu, Domnule Șerban Codrin, cu Dumneata vreau să fiu corect! Punctum.

Paradoxal, la vremea în care scriu, Șerban Codrin, din punct de vedere literar, e „închis“ (unde credeți?) în… **Slobozia**, unde, de altfel, locuiește, trăind ca orice român („european!“) după cum dă Dumnezeu… Cumințenia faptică a Dumnealui va trebui **cândva** remarcată. Unii au avut această șansă… postum. Aferim! „…*a mai rămas la margine de mare,/ Pustiul din imperiul fără-altare…*“

P.S. Rămâi cu ispita de-a scrie pentru Oameni!

8 Sept., 2018
Sânta Marie Mică

II. Din pericopă în pericopă

Cu puțină întârziere, am citit și *Baladierul*, carte de sonete zămislită tot de **Șerban Codrin**, asemenea volumului *Rodierul*.

Ambele volume, publicate de autor la intervale stabilite după criterii… oculte, îl situează pe creator în zona cea mai persuasivă a trudei sale poetice; și poate că nu întâmplător mi le-a trimis prin poștă, cadorisindu-mă, chiar în ordinea în care mi le-am însușit deplin. Oricum, eu am simțit, sincer, că *Rodierul* (din 2018) e foarte aproape de sufletul – adesea cabalistic – al autorului. Cred că tot **365** e pricina!... Sau, cine știe, sonetopatia!

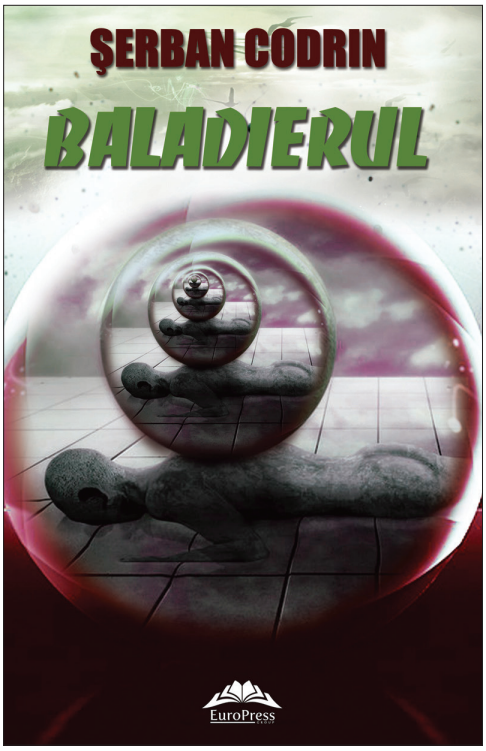

Și *Baladierul* (din 2012) și *Rodierul*, luate separat sau împreună, sunt splendide, raportarea axiologică făcând-o nu doar la ansamblul creațiilor proprii, ci, și nu sunt insolent, la literatura română din 1980 până astăzi sau poate chiar încă un deceniu înapoi. De acord, în câteva puncte, cu laconicele opinii ale celor trei nume de pe coperta a patra, dar trebuie neapărat subliniată ideea că similitudinile multiple dintre cele două cărți sunt așa de multe, încât e nenecesar să întocmești un top. Cui i-ar folosi? Ș-apoi interesul e altul: evidențierea neechivocă a valorii reale a lui Șerban Codrin, nu a departajărilor subiective, neprofitabile, de excerptat. Atâtea glasuri felurite „auzi“ și în unul și-n celălalt. Atâtea portrete le „admiri“ și la *rodier* și la *baladier*, încât temele grave ale capitolelor, pretextele ingenioase ale sonetelor și baladelor fac din intenționalitatea cărților o reușită pe care o descoperi numai la marii poeți. Sonetul e și la îndemâna acelora care nu pricep ce rost are forma (aia!) fixă. De ce fixă? se-ntreabă prostul; și-și răspunde-n felul lui tâmp: - **Ca și** poezie mie-mi place orice. Că nu l-a citit le Șerban, hai, treacă-meargă, nu i-a găsit volumul. Dar Shakespeare? Dar Voiculescu? Dar…

Șerban Codrin a scris *Baladierul*. Mi se pare că mi-am și exprimat părerea. Într-o convorbire cu mine s-a dezis – oarecum! – de *Rodierul* și nu mi-a plăcut. Eu cred că a exagerat sau a glumit. Dar dincolo de orice controverse, Domnia Sa e un sonetist perfect, original cât se poate și cu un limbaj imperial: prin bogăție lexicală, prin erudiție universală, prin curajul de a înfrunta semantica și, mai cu seamă, de a… paradigma. Luciditatea dumnealui e, uneori, în marginile colapsului. Dramatism, tragism, dar mai presus, conștiență. Și crez. Mă obligă circumstanța să mai renunț la exemplificări. Citiți-i sonetele zăbovind, recitiți, întrebați-vă cu răspuns formulat negrăbit. Eu vă voi incita cu ciclul – numit de mine *Psalmi* – de la Sonetul 266 la Sonetul 345, în total 79 de creații compactate ideatic, în care dumnezeirea, văzută atât cât e posibil de pământeni („*Cu restul universului mă-împac*“), devine un amvon de la înălțimea căruia ni se amintește, cu dramul credibilității de sine, câte o pericopă împovorătoare: „*Strâmb, fiecare duce în spinare,/ Asemenea **lui**, târâș, o cruce mare.*“ Întreprinderea lui Șerban Codrin este o mezaventură nesfârșită, printre secvențele căreia, cei cu văz bun, se pot zări jirebii rare de iatrofobie, mai diluată ca la Tudor Arghezi, dar mai umană în dezagregarea spovedaniilor noastre stresante. Și am fugit, o clipă doar, la cei zece Psalmi clasici arghezieni. I-am recitit înfometat, am ținut umărul meu alături de al Poetului, m-am întunecat, m-am luminat și, silit de nu știu ce, am revenit repede la Șerban Codrin, cu hotărârea, împlinită, de a-i reciti toate cele 79 de sonete „biblice“(!). Constatare? Domnia-Sa e poetul care, din „obligația“ de a spune totul, parcă dintr-un răsuflet, se complică frenetic, dorindu-se (el) învingător (și este!), fiindcă – nota bene! – dumnealui nu și-a pus niciodată, dar niciodată, întrebarea de ce Sisif n-a renunțat la truda de-a relua mereu și mereu… Așa-mi explic secvențele de realitate trăită, din confesiunile colcăind a sinceritate, alături de meditațiile organice cu care, la rigoare, poți reactualiza destule momente biografice, în măsură să devină, dacă intenția circumstanțială o cere, parabole. De fapt, acesta-i și rostul poeziei mari: să dea sens și forță atitudinilor complementare. Iar Șerban Codrin știe să dea gesturilor subsidiare – care nu-s multe, care nu-s puține – adâncime suficientă întru întregirea și limpezirea conținutului. „*Înfometați*

răzbatem de departe,/ Măcar de-un pumn cu apă să-avem parte“ (*Sonet 299*, pg. 221).

Exact așa cum face, **concluzie continuă**, în textul ultim al cărții, al 366-lea, *Baladă cu adevărul singurei statornicii printre toate celelalte trecătoare*. Simplu și banal, dar insuficient, o socotesc crez terifiant, deranjându-i doar pe analfabeții funcționali și pe oportuniștii cu alfabet limitat. Bineînțeles că Șerban Codrin începe cu motivațiile și o face cu profesionalitate. Nu e un fatalist, nu e pesimist amintindu-ne lait-motivul *„Că totul trece, mai rămâne vântul“*; care nu doar împrăștie, el e mișcare cu intensități variate, asemenea vieții care, dacă lâncezește, e… **nimic**. Trebuie să-ți asculți inima, sufletul, dar să iei în serios și sfatul suprem al Creatorului nostru: *„Când ceasul bucuriei tale sună,/ Trezește-te mai bine din minciună,/ Să nu devii căzutul și înfrântul/ O dată și-ncă-o dată îngropat// Ci caută-ți printre greșeli* ***cuvântul****,/ Pe singuru-nțelept cu-adevărat,/ Dar totul trece. Mai rămâne vântul.*“

Elaborarea atentă a volumului *Baladierul* îl situează, poate, undeva dincolo de ultimul fuștei axiologic al „fratelui“ *Rodierul*. Cel din urmă însă, prin naturalețea conținutului și finețea construcției, se menține atât de aproape, încât contopirea valorică e nu numai plauzibilă, ci posibilă.

Minunății de-ale lui Denk (alias Șerban Codrin)

(*Rodierul*, Ed. BETTA, București, 2018)

Dodecalog

1. „Un ceas cu acul beat anunță că,
Afurisită treabă, timpul stă.“ (pg. 37)

*2. „«**Iubire-mpărtășită cu iubire** –*
La mână-l am cu încă-o-nvinuire.»“ (pg. 67)

3. „…soarele la prânz tăiat cu ața.“ (pg. 150)

4. „Ci eu, învățătoare de pădure.
Te-ndrum în arta de-a-mi culege mure.“ (pg 164)

5. „Iar dacă nu, vom degusta-mpreună
O altă hiperbolică minciună.“ (pg. 164)

*6. „De-ar fi să-i potrivesc între **cerceii** –*
***Miresei** de la Cana Golileii…“* (pg. 195)

7. „Gări bântuite de iluminații,
Doar una gară, celelalte stații.“ (pg. 201)

8. „La preț redus, Marx vinde utopii
Murate-ntr-un butoi cu saramură.“ (pg. 34)

9. „Mai spune, poezie, ce pândești
Cu-ochii pe noi ca-ntr-o ucenicie…“ (pg. 55)

10. „Să-i bat cu lira-în toanele divine.“ (pg. 97)

11. „Cele din ceruri nu-s pentru pământ.“ (pg. 108)

12. „Rugina toamnei scârțâie-n frunziș.“ (pg. 119)

(Selecție: Gruia Novac)

S-au întors la țărna de acasă

Percepută doar de cei care au în memorie miile (pentru unii: sutele) de cărți citite, **unda** de Nichita Stănescu o vor simți, o vor accepta și înțelege, pricepând că **George Irava** nu e robul influenței, ci, asumându-și-o, face din cultivarea limbii și înnobilarea stilului modalitatea sacră de a-i continua pe înaintașii care n-au urmărit niciodată alt scop, decât „Creșterea LIMBII ROMÂNEȘTI”.

Nefiind un poet descriptiv, George Irava, nesmintit, face aproape din orice temă cotidiană, aparent la îndemâna înțelegerii până la detaliu a oricăruia dintre muritorii de rând, un pretext, aranjat să fie de interes, pentru reflecții filosofice, întotdeauna cu rădăcina în ontologic. E și cazul volumului de față. După titlu, **Biografia bunicilor**, poetul ar fi putut da contur unui volum pastoral, în care tradițiile ancestrale, cu fațetele lor bucolice, să creeze o imagine a unei așezări semănătorist-poporaniste, în care bunicii *„se străduiesc s-ajungă pân-la piatră,/ Ca să aprindă candela uitată,/ Într-o amintire neiertată”* (p. 92). Dar el n-a catadixit să rămână la doar o asemenea intenție posibilă, realistă și de îngăduit la o adică, ci a gândit fiecare poezie ca pe un minieseu, devenit

la rându-i motiv pentru o remarcă înțeleaptă despre lume și viață, modelul obsedant fiind chiar biografia bunicilor lui și ai noștri, ai tuturora, pe care îi pune *„să își adune cântecele-n glas,/ Să-și împletească pașii într-un dans,/ Să afle dacă în lume a mai rămas,// Vreo speranță de cutremurare,/ Când ni se fură sfinții din altare,/ Și nimeni nu mai crede în iertare”* (p. 91)...

Se poate ușor observa cu câtă dexteritate flexibilizează George Irava intențiile sale tematice și stilistice, denotând astfel nu numai exercițiu ontic profund, ci, mai cu seamă (și vreau să evidențiez calitatea, absentă la mulți!), o siguranță cu care-și afirmă curajos simțul, prea rar astăzi, al nuanțării rostirii expresive, într-atât încât – și acesta e un talent dobândit după exerciții îndelungi și serioase – apoftegmele sale ghicite ușor și surprinzător pot pătrunde deloc anevoios în limbajul cotidian, îmbogățindu-l, înnobilându-l. *„Că numai dacă dărui poți să ai/ Untdelemnul cuvintelor cu grai,/ Cu care s-aprinzi o candelă în Rai”* (p. 80).

Cunoscându-l (poate) prea bine pe Irava, nu am niciun fel de mirare la constatarea, obișnuită de ani buni, legată de ordonarea ideatică a structurii, vădită în sumarul, îndelung gândit și elaborat, universul bunicilor Ion și Catrina fiind redus magistral la un tablou votiv, sentimental și rațional, întruchipat într-un *Cuprins* de unsprezece secvențe, căruia fără folos ar încerca cineva să adauge sau să reducă. În prima secvență (capitol), poetul – mai mult filosofând decât analizând – aglutinează o selecție de metafore izvodite, nu făcute, care evidențiază SUBMULTIPLUL EL, personalizat până la umanizare. *„Și mă bucur că sinele stă/ Până la Unu amestecat cu un nume,/ Și Unu ca submultiplul EL doar rezistă/ Și încearcă să și-l asume”* (p. 13).

Și un „amănunt” pe care vreau să-l relatez neîntârziat, tocmai din pricină că orice bun cititor îl poate descoperi ca pe-o binefacere: poezia lui George Irava **e caldă**, asemenea limbajului sfătos al bătrânilor vechi; **e aspră** doar atunci când simte *„că a mușcat vina din noi,/ Ca din fructul oprit,/ Și numai iertarea din ziua de-apoi/ Ne va spune ce mai avem de plătit”* (p.55); **e** permanent **trează** (lucidă) și **spirituală**. *„Catrina, mama turmelor de miei,/ Când aprinde candela credinței,/ Pământul se închină-n fața ei”* (p. 93); dar, în totalitatea lor, versurile mustesc de **umanism**, părând că sentimentele proprii, pe care, neîndoios, le-a împrumutat de la omenimea în sânul căreia a crescut și pe care n-a uitat-o, le așează în câteva forme poetice, ca-n sacre potire pentru împărtășanie, cărora în acest fel le conferă trăinicie și substanțialitate. *„Și după atât de lungă priveghere,/ Mi-au turnat în candelă putere,/ Să pot să ard în ei întru-nviere”* (p. 101).

George Irava m-a privilegiat cu poezia lui, de prea multă vreme, iar dacă e printre puținii favoriți contemporani, se explică: simțindu-mă cu sufletul etern întors către „părinții din părinți”, versurile sale mi-au întărit credința în neamul meu și-n Țara mea, dar, mai presus, iubirea față „de ai mei” și-a păstrat neatinsă intensitatea, pe când verticalitatea a sporit în rezistență. *„Ca un sâmbure fiind/ Și copil și sărbătoare,/ Chipul râsului plângând/ A vină și a iertare”* (p. 43).

George Irava e o neîntreruptă surpriză. Nici el nu mai știe de câte ori a repetat – și-o va mai face! – *Cântecul Lebedei*... Pentru că despre El, dezvăluindu-i parcă amprentele morale, se vorbește în cele trei strofe de la pagina 17: *„El se ridică și aleargă/ Fără să cunoască, încă,/ Până unde e capra-neagră/ Și unde-ncepe ce e stâncă.// Tot ce se vede e repaos,/ Prin tot ce este chiar mișcare,/ O ședere de somn în haos,/ A Celui Originar în alergare.// Și pentru el e o mirare:/ Ce e în preajmă-i și departe,/ Săgeată, țintă și zburare,/ Pe cât viață, atât și moarte.”*

Biografia bunicilor se încheie firesc, creștinește, bruschețea neavând căutare în viața lor. Simplitatea sfârșitului are dimensiunile apoteozei rustice, atât de curat îmbinată cu elementele fundamentale ale pământului natal pe care l-au iubit cu patimă și, de aceea, i-au primit cu veșnica pace. *„Când clopotul aducerii aminte/ Își răsuna-n Cetate lacrima fierbinte,/ Catrina și Ion treceau spre cele sfinte.// Pe un pat încrestinat cu crini/ Și-nconjurat de tinere rășini,/ S-au întors, cuminți, între lumini.// Într-un car tras de clipele târzii,/ Au lunecat din țărna celor vii,/ În nemurirea altei veșnicii.// Sărbătoriți de un drapel cu dor,/ Pământul țării s-a simțit dator/ Să-i eternizeze-ntr-un izvor”* (p. 100).

Cine-i **George Irava**? Este poetul conștient de **sine** și de lumea prea necunoscută în care se află, pe care-l veți zări într-un pseudoautoportret de la-nceputul cărții: *„Smulsă din ou poate fi numai/ Pasărea reîntoarsă în el întreagă,/ Ca răspuns al sinelui zvonit în Rai/ Și care încearcă să înțeleagă”.*

14 septembrie 2018
Bârlad

Laconic despre „eminescologul” Serghei Coloșenco

Cititorii de calitate vor înțelege, neîndoios, rostul ghilimelelor care însoțesc cuvântul **eminescolog**, dar, în același timp, și credința mea în pasiunea reală a lui **Serghei Coloșenco** pentru poezia eminesciană, alături de perseverența cu care el – rebusistul de notorietate națională – se străduiește de ani îndelungi să-l accesibilizeze pe Mihai Eminescu și prin mediația unor căi nonliterare, dar foarte eficace, precum cuvintele încrucișate, de exemplu.

Începând cu anul 2000, profesorul Serghei Coloșenco (din Bârlad, însă cu origini basarabene, în Căinarii lui Alexei Mateevici!) a izvodit și, apoi, tipărit 32 de cărți cu tema „Eminescu”. Cea de care ne ocupăm aici, *Sonete eminesciene în rebus* (Editura Sfera, Bârlad, 2018), are 88 pagini. Adăugată celorlalte 32, aceasta e a 33-a, în 18 ani. Tematic, toate sunt surori; fiecare însă se ocupă de un alt motiv, tratat, fără exagerare, exhaustiv.

Autorul, după cum singur mărturisește, a respectat un criteriu al lui Petru Creția, care a împărțit sonetele (cele 31) în două grupe: *lirice* și *satirice*, având însă în atenție îngrilarea cuvintelor din sonete *„în așa fel încât cititorul dezlegător să se bucure de frumusețea versurilor eminesciene”*.

Perfecțiunea versurilor din cele 31 de *Sonete*, *„dintre care unele sunt cele mai frumoase care s-au scris vreodată în românește”*, așa cum scrie Petru Creția în prefața la volumul *M. Eminescu. Sonete* (Editura Porto-Franco din Galați + Muzeul Literaturii Române, 1991, cu 32 de reproduceri după manuscrise), l-au sensibilizat pe Serghei, care pătrunde în imensa lume de sensuri și capcane a sonetelor, pentru beneficiul îndrăzneților care acceptă rebusul ca pe o cale, chiar dacă pe alocuri absconsă, de cunoaștere, iar dacă dezlegătorul are și ceva din morbul căutării minuțioase, lucrând cu textul poetului în stânga grilei, va avea satisfacții pe care un neofit nici nu le bănuiește.

Că Serghei Coloșenco „tălmăcește” într-o manieră proprie, folosind mai toate formele rebusiste, e o întreprindere care-l onorează pe autor și-l ajută pe desfăcătorul serios. Alături însă de „descifrarea” celor 31 de *Sonete*, Serghei Coloșenco oferă celor care vor să dețină și un șir lung de informații, ajutând la întregirea valorii acestor poezii cu 14 versuri, în speranța chiar că mulți vor reține că sonetul nu „suportă” stihuri mai multe... De asemenea, evidențiază sonetele care au fost puse pe muzică de compozitori celebri români și străini, ale căror nume le veți descoperi în joc. Apoi, multe au fost traduse în Ungaria, Serbia, Franța, Italia, Polonia, Rusia, Brazilia, Germania, Portugalia, Bulgaria, Olanda, Slovacia, Ucraina, India, Georgia. Măcar aceste informații dacă le reține cititorul, ținta urmărită de autor va fi fost atinsă.

Ne spune Serghei Coloșenco: *„Prezentarea sonetelor sub forma pe care o ofer cititorilor este un **Omagiu** adus **Poetului**”*. Care e sonetul cel mai reușit dintre cele prezentate de noi? Răspunsul e doar unul singur, însă individual, care se va putea formula numai după parcurgerea integrală, prin lectură, a tuturor sonetelor îngrilate în cărticica lui Serghei Coloșenco, răspuns cuvenit pentru efortul de a vi-l apropia de suflet pe Cel care a dirijat limba națională și literară spre înălțimile curate ale rostirii cugetărilor spirituale românești.

Nu pot zice că autorul *l-a epuizat* pe M. Eminescu. La cât de scrutătoare îi este mintea și la câtă neexplorată încă inteligență are, mai că-mi vine să-l felicit, de pe acum, pentru volum(aș)ul *Eminescu*, nr. 34, pe care-l va edita în **ianuarie, 15, 2019**, tot în semn de **Omagiu**, adus **Poetului**.

Voi mai fi **atunci** sau nu, nu știu! Dar dezamăgit, sigur nu voi rămâne...

20 sept., 2018
Bârlad

Căutarea nesăvârșită a valorii nominative

G. Tutoveanu, înfățișat de rarii cercetători localnici în tonuri entuziaste, dacă nu de-a dreptul extatice, întotdeauna cu argumente ușor de găsit în versuri patriarhale îmbibate cu lacrimi, printre care se putea întrezări și un orizont optimist, este, de fapt, un poet minor, dublat mai mereu de avântul animatorului cultural zelos și harnic, uitând adesea că poezia adevărată trebuie să râvnească spre locul din față; un creator prolific oarecum, care versifica cu relativă ușurință, rămânând însă robit tematic umorilor lui instinctuale.

Aprecierile exagerate nu i-au pricinuit nici măcar o daună morală, dar, și aici apare semnul de întrebare, nici nu i-au ajutat săltării lui valorice. G. Tutoveanu a rămas poetul locului îngust, fără să se afirme dincolo de rohatca târgului Bârlad, cu excepția agapelor scriitoricești, pe la mănăstirile din zonă, unde trona în calitate de gazdă: și-atunci… osanalele curgeau incontinent.

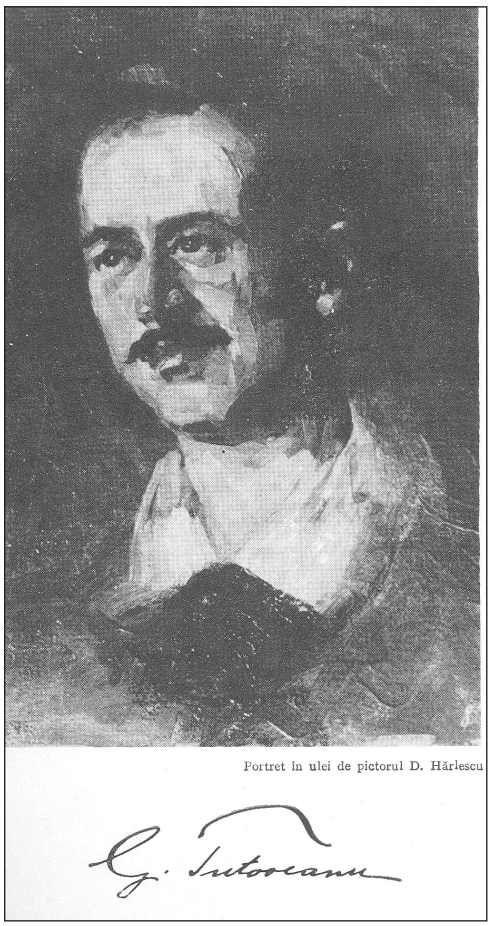
Portret în ulei de pictorul D. Hărlescu

În 1942, G. Tutoveanu împlinea, toamna, 70 de ani. Era 20 noiembrie. Prietenii, la inițiativa probabilă a lui Corneliu Moldovanu, s-au gândit ca un întreg număr al revistei locale „Păstorul Tutovei“ să fie dedicat aniversării „Poetului plopilor“, cum era supranumit G. Tutoveanu. Acesta avea să fie nr. 8-10, anul V, 1942. O intenție similară, din 1932, eșuase. Atunci, poetul *Ion Minulescu* scrisese câteva „Gânduri bune pentru Tutoveanu“. Spicuiesc: „*…Pentru multele alte încă, adevăruri pe care le păstrăm ascunse în camere obscure de teamă să nu se decoloreze de lumina soarelui, eu urez lui Tutoveanu să-și prelungească mai mulți ani plăcuta și binemeritata lui excursie, prin actualitatea celor 60 de ani de viață*”. Ne rămâne să… descoperim adevărurile ascunse!

În 1942, „Păstorul Tutovei“ a evocat mai ales activitatea de cetățean și animator cultural într-o urbe cu orgolii mai niciodată măsurate, întreținute de un grup de entuziaști care și credeau în aspirațiile lor. G. Tutoveanu publicase până atunci câteva volume (unele în mai multe ediții), dar, din pricini pe care prefer să le evit, mai toți cei care au răspuns „chemării“ s-au referit la însușirile omului, foarte plăcut de altfel, și mai de loc la valoarea, cam peste tot inegală sau monotonă a poeziei sale, confirmând un adevăr neschimbat până azi.

Profesorul **Dimitrie Nanu** (1873-1943), specializat în limba franceză la Bruxelles și animator literar la Bârlad alături de alții, în manuscrisul, rămas nepublicat, „Gh. Tutoveanu – amintiri literare”, notează: „*Eram câțiva prieteni adunați prin forța împrejurărilor într-un oraș de provincie, la începutul carierei lor. (…) Acei câțiva eram: Mândru, Gîrleanu, Corneliu Moldovan, Gh. Tutoveanu și subscriitorul acestor rânduri. Nici unuia nu-i lipsea entuziasmul…*“ Entuziasmul ca panaceu!!!...

Și **Corneliu Moldovanu** (1883-1952) se ferește parcă să afirme că Tutoveanu a fost poet, doar că „*era deobicei discret, măsurat în cuvinte, tacticos, oarecum înclinat spre pedagogie.(…) Mărturisea o grijă deosebită a formei, o corectitudine voită, un fel de gravitate doctrinală, de pastor anglican*“. (Evocarea „Un luminiș din trecut“.)

Scriitorul bănățean **Ion Dongorozi** (născut în 1894), trăitor în Oravița-Caraș la vremea aceea, trimitea revistei articolul „Ram scuturat“, din care spicuiesc: „*În loc să activeze politicește, să joace cărți ori să facă afaceri, a pus bazele unei publicații, unei biblioteci și unui cerc cultural, a încurajat și dădăcit talente tinere, a activat ori de câte ori s-a ivit prilejul, fără să se aboneze la sugestiile centrului ori ale senatului cultural, ce așteaptă încă să i se taie buricul. (…) Iată mi se limpezește acum amănuntul că poetul și prietenul Tutoveanu mi-a făgăduit (…) pentru biblioteca*

publică ce-am întemeiat în Oravița, un număr apreciabil de volume din biblioteca bârlădeană, al cărei ctitor și străjer este.(…)Îi mai reamintesc totodată, că în capitale românescului și vechiului județ al Carașului, nu există bibliotecă publică, iar intelectualii, și cei peste care au cernit anii și cei ce deabea se ridică, - sunt doritori, sunt tare doritori de bună carte românească". În „luminișul" prezumat de Dongorozi, **poetul** Tutoveanu nu-și află loc…

Plăcut surprins, în aceeași revistă, la pag. 418, citesc un „Medalion" semnat de **T. Arghezi**. O sinceritate frumos jucată, lipsită de fățărnicia pe care n-a (prea) practicat-o, ridică valoarea morală a „medalionului", făcându-mă să cred că, în treacăt măcar, s-a gândit și la starea de poet a animatorului. „*Îmi place sufletul lui și-mi place înfățișarea care i-l cuprinde.(…) Îmi place sunetul vocii, în care-i bate inima. (…) Senin și ascetic, chipul lui vine întotdeauna de departe, din pergament, poate din Cina lui Da Vinci. (…) Mă uitam (…) la surâsul lui de gingașe bunătate și m-am dus în drumul meu cu surâsul lui învelit, ca într-o batistă albă de in un pătrat de anafură, și n-am voit să-l pierd. (…) Mi-ar plăcea să știu că Tutoveanu e un om fericit. Licărește în el o candelă din noaptea Crăciunului pe zăpadă, o virginitate de naștere din nou, și trezește o aromă de zambilă din noaptea de Paști, o transfigurare de înviere. Mă farmecă și mă obsedează, bătu-l-ar norocul*!"„Medalion" de gustat; nu și argument pentru valoarea poetică!

Într-un articol memorial publicat în vol. al 2-lea al miscelaneului *Bârladul odinioară și astăzi*, redactat de Romulus Boteanu, cred, în 1982, profesorul Cicerone Mucenic, citat de C.D. Zeletin, produce o aserțiune căreia îi vor trebui găsite semanticile impuse de vreo intenție publicistică: „*Era deosebit de necesar pentru vremurile acele*". Adevărul rezidă chiar în această laconică formulare concluzivă. De la primul său volum de poezii, *Albastru*, din 1902, și până la *Sonete*, din 1938, poetul Tutoveanu a ținut sus facla armoniei poetice, în încercarea de a fi el însuși, refractar la influențe și rezistând tentațiilor nu puține, rămânând optimistul recunoscut ca atare, de factură clasică nu numai în vers, dar mai cu osebire în distincția vestimentară și comportamentul ireproșabil în relațiile cu semenii.

Evident, opera lui poetică i-a adus o mică celebritate, dorită și întreținută cu destulă pedanterie, totuși nereușind să cuprindă lumea. **Constantin Ciopraga** și spune (în *Literatura română între 1900-1918*, Ed. Junimea, Iași, 1970, pag. 208) că „*G. Tutoveanu vehiculează perseverent locurile comune și ticurile sămătorismului*", în timp ce **Ilarie Chendi** (în *Pagini de critică*, E.P.L., 1969) îi găsește doar „*modele învechite; vorbe și clișee*". Doar **C.D. Zeletin**, apropiat al poetului din ultimii săi ani (G. Tutoveanu a decedat în ziua de 18 august 1957) și (aproape) un exeget al operei acestuia, ni-l amintește cu condescendență și confiență, schițând strâns un portret implicit zugrăvirii intenționale: „*Altădată a fost foarte cunoscut. De poezia lui patriotică au fremătat decenii la rând școli și aule. Pentru mulți dintre noi unele din poeziile sale s-au fixat pentru totdeauna ca reprezentări ale conceptului iubirii de țară și al dragostei față de trecut. Tineretul cărturăresc al Bârladului a găsit în el axul în jurul căruia să se ordoneze, zarea care să deschidă alte zări… Suflet bun, spirit superior și egal cu sine, câți nu și-au căutat în G. Tutoveanu propria speranță! Fiindcă Tutoveanu însemna speranță…*" (1983).

A publicat relativ mult, poezie tipărită în volume (*Albastru*, 1902, *La arme!*, 1913, *Balade*, 1919, *Patria*, 1924, *Tinerețe*, 1924, *Poezii alese*, 1924, *Logodnica lui Vifor*, 1935, *Sonete*, 1938), dar și în diverse periodice (*Revista nouă, Paloda, Convorbiri literare, Literatură și artă română, Revista modernă, Făt-Frumos, Noua revistă română, Sămănătorul, Freamăt, Arhiva, Școala română, Familia, Viața literară, Graiul nostru, Revista idealistă* etc. etc.), însumând aproape 600 de poezii. Cu toate acestea, buna credință călăuzindu-ne, n-am putut găsi o poezie-poezie care să stea drept înaintea tuturor celorlalte și a deveni efigia întregii opere. Versuri disparate, care să impresioneze memoria, mai găsești pe alocuri; nestemate – nu.

Ca să fiu înțeles mai bine de (câți vor fi!) foarte diferiții cititori (funcționali?), voi afirma fără înconjur că întreaga poezie a lui G. Tutoveanu are nevoie de o recodificare. De ce? Fiindcă romantismul creației sale, chiar dacă are valoare social-istorică și semnifică un mod de viață, s-a generalizat vădit, încât, concomitent, s-a și epuizat. E și pricina pentru care mai toată opera lui are semnele prăfuirii, iar încercarea câtorva de a o menține în viață cu ajutorul „aparatelor" devine superfluă și susceptibilă. A aduce în discuție „*Spiritul creator inițiat de G. Tutoveanu*" este o îndrăzneală, iar afirmația că acesta „*confirmă* (!!!) *continuitatea lui la nivel național*" (Mircea Coloșenco) este, de asemenea, o exagerare nutrind mirări pentru oricine va fi avut vreo atingere cu critica obiectivă.

A ne aminti, totuși, de **G. Tutoveanu**, acum, la 146 ani de la nașterea sa (20 noiembrie 1872) și 61 ani de la moarte (18 august 1957), este o nevoie morală de cinstire postumă a celui care, la 1 ianuarie 1919, a scos, în Bârlad, prima revistă literar-culturală din România Reîntregită. E vorba de *Florile Dalbe*, comilitoni fiindu-i Tudor Pamfile, Vasile Voiculescu și Mihai Lungianu.

Sonia ELVIREANU

„Poveștile vorbesc copiilor, dar și adulților...”

Elena Cristea, *Jocul cuvintelor*

Jocul cuvintelor (2017) continuă seria povestirilor pentu copii publicate de Elena Cristea: *Jocul anotimpurilor* (2002), *Jocul steluțelor* (2005), *Jocul norilor* (2007), *Jocul cărăbușului* (2012). Jocul e chiar esența copilăriei, modul copilului de a fi în lume înainte de a-i cunoaște cu adevărat fețele prin intermediul conștiinței. Totul pare un joc dacă privești din exterior: mișcarea norilor pe cer, rotirea anotimpurilor, deplasarea unei insecte, sclipirile stelelor, așezarea cuvintelor pe pagina albă. Toate se însuflețesc în imaginația copilului care descoperă astfel lumea din preajmă.

Din jocul de cuvinte se ivesc povești și personaje care vorbesc despre iubire, puterea suprema în univers prin care există totul și care poate preschimba răul în bine. Autoarea ne propune o reîntoarcere spre lumea copilăriei pentru a înțelege copilul și universul lui. Doar acolo sentimentele sunt autentice și pure, definesc legăturile lui cu ceilalți.

Personajele sunt copii luminoși, necontaminați de rău, iar vrăjitorii și zânele preluate din basme nu sunt întruchiparea răului absolut. Iar dacă tulbură seninătatea și bucuria copiilor o fac dintr-un sentiment de frustrare și mâhnire profundă, în virtutea unei experiențe negative, a pierderii unor ființe dragi (vrăjitorul care răpește copiii).

Diferența între bine și rău se dezvăluie prin întâmplări obișnuite din cotidian: mersul la grădiniță, scrierea unei compuneri, întoarcerea de la școală, joaca pe malul râului, întâlnirea cu o veveriță etc. Inițierea copilului se face prin dialoguri cu lucruri din preajma sa (oglinda, ușa) ori cu arbori și animale, amintind de legătura ancestrală între regnuri și om, de o lume pierdută, de armonia primordială între om și natură, pe care doar inocența copilăriei o salvează.

Personajele Elenei Cristea sunt copii, întruchipări ale binelui, nu au răutatea adultului, iar dacă deranjează uneori prin comportamentul lor, nu o fac intenționat. Simt sufletul lucrurilor și necuvântătoarelor, ceea ce le permite dialogul cu ele. Astfel li se dezvăluie marele univers în care se află microuniversul uman, în primul rând familia, apoi ceilalți. Copilul reface armonia inițială dintre ele prin puritatea și iubirea lui și reușește să reconcilieze oamenii ce suferă din cauza altora, care au încălcat dreptul natural la iubire.

Poveștile vorbesc copiilor, dar și adulților, despre iubire și prietenie, într-un limbaj simplu, plin de delicatețe, dezvăluind totodată universul interior al povestitoarei în care iubirea e principiu de echilibru și armonie. Ele sunt o pledoarie pentru o lume autentică, clădită pe iubire și înțelegere, pe care adultul o transmite copilului său, iar acesta o apără în virtutea educației primite. Maturizarea inevitabilă nu înseamnă însă pierderea sentimentelor, ci conservarea lor pentru a elimina pericolul instaurării răului.

Alteritatea copilei în procesul firesc al maturizării e devoalată prin intermediul unui obiect: chipurile succesive ale fetiței în oglindă sunt tot atâtea imagini ale sentimentelor pe care le trăiește în relațiile cu ceilalți, chipuri ale înstrăinării de sine în care nu se recunoaște (*Marisa și oglinda*).

Copilul descoperă sentimente nu prin lecții moralizatoare ori sancțiuni, ci privind în jur, observând, intuind, dialogând cu lucrurile și animalele, ca și cum ar vorbi cu sine (*Sufletul copacului*). Dar și adultul are parte de reinițiere în universul sentimentelor pierdute (*Glant și copiii de pe pajiște*).

Uneori în lumea reală pătrund și personaje din basme, care ajută copiii să scape de răufăcători, cum e zâna râului ce amintește de poveștile cu ondine din literatura romantică (*Stăpâna râului*).

Farmecul poveștilor inspirate din cotidian constă, pe de o parte, în dezvăluirea sentimentelor ce animă personajele, pe de altă parte, a interiorității povestitoarei, a perspectivei sale asupra realității, dar și în delicatețea limbajului.

Poveștile Elenei Cristea stau sub semnul luminii și iubirii ce leagă personajele, indiferent de condiția lor, dar sunt o proiecție a propriei interiorități.

✍ Constantin MĂNUȚĂ

Măsura talentului unui remarcabil scriitor

I. VASILE FILIP, UN SENIOR AL RONDELULUI ROMÂNESC

La cei optzeci și cinci de ani, ai săi, pe care-i poartă cu mândrie și demnitate, pe fruntea aureolată de înger al lui Dumnezeu, Vasile Filip este un scriitor prolific și proteic, scoțând la lumină peste șaizeci de cărți de poezie, proză scurtă, literatură istorică, romane, versuri pentru copii, epigrame, cărți de umor etc. Am da doar două exemple de cărți *Destinul este rotund,* romane istorice în douăzeci de volume, iar *Cartea rondelurilor* (de care ne ocupăm aici), a ajuns la cel de-al optulea volum.

Împreună cu Magdalena Mănuță am scris o monografie lirică *Vasile Filip „Vârful cu dor" al poeziei românești. Poetul împovărat de lumina rondelului* și *Un poet aflat sub incidența rondelului* sunt cele două recenzii pe care le-am scris și publicat, mai întâi prin revistele *Baaadul literar, Poezia și Surâsul Bucovinei,* apoi în cartea noastră *Magia scrisului*. De la bun început afirmam că poezia lui Vasile Filip se află sub zodia senină, clasică cu evenimente și trăiri frenetice, rod al unei imaginații ieșite din comun, din cale afară, care abundă de metafore și comparații, epitete luxuriante, axată pe o dinamică lirică profund originală. Scriitorul Vasile Filip a intrat în literatură cu o formație de erudit, profesionist, universul liric fiind dominat de filonul clasic, primordial.

Talentul și cultura lui Vasile Filip dau un plus de valoare universului liric, configurând și particularizând un eu creator cu reverberații cosmice, îndreptat spre zonele meditative *cu o pădure de simboluri* și sintagme obsesive, asocierii conotative, spre definirea vârstelor poetice. Forma clasică a versurilor, reprezintă o întoarcere spre miturile autohtone, esențiale pentru ca *omul să trăiască universal*, după cum ar zice Mircea Eliade, sacrul reprezentând soluția exemplară pentru a desluși tainele unei lumi fabuloase, sălbatice, dar de o extraordinară vitalitate.

Temele și motivele poetice fundamentale ale întregii poezii a lui Vasile Filip sunt trecerea ireversibilă a timpului, poetul și poezia într-o societate rău întocmită, natura și dragostea, reiterarea datinilor și obiceiurilor strămoșești, evocarea copilăriei, a lumii satului cu țăranul care se află în mijlocul ei, critica de sorginte socială și politică etc.

Și tematica rondelurilor este bogată și diversă, în opera sa poetică, rondelul având o situație privilegiată. Se știe faptul că rondelul este o poezie cu formă fixă, plină de savoare, prospețime și frumusețe, încărcată de trăiri și sentimente frenetice, cosmice și telurice. Filonul religios, credința în Dumnezeu, plecarea la cer sau trecerea în lumea de dincolo, evocarea vieții rurale, a muncilor agricole, (*Munci și zile* ca la Hesiod), nostalgia după tinerețea și iubirea pierdută, dar mai ales tehnica tristă și gravă a făuririi autoportretului liric, sunt doar câteva teme și motive poetice care domină *Cartea rondelurilor - vol.8.*

Minunea care i se arată și la care poetul exclamă: *hai vino și ia-mă!,* momentan se dovedește a fi falsă, deoarece Dumnezeu îl ocrotește cu *iubire de mamă* și cu *iubire de tată*, chiar dacă sufletul îi este un *nour de scamă* ceea ce simbolizează fragilitatea și efemeritatea ființei umane în raport cu eternitatea naturii:„Din când în când mai șterg câte-o pată,/ Din timp în timp, ceva rău se destramă./ Fără să cer, iertarea mi-i dată,/ Dar sufletul meu e un nour de scamă." (*Această minune…)*. Iubind adevărul, când semenii așteaptă doar daruri, poetul s-ar putea prin deziluzie, desigur, să-și năruie singur visele:„Încrezător în adevăru-i,/ Tot omul a-nvățat a cere,/ Dar cine oare să ofere/ Când toți așteaptă să le dărui?/ Când singur visele îți nărui…" (*M-am risipit…)*.

Cu fulgi de smoală iernile m-au nins,/ Dar albul pur n-a fost înnegurat~ este o poezie oximoronică bazată pe contrastul printre culorile negru (*fulgi de smoală),- migredo* - albul pur - *albedo* și seninul (iluminarea) - *rubedo*- cele trei concepte alchimice după Umberto Eco, se regăsesc, măcar, parțial, și-n poezia lui Vasile Filip, reprezintând gestul brutal al confraților de a nu-l primi în Uniunea Scriitorilor (și aici, nu știu al câtelea semnal de alarmă, îl trag cu sufletul îndurerat despre un asemenea mare scriitor) - care se simte îmbrățișat de *poporul stelelor,* al lumii metafizice: „Cât am trăit, confrații m-au respins,/Cuvântul meu zbura însingurat,/ Dar niciodată nu s-a dat învins,/ Căci s-a hrănit cu aerul curat.// Cu starea asta, iată,

m-am deprins/ Și sorb senin paharu-nveninat;/ Cât am trăit, confrații m-au respins,/ Cuvântul meu zbura însingurat.// În mreaja lor eu însă n-am fost prins,/ Căci zborul meu nu poate fi curmat./ Mă simt mereu precum un foc nestins,/ De cei plecați mă simt îmbrățișat./ Cât am trăit, confrații m-au respins." (*Cu fulgi de smoală…*). Și continuă că ar dori să locuiască într-un *argou* – stare care poate declanșa fiorii sublimului, după *coincidentia oppositorum* a lui Nicolaus Cusanus. „Ci ochii mei vor lăcrima din nou/ Petale înmuiate în culori,/ Cu care voi reface un tablou/ Văzut din cer, dar nu de muritori./ Voi fi adăpostit într-un cavou." (*Am să m-afund…*).

În fața morții toți suntem egali, nimic nu luăm cu noi și poetul se- nlăcrimează, atunci când pleacă *câte unul din cei buni*: „În fața morții nu suntem imuni,/ În fața vieții parc-am fi strigoi./ Ne plac tenebre și ne plac genuni/ Și ne topim cum s-ar topi un sloi/ Când moare câte unul din cei buni." (*Din șoc în șoc…*). Atât de repede a trecut vremea încât nu-i rămâne decât să-și scrie poemele din mers, deoarece se apropie drumul către moarte. „Îți scriu acest poem din mers,/ Mă aflu-n drumul către moarte./ Când voi sfârși un ultim vers,/ Voi fi de tine prea departe.//M-am rătăcit prin Univers,/ Atât haos ne desparte;/ Îți scriu acest poem din mers,/ Mă aflu-n drumul către moarte.// Nici un cuvânt nu am de șters,/ Aș vrea să-ți scriu o-ntreagă carte./ Ar fi și ultimul demers,/ De care, însă, nu am parte.//Îți scriu acest poem din mers." *(Când toate au…)*.

Om cu frica lui Dumnezeu în suflet și în inimă, mărturisește că *se strânge funia la par,* iar *zilele îi intră în sac* și de aceea își face des semnul crucii, spre izbăvirea păcatelor, plecarea fiind simbolizată prin *pasărea cu aripi frânte* : „Se va-ntâmpla să-ți bată în ferești/ O pasăre cu aripi ce s-au frânt,/ Să te întrebe dacă tu mai ești/ Și să te-ntrebe dacă eu mai sânt.//Va să-ți aducă despre mine vești/ Pe boarea istovită-a unui vânt/ Se va-ntâmpla să-ți bată în ferești/ O pasăre cu aripi ce s-au frânt.// Și dacă fi-va să te dumirești,/ Să mă dezlegi de vechiul jurământ./ Fără să vezi, în ochi să mă privești/ Și să-mi vorbești, dar fără de cuvânt.// Se va-ntâmpla să-ți bată în ferești…" (*E prea târziu…)*.

Nisipul care sare și doare din ochii semenilor este aluziv, poetul fiind un fel de ogor transformat în cimitir pentru cei duși: „Părerea voastră nu se va dezminte:/ Sunt ca nisipul ce în ochi vă sare,/ Deși nu par a fi un țărm de mare,/ Ci doar ogor de cultivat morminte.//… Un ochi e sincer, celălalt mă minte,/ Sunt toate în ispită ducătoare./ Ci numai eu vreau să v-aduc aminte/ Că sunt nisipul ce în ochi vă doare.// Părerea voastră nu se va dezminte." (*Când veți vedea…)*. Aproape fiecare om rațional își pune întrebările fundamentale de unde venim și unde plecăm, ca Omar Khayyam în catrenul: *„Ivirea mea n-aduse nici un adaos lumii,/ Iar moartea n-o să-i scadă rotundul și splendoarea./ Și nimeni nu-i să-mi spună ascunsul tâlc al spumii:/ Ce rost avu venirea? Și-acum, ce sens plecarea?*" iar Vasile Filip este lovit de zbaterile existențiale: „Cu toate c-am murit de multe ori,/ Eu taina morții încă n-am aflat:/ Ce căutăm noi dincolo de nori/ Și pe pământ ce oare-am căutat?// Sunt întrebări în care deseori/ Ca într-o apă mă afund și zbat./ Cu toate c-am murit de multe ori,/ Eu taina morții încă n-am aflat.//Încă de mic mă năpădeau fiori/ Când mă duceam la cimitir în sat/ Și mă uitam cu ochi întrebători/ La crucile veghind câte-un uitat.// Cu toate c-am murit de multe ori." (*Această taină…),* tânguios afirmând că la dispariția sa *în gară va opri doar un marfar*: „Ci cazul meu unul rar/ Cum și-ntâmplarea e mai rară./ Un singur tren oprit-va-n gară/ Și-acela fi-va un marfar,//Atunci când eu am să dispar." ori „Mă pregătesc să trec în neființă./ Mi-am adunat prietenii în jur,/ Spre a le spune ultima dorință,/ În mod deschis și fără înconjur…" fiind convins că: „A început și omul să migreze,/ La fel ca păsările călătoare./ S-a săturat săracul să viseze*/ Un trai mai bun în viața viitoare…", dorind ca dincolo rugându-se de sfinți să-și vadă părinții: „Eu unul doar atât mai cer/ Nu-mi cerneți lacrime fierbinți,/ Doar dau o fugă dincolo de cer/ Să-i văd pe bunii mei părinți…", convins de faptul că păsările mor ca oamenii : „Spun cei care-au văzut cu ochii lor/ Și care știu ce întâmplare spun,/ Că păsările, chiar și ele mor,/ La fel ca omul, fie rău sau bun.// O pasăre s-a ridicat în zbor." (*O pasăre de rouă…)* sau „Când voi pleca nimic nu iau cu mine,/ Vă voi lăsa întreaga lume vouă,/ Să o păstrați în ocrotiri divine,/ Necunoscând ce ochi revarsă rouă…" (*Veni-vor păsări…)*.

Om de țară, de la sat (din Dancu-Iași) nu uită să-și evoce satul natal, pe consăteni, pe tovarășii de joacă din copilărie, îndeletnicirile rurale: „La noapte mă voi duce la coasă./ Am de cosit stelele cerului,/ Acolo unde iarba-i mai grasă./ Să o dau la iarnă oierului…" (*A răsărit o stea…),* văzând renașterea pământului ca pe o minune a învierii: „Am intrat primul după tulburarea apelor/ Și m-am vindecat de boala tăcerii./ Mi s-au desfăcut obloanele pleoapelor/ Lăsând deschisă fereastra vederii…// Aud încă scâncetul sapelor/ Pe ogoare în strămijlocul verii,/ Văd urmele hașurate ale grapelor,/ Pământul așteptând minunea Învierii.// Am intrat primul după tulburarea apelor." (*Acum văd foarte bine…)*

O oarecare undă ironică se desprinde din

rondelul *Traiul domnesc*, unde este încurajată nemunca de către stăpâni, ca-n vremea socialismului: *Noi ne facem că muncim/ Ei se fac că ne plătesc* !

Iubirea în poezia lui Vasile Filip este una estompată cu aripile întoarse spre trecut: „S-a întâmplat să-mi iasă înainte/ O copilandră cu priviri drăcești./ Mi s-a uitat în ochi fără cuvinte/ Și m-a-ntrebat: „De ce nu mă iubești?"/Ce spun acum nu sunt deloc povești…" (*Era și-o lege…)* uneori apare în consonanță cu natura : „Priviți! Au înflorit salcâmii iară,/ Albinelor polenul să le-ajungă./ Când înfloresc salcâmi-a doua oară/ E semn că va fi o toamnă lungă.// Mi-a spus un bătrânel odinioară/ Că jalea floarea de salcâm alungă;/ Priviți! Au înflorit salcâmii iară,"/ Albinelor polenul să le-ajungă…." (*Au înflorit salcâmii*)

Partea redutabilă a poeziei lui Vasile Filip din *Cartea rondelului*, vol 8, o reprezintă *tehnica autoportretului*, prezentă în aproape treizeci de rondeluri, unde poetul se vrea a fi doar *o simplă pată de cerneală* în timp ce Nichita Stănescu, *o pată de sânge care vorbește*, iar Grigore Vieru, *iarbă*, Dacă George Bacovia auzea prin somn ploaia, Vasile Filip visează că pășește pe ogoare, cățărat într-un agud, culegând lăcrămioare: „Eu și noaptea, prin somn, îmi aud/ Pașii semănând pe ogoare,/ Sunt ostenit, obrazul mi-i ud,/ Mă arde o rază de soare.// În unghiuri trec cocorii spre sud,/ Cad frunzele toamna hoinare;/ Eu și noaptea, prin somn, îmi aud/Pașii semănând pe ogoare.// Mă visez cățărat în agud,/ Mă văd culegând lăcrămioare/ Și vântul mă tot bate zălud,/ Precum ar rosti o chemare.// Eu și noaptea, prin somn, mă aud." (*Încă mai sunt…)*.

În ipostaza unui copac (a se vedea poezia *Mărul de lângă drum* – Mihai Beniuc), poetul preferă *mușcătura de muiere*: „Demult nu mai visez himere,/ Deși îmi place s-o mai fac./ Mă simt acum ca un copac/ Care făcea odată mere.//… Dacă-aș avea ceva putere/ Aș fi, desigur, om sărac./ Prefer, deci, coarnele de drac/ Și mușcătura de muiere.// Demult nu mai visez himere." (*Eu pot să dau…)* ori rătăcind prin pădure în ipostaza *cerbului singuratic:* „Se făcea că rătăceam prin pădure,/ Precum un cerb singuratic, gonit/ De hăitași în vânătorile dure,/ De vânătorii satanici rănit…" (*Atunci când somnul…)*, sau *o umbră gânditoare* pare, pentru că *n-a purtat la gât jujău*: „Eu n-am purtat la gât jujău,/ Nici lanț la mâini sau la picioare./ A fost mai bine, a fost rău/ Aceasta-i veșnica-ntrebare.//…Mă simt adese un pârău/ Învălvorat sau la strâmtoare./ Câteodată par un hău/ Sau doar o umbră gânditoare.! (*Între ciocan și-ntre ilău…),* alteori parcă-i *un câine de pripas* trăind într-o *lume dubioasă*, dorind *libertatea florilor* în rondelul (*În jocul cel încâlcit al erorilor…*) spune autorul: „Dacă am avea libertatea florilor/ Tot nu ne-am bucura de atâta splendoare/ Câtă poate să ne ofere o floare,/ În amurg sau la revărsatul zorilor…".

Starea onirică nu-l împiedică să tragă un *semnal* necunoscut *de alarmă*, deși trădările nu-l surprind : „De-o vreme trădările nu mă surprind/ Au devenit o practică comună./ Prefer de-aceea să mă retrag pe-un grind,/ Din nuferi albi să-mi împletesc cunună.//Dintr-o scânteie mai pot să mă aprind,/ Să ard definitiv sub clar de lună;/ De-o vreme trădările nu mă surprind,/ Au devenit o practică comună…" (*Pe mine nici nu mă sting…)* că atunci când va păși *pe cel din urmă prag*, va fi o umbră printre stelele căzătoare: „Parcă zăresc în depărtare stele,/ Care tot cad și care cad mereu,/ Și-o umbră care umblă printre ele/ Și zice lumea că acela-s eu…" (*Îmi pare că zăresc…)*.

Nu *albatrosul ucis,* al lui Nicolae Labiș se vrea poetul ci un *albatros pe plajă uscat*: „De miezul nopții au cântat cocoșii,/ E cerul parcă bolnav de vărsat./ Plesnesc de sănătate chiparoșii,/ Un albatros pe plajă s-a uscat…" (*Mai povestesc și-acum firoscoșii…*) atunci când își va încheia *periplu pe pământ*.

Desigur, vor urma alte cărți de rondeluri, de poezie și proză de evocare istorică, care vor da în continuare măsura talentului remarcabilului scriitor Vasile Filip.

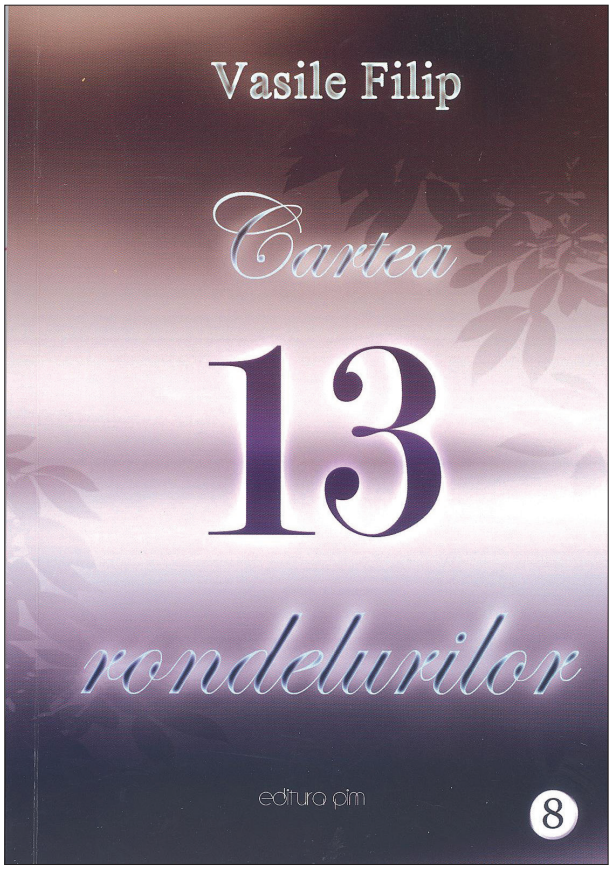

II. POETUL LA CENTENARUL ȚĂRII

Talentatul poet și prozator **Sorin Cotlarciuc** și-a propus să întâmpine aniversarea a 100 de ani de la Marea Unire, printr-o splendidă carte de poezie, *Iconar de cuvinte*, apărută la Editura CronEdit, Iași, 2018. Compozițional cartea cuprinde două secvențe lirice: *La răscruce de țară* și *Îngerul cu aripi de seleniu*.

Anul 1918 este o adevărată răscruce de țară în istoria neamului românesc, prin făurirea unui ideal sfânt – UNIREA. Bucovinean la origine, Sorin Cotlarciuc dă glas sentimentelor de jale și suferință ale strămoșilor, dar și ale contemporanilor.

Înlăcrimata și glorioasa Bucovină apare în 10 poezii: *Strigătul Bucovinei, Exilații Bucovinei, Descătușarea Bucovinei, Învierea Bucovinei, Martira Bucovină, Renașterea Bucovinei, Sora Bucovina, Surâsul Bucovinei, Bucovină Răstignită, Raptul slav.*

Afirmăm din capul locului că Sorin Cotlarciuc apare în ipostaza unui *Octavian Goga modern*.

România centenară, de pe coperta a patra a volumului, este una reprezentativă pentru Bucovina, dar și pentru întreg arealul românesc, un fel de artă poetică: *„Trăim prin Trianon în vechi hotare:/Dobrogea, Maramureșul, Banatul,/ Ardealu-ntreg, de-a lungul și de-a latul,/ Totuna sunt cu România Mare.// Pe moți, sărmanii, a căzut păcatul/ Să-nghită multele corvezi amare/ Și stăpânirea hoardelor maghiare/ Ce-au dezbinat în secuime natul.// Stă Estul Prutului sub sabie,/ Iar învrăjbirea ne ascute vina,/ UNIREA ne-ar aduce vestea bună.// Hai, vino, acasă Basarabie,/ Cu sora ta cea dreaptă, Bucovina,/ Să întregim o Dacie străbună!”*

Nostalgia poetului după vremurile glorioase de altădată străbate ca un fir roșu întregul volum de versuri: *„Cu o ținută azi comunitară,/ Feciorii tăi pribegi gândesc la tine,/ Rebeli, rătăcitori prin țări străine,/ Ei poartă demn osânda lor amară.// Ai fruntea încrețită, vede-oricine,/ Tristețe-n ochi au cei de pe la țară,/ Acum pustiu, pământu-i o povară,/ Și nimeni de un timp nu-i întreține.// Un lanț de sfinte mănăstiri pictate,/ Aidoma ouălor încondeiate,/ Cu dor îi cheamă la întors acasă.// Mulți au lăsat copii plângând la poartă,/ Iar de oftat, de-o vreme, nu le pasă,/ Surghiunul le-a schimbat bătuta soartă.”* (*Exilații Bucovinei*).

O adevărată Giocondă este Bucovina, iar Sorin Cotlarciuc ne creează acea stare de tulburare completă din sonetul *Surâsul Bucovinei: „Mă tulbură un chip fermecător/ Cu zâmbet cald și fin, ca de Giocondă,/ Iar gâtu-i sugrumat de-o anacondă/ Prin rapt istoric cutremurător.// Aș vrea să scriu cu o peniță rondă/ Mesajul clar, un gând înălțător,/ Spre-al tău viteaz, dar și ciuntit popor/ Să-l văd curat, cu fața-i rubicondă!/ La Putna-n turlă clopotele bat/ De se aud chiar și din Voroneț,/ Urcând la cer mesajul îndrăzneț.// Strigat din mii de piepturi, ne-ncetat,/ Spre Eminescu, ginta sa latină/ Și lumea rea, atât de cabotină.”*

Raptul slav a făcut ca *țara fagilor* să fie crucificată și inima poetului îndurerată, Bucovinei să-i fie negat certificatul de latinitate: *„… Cu atâtea chinuri și cu tainic zbucium/ De dor și jale să răsune-un bucium,/ Croiește-ți calea printre-nalții fagi,// Revino-n sânul mamei tale dragi,/ Zdrobește jugul greu din răsărit,/ Azi când stăpânul slav a istovit”*.

Poetul dorește o *Românie deplină*, iar Marea Unire să fie un *final măreț*, o *gingașă poveste*

Întregirea o vede într-*un an gătit în strai aniversar* și într-*o zi sfântă*, când strămoșii se trezesc din *somnul greu, În rugăciuni spre Bunul Dumnezeu*. Nemuritorii sunt românii, reprezentați de cel puțin două nume: Eminescu și Alecsandri – geniali iconari ai neamului românesc.

Îngerul cu aripi de seleniu este un frumos titlu pentru a doua secvență a volumului de versuri. Aripile de seleniu simbolizând coborârea divinității pe pământ, dacă ne-am referi la elementul chimic al seleniului metaloid negru – cenușiu care se găsește în natură și care ne poate duce cu gândul la un orizont întunecat, din cauza barbarilor care ne-au călcat țara, dar și la locuirea îngerilor printre noi.

Seleniu și *Selena* sunt două cuvinte diametral opuse, dar care au același radical (rădăcină), iar *iconar* cu radicalul *icon*, de unde vine și substantivul *icoană*, semnifică pământul sfânt al românilor, iar cuvintele nu sunt altceva decât locuitorii acestor meleaguri cu creațiile lor materiale și spirituale.

Gruia NOVAC

Noaptea e un sfetnic... (XXIV)

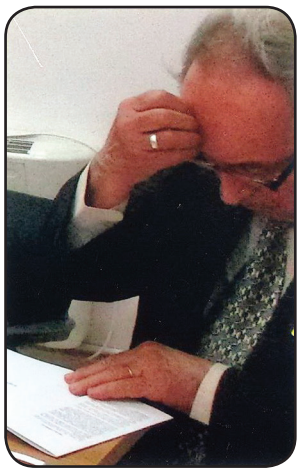

Ne mai cheamă Viitorul?

VIITORUL ROMÂNIEI a început exact acum 100 de ani, la **1 DECEMBRIE 1918**.

Ce-am făcut în această sută de ani?! Ne-am bucurat, atunci, de mărirea teritoriului național, de sporirea populației (nu prin inginerii demografice), ne-am entuziasmat mult peste marginile admise de bunul simț (cu chiar toate jertfele, imense, de vieți omenești, în Primul Mare Război), dar am omis să luăm serios în calcul epoca nouă a... POSTADEVĂRULUI!

1. Ca de obicei, cu mare întârziere ne-am achitat de obligațiile cuvântului dat de Rege, în tranșee, soldaților-țărani care au luptat și, mulți, au murit vitejește.

2. Și mai târziu, dar parțial totuși, am luat în seamă obligațiile asumate față de minoritățile apărute, firesc, după întregirea României Mari, uitând sau neștiind că, de fapt, trebuia consolidată o **România Reală**, în conlucrare cu toți cetățenii noului stat european.

3. Ridicarea nivelului de civilizație a rămas un deziderat, nici astăzi rezolvat.

4. Ca o consecință a dezinteresului guvernelor care s-au perindat pe la București, numărul analfabeților a crescut, an de an, îngrijorător, interesul față de școală, și al țăranilor, dar și al guvernanților, fiind mereu în suferință. Urmările se simt, se văd (și) astăzi, când, la un secol de la Reîntregire, statisticile parcă au... înghețat.

5. E foarte important să celebrăm chiar momentele triumfale ale ISTORIEI, însă de ce numai pe acestea? Erorile „triumfale" nu fac oare parte din aceeași istorie? A ni le asuma este o virtute, dar pentru asta avem nevoie de educație la nivel național, pentru absolut toți locuitorii – români și neromâni – ai Patriei noastre. E necesar dară să ne descoperim, lăsând deoparte vanitățile, adevăratele priorități, numai așa ajungând și la formarea cultului pentru muncă, pentru învățătură, dar ceea ce pare a fi mai cu folos palpabil e să ne regăsim în aceeași dorință de a elabora împreună o altă gândire despre viitorul Patriei Române, al tuturor cetățenilor României reale.

6. Ne îndepărtăm cu fiecare zi, din ce în ce mai mult, de Țară, de Patrie, de Neam, de Popor, de Părinți, de Bunicii pe care i-am uitat de mult, de Istoria Românilor, de Geografia acestui Pământ, înlocuită cu locuri exotice de peste continente, descoperite de dive care nu-s sigur că pot scrie corect numele Țării pe care... l-au uitat!... Mai nou: **naștem** copii pentru a ne păstra (iluzoria) libertate, nu identitatea!...

7. Neștiința de carte și comportamentul necivilizat, ca să nu spun mârlănesc, sunt consecințe ale degradării instituției școlare, ale renunțării la exigență, rigoare și ordine, la respectul înlocuit cu libertinajul. Poate mâine școala va fi înlocuită cu alt sistem – liberal, democratic –, dar chiar și așa „beneficiarii" trebuie să dețină măcar o „minima moralia".

8. Proliferează vizibil în rândul neșcolarizaților și al analfabeților funcționali nesimțirea, absența bunului simț, siluirea limbii române și, în paralel, generalizarea atitudinii inconștiente față de efectele acestui analfabetism cu ritm mereu în creștere. Strada este un spațiu nesigur, imund și cu aglomerație eclectică. La țară, satul seamănă cu strada de la târg, iar comunitățile, în creștere, de țigani, făcând legea, sunt adeseori, abominabil, în înțelegere cu poliția... rurală.

Toate erorile acestea au o explicație: **abandonarea educației naționale**, în dauna unei morale a tuturor.

9. A dispărut satul tradițional, deținătorul consacrat al moralei laice și al celei creștine; a dispărut civilizația orașului invadat de țigani și de cei certați cu munca pământului. În aceste condiții...

10. ...mai avem nevoie de **VIITOR**? De fapt, numărul imens de analfabeți, incluzându-i aici și pe analfabeții funcționali, care după o statistică O.N.U. a atins procentul de 42% și e în creștere,

precum și pe cei aproximativ cinci milioane de români care argățesc Europa civilizată (!!!), ne îndrituiesc să ne punem serios întrebarea: MAI AVEM VIITOR? Oare mai are ce să ne cheme?

Titlul meu a devenit caduc: **Ne mai cheamă Viitorul? Care?**

Îngâmfare de mahala

Comandate în disprețul proporțiilor impuse de bunul simț cetățenesc, croite din aroganță întreținută de slugoii lingăi, cu semne grafice alese după tipul caracterului găunos al inițiatorului opulent, inscripțiile de pe plăcile de marmură (bună) care flanchează intrarea principală a clădirii Colegiului Național „Gheorghe Roșca Codreanu" din Bârlad urâțesc, până la dizgrațios, fațada. Nerenunțându-se la ele, acestea trebuie să-și găsească alt loc, discret, în interiorul liceului, evidențiindu-se semnificația, nu fanfaronada. Un director curajos, cu argumentele „la purtător" și cu gust estetic real, așa ar face! Și la... **Colegiu**, dar și la... **Biblioteca** „Stroe S. Belloescu"!

Subordonările rudimentare n-au ce căuta într-o democrație reală, dacă vrem să nu alunecăm în primitivism. Dacă vrem cu adevărat!

P.S. Eu sunt un optimist foarte bine informat. Poate asta e și pricina pentru care, adeseori, sunt... **pesimist**.

Cugetare rurală...

O fostă, de mult, elevă, pe numele ei Elena Lebădă (căs. Aioanițoaie), mi-a dat, într-o împrejurare uitată, însoțită de un zâmbet încurcat, următoarea definiție uimitoare, „adunată" ancestral și regândită de tatăl ei, țăran înțelept: *„Filosofia-i cam cum învârte porcul bostanul și nu știe de unde să-l înceapă!"* Măi, să fie!

Îngrijorare

Românii au descoperit dintr-odată nevoia de a salva exprimarea frumoasă, armonioasă, chiar înainte de a vorbi corect limba maternă, de a aplica regulile gramaticale și de a-și îmbogăți zilnic vocabularul. Îi deranjează – așa, cam peste noapte – cacofoniile, pe care au început să le descopere în toate structurile lexicale care încep cu sau care conțin prepoziția *ca*. Așa se face că, pe canalele audio și video, pe sălile și în aulele parlamentului, în ieșirile publice ale demnitarilor, inclusiv *prima* și *capul țării*, auzi expresii precum: *ca și președinte*, *ca și ministru, ca și soldat* etc. etc., de-ți vine să-i trimiți îndărăt la școala pe care au uitat c-au... absolvit-o!!!

Ș.a.m.d.

În locul mâzgălelilor „artistice", numite grafitti, care urâțesc locul și mediul, n-ar fi mai nimerit ca grafittienii ăștia inconștienți să „deseneze", caligrafico-artistic, inscripții despre memoria târgului? *„Știți că în acest oraș au trăit aievea prototipurile lui Tache, Ianke și Cadîr?"*. Sau: *„La câțiva metri de aici a fost casa în care s-a născut Ștefan Procopiu"*. Ori: *„G. Tutoveanu a fost poet și, un timp, prefect"*. Sau: *„Odinioară, Bârladul era Capitala Țării de Jos a Moldovei"*. Ori: *„Ce străzi pitorești erau în perioada interbelică!"*. Sau: *„Casa roșie era locuința directorilor Școlii Normale"*. Etc. etc. etc.

Dar niște plăci decente, de dimensiuni domestice, care să fie amplasate pe edificii folosite cândva de elite ale târgului, nu s-ar putea fabrica, întru evidențierea măcar a unei câtimi din fala de ieri a acestui ținut? Ar trebui „concentrați" în această acțiune și potentații locali cu câștiguri *„speciale"*, mai cu seamă că în timpul cât **au stat** prin... camerele „parlamentului" valah n-a auzit nimeni să fi făcut, pe-acolo, vreun bici din ce nimeni n-a reușit... Dar nici n-au încercat!!! Măcar o... **placă** să ofere târgului; fie și cu Zavaidoc!...

Un P.S. special, pentru... oricine! **Aluzie** (din lat. *Allusio* „joacă", „glumă") este o figură de stil care constă în folosirea unui cuvânt sau a unui enunț menit să evoce, printr-o **comparație** subînțeleasă (sugerată), un eveniment sau un personaj, în vederea caracterizării sugestive a unei situații, ori a exprimării sensibile a unei idei abstracte. (Sursa? *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, Edit. Științifică și enciclopedică, București, 1975, pag. 97, autor: Gh. N. Dragomirescu.)

*„Iisus a înviat în temniță, a intrat la Gyr în celulă. Însă o stradă din Cluj nu poate fi numită Radu Gyr...! Dacă și unii dintre torționarii Părintelui Arsenie Boca au fost capabili de **metanoia**, de ce vrea Institutul „Elie Wiesel" să devină alt Tribunal al Poporului, ilegitim? Sau trebuie create tensiuni etnice, pe banii noștri...?"*

(Magda Ursache)

CÂNTEC DE PRIETEN

Lui Ion Moraru - Cașin

Nu-i plin de *hambiție*, cum s-ar spune prin părțile de sub cer ale Moldovelor noastre (pentru că-s multe!), nu mușcă prin țenacluri, nu țipă în părelnice lupanare, după ce se isprăvește vinul cel vechi, nu sparge oglinzi cu ochiul disperării căutând nepăcate, șade, cel mai adesea, pe-un cufăr cu foi de hârtie și sprintene pixuri chiar și-atunci când se crede că merge la curtat Seramine năuce și madame închipuite, absolut literare,inofensive, dar pline de farmec atent cu norocirile lor. Și de asta-l iubesc și-l stimez și, prin ocheanul întors al celor peste treizeci de ani cu care ne-am îmbătat bucuriile de-a fi prieteni și de-a plânge frățește limpezișurile sau curmezișurile versurilor scăpate la vedere sau prin „subteranele dostoievskiene" ale societarilor călinescieni din urbea Oneștilor căzuți în patima literaturii sau a literatării române, după caz! Și, potrivit visului care suntem – din lut și eter - , se făcea că eram pe la începutul lui nouăzeci, când, plini de iluzii tâmpite, și, mai ales, de speranțe, trebăluiam, fiecare în felul său, pe lângă neobositul *CTH*, plănuind și proiectând mori de vânt donquijotești ca niște vrednici servanți obligați să puște văzduhurile iluziei de a ne înveșnici întru cele ale scrisului românesc … de pe Trotuș… Presar toate aceste gânduri de bătrână (de-acum) bucurie în inimă de Prier și început de Săptămână Luminată, după câteva geruri spăimoase, deloc pe placul inimii mele bătucite de nălucirile unor himere care m-au cadorisit și cu bune și cu rele, potrivit robacelor ursitoare. Căutând mai zilele trecute prin prearăbdătoarea mea arhivă nedeslușită bine la chip, am regăsit Jurnalul literar nr. 34 din martie 1990, „Revistă lunară a Societății Culturale G.Călinescu din Onești". Și, răsfoind conținutul, am recitit, cu sfiala revederii, poezioara de debut a lui **Ion Moraru** intitulată **De deasupra**. Deoarece micuța bijuterie literară se voia o însăilare vaporoasă pe aripi de înger sub forma unui zbor peltic prin văzduhul urzit iluzoriu după chipul și asemănarea autorului încrezător în steaua sa de noroc, îmi permit să reiau textul și să vi-l propun domniilor voastre, ca pe o arătare cu chip de lirism singular: *„Privirea ară departe/ Suntem pe lume rădăcină, tulpină și floare./ Rănile de alte răni sunt roase,/ Tristețea în mii de oglinzi…/ Strugurii își sparg dulceața/ De părul tău lung, pe umerii mei,/ Smoală clocotind./ Pasăre de pradă - speranța,/ Melancolia-n fărâmă,/ O umbră cu mine-n depărtare."*

Și numai cu-atât, Ion Moraru de la Cașin putea lăsa o „dâră" pe amprenta florilor de vioară, cel puțin în spațiul „localismului creator", după cum bine spune confratele Ștefan Epure, numai că aparenta puținătate poeticească a autorului și-a sumețit cu aplomb baioneta asaltului întregitor asupra perenității Logos-ului de sorginte divină cu care condeierul din stirpea cronicarilor se va afirma, mai târziu, impetuos și original pe tărâmul jurnalisticii. Astfel, reluată în volumul din 2017 și prelucrată cu rafinamentul meșteșugarului atent la detalii, „poezeaua" de noi invocată capătă valențe suplimentare, urcă necesarele trepte de maturizare artistică, devine de nerecunoscut! Este elaborată, dichisită, sulemenită ca o fată mare, „școlită", am putea spune, în cel mai bun sens al cuvântului. Gândul mă duce, inevitabil, la truda manolică a făptuitorului de artă, veșnic nemulțumit de propria însingurare în căutările sinelui. Ion cășuneanul nu se vrea scriitor cu orice chip,nu luptă pentru acest statut, el *este*, chiar împotriva voinței sale. Ian ascultați colea: *„Ară privirea în depărtare/ Clipa ce-atât de mult o doresc,/ suntem pe lume rădăcină,/ tulpină și floare,/ cu gânduri senine mă-mbogățesc./ Pasăre de pradă e speranța,/ Ecoul se stinge la margine de râu;/ Culorile dorm strălucind pe pocale…/ Un om? Minunăție! În el e fiecare./ Adună lumina roade în vise/ se împletește durere în durere;/ noaptea își lasă torțele - aprinse/ în zarea înaltă, cu clipa ce piere."*

Vedeți că se poate și, uneori, este necesar? Așadar, avem dovada că, printr-un paradoxal joc al hazardului, asemenea multor scriitori români, Ion Moraru se impune în mentalul publicului literar încă de la primul volum, ***colecționarul de iluzii*** realizând organic saltul considerat unanim calitativ de la oralitatea primordială , autentică, generatoare de echilibru eufonic tradițional, la modernitatea tiparului prozodic adaptat nolens, volens profilului modern al literaturii contemporane, fără ostentația și convulsia stilistică a însemnului de originalitate. Să-l ascultăm pe poet: *„Vor înflori iar florile-n câmpie,/ în cântece se naște primăvara;/ inel de cetină-mi mângâie/ chipul ce-ți fură înserarea."* Și mai departe: *„Mângâi cuvintele târzii în seară,/ Pășind resemnat - ca dintr-o amintire,/ Freamăt de viață, cu lacrimi amare,/ Cu gânduri și griji…"* Ion Moraru apare astfel, încă de la debutul editorial , ca poet format, *născut*, *nu făcut*, câștigând „din prima" admirația cititorului, deloc văzută ca un act de clemență generoasă, specifică primilor pași șovăielnici, în așteptarea unor (re)confirmări ulterioare. Poet trecut prin terfeloagele cărturărești ale limbii române, Ion Moraru își poartă vocația tragicului cu nonșalanța

personajului mioritic părtaș la destuparea dintâi a izvoarelor de poezie populară neștiut și astrucat în petrecerea Timpului, dar și adânc ancorat în profunzimile poeziei moderne, culeasă chiar de el în asprele peregrinări pe la toate întâmplările cultural-literare ale devenirii. Pentru c-așa a fost ursit: să fie copil deocheat, să se tragă din poienarii veniți în bejanie, cu turmele, la Șoșmezo, fugăriți din Ardeal la ordin imperial, să se gândească de mic la timida celebritate ce va urma, să poarte călimări binecuvântate la brăcinar, mai spre maturitate și să-și tocmească tristețea funciară mai înspre toamna cuvintelor, când mustul dă să se coacă în mințile înfierbântate ale cârcotașilor iubitori de slove tipărite. Zic zău: *„Foșnește bradul, ce păcat/ că-mbătrânim din tinerețe!/ Răzbat ca un ecou scăldat/ pe urme și poteci răzlețe.// În cale rădăcini îmi ies/ și frunze galbene, deodată;/ ascultă, călătorule, ce rar/ mai cântă paserea cu glas de fată…”* Au trecut anii pionieratului de la Societatea „G.Călinescu” și aproape că nu-i pot ierta cutezanța de-a fi poet bătut cu leuca și-atunci când îmbracă surtucul princiar și rupt de foame al jurnalistului omniprezent, încorsetat între obiectivitatea faptului divers de presă și sclavia impulsului liric cu care altoiește proza relatărilor cotidiane. Aserțiunea noastră poate fi probată cu en exemple din colecția de articole presărate și prefirate de autor prin gazetele timpului. Dar asta aproape că nu mai contează! Cine mai are astăzi timp de poezie, încălărat fiind nefiresc în șaua „istui veac înjunghiat”? Ultima apariție tipografică mai consistent este volumul intitulat **Urmărirea din umbră**, care jertfește tot poeziei mici însăilări în proză, aparente schițe, notații, impresii etc. Și aici autorul se simte în imperiul netrucat al prozei ca peștele în apă, gesticulează dezinvolt, creează liber și percutant, atent la muzica interioară a improvizațiilor surprinzătoare, care duc, firește, la ideea de *poezie*. Și mi-am notat câteva: „… totul era o risipire de vânt, pierdută pe o mare albastră, nesfârșită, pe oglinda căreia abia vedeai zbătându-se valuri mici…”, „vorbele ei loveau asemenea valurilor…”, „dar marea urla cu valuri negre…”, „…Noaptea, ca o frunză de mucava”(titlu), „Copilăria… a trecut ca o zbatere de aripi…”, „…zile și nopți de tăcere adâncă și grea.”, „... pământul părea toropit de uscăciune, asemenea multor suflete poticnite în durere și neuitare…”, „Lacrima singurătății”(titlu), „Trec necazuri, lăsând dâra unei urme adânci de durere, trec bucurii ca un surâs luminând fața…”, „…o biserică împurpurată de vremuri…”, „Florile străluceau în amiază, în purpura tăcerii…”, „Câte lucruri îți pot spune un nume de fată! Câte taine, câte sălașuri pot ascunde tăișul unui cuvânt, umbra unei priviri!...” Boieri dumneavoastră, enumerarea altor și altor iruperi de suflet cu irizări de poezie în proza prietenului nostru poate continua mult și cu folos. Pentru noi și pentru el, vrăjitorul de sonuri, venit în întâmpinarea noastră cu o propunere surpriză, pornit să ne convingă că nu mai este novice într-ale scrisului, c-a văzut și-a învățat multe prin bibliotecile vieții, străbătute în cruciș și-n curmeziș. Și mai avea Ion cel din neamul străvechi al lui Ion de plătit o datorie, urmaș fiind al gospodarilor de pe Trotuș, care s-au pomenit peste noapte tributari mersului triumfător al Armatei Roșii pe tărâm românesc. Cu umor negru, plin de tragism, cronicarul ad-hoc întoarce foaia și introduce în țesătura partiturii proiecții ale unui martiraj nemeritat survenit în așazisa evoluție a obștei răzășești de prin părțile Borzești-ului, compunând o pată de geografie locală a nonsensului istoric și a sacrificiului împins până la absurd. Ascultați: „Oamenii umblau cu mare teamă prin sat, iar seara ulițele aproape că erau pustii… Milițienii, cu sarcini de la organele de partid, erau la marginea lanurilor de porumb, pe uliți, unde nici nu te așteptai. Orice trecător care străbătea drumurile de prin apropierea câmpului era controlat, iar pentru căruțe și căruțași totul devenise un calvar… Mulți oameni căzuseră în capcanele milițienilor, fie și numai cu bănuiala. Misiunea lor câinească atingea sufletele acelor oameni neînsemnați…” Sau: „Forța politică conducătoare se întrunea acum pentru a-și strânge și mai mult rândurile, ca să aibă o mai mare combativitate. Să crească în ochii *tutulol* membrilor rolul partidului, să împartă sarcini fiecărui tovarăș… - după cum se *esprima* de la cea mai înaltă tribună chiar conducătorul iubit…”. Așezat discret și tăcut în lumina fără de cusur a patriotismului bine temperat, Ion Moraru își limpezește scriitura atent proiectată pe generosul ecran al literaturii de astăzi, fără gesturi patetice, fără interjecții demagogice și exclamații triumfaliste. Rămâne robit stării de veșnic ucenic la școala poeziei sincere și curate cu care l-au hărăzit ursitoarele, menindu-l să cânte în triluri aparte și să-și încânte cititorii, mereu atent la semnele vremii, muiate-n magia Cuvântului înțelept. De te-ntâlnești cu el pe stradă, să nu-l ocolești… Să vrei și nu poți! E… prea mare! Îți pierzi timpul degeaba! Va veni spre tine țanțoș ca un cocoș învățându-se pe bicicletă și te va îmbrățișa cu aerul serios al șoferului care conduce autobuzul. De se-așază lângă tine, în sala de festivități sau la masa de scris, fii sigur că va ocupa cel puțin două scaune – unul și jumătate pentru el, celelalte trei pentru a-și adăposti tarhatul nelipsit momentului și pentru a-și etala impresionanta făptură jurnalistică. Parcă-i făcut numai din carioci și din carnețele fără cotor. Se face c-ascultă cu atenție și-și notează numai ce-i convine, adică, mai mult decât trebuie. Îți zâmbește cu subînțeles la fazele tari, se cotrobăie prin buzunare după un ciot de stilou, caută, probabil, printr-un fund de borsetă niște bănuți pe care nu i-a avut niciodată și se uită la tine destul de alarmat… Altfel spus, mai tot timpul moșmondește ceva! Și de aceea, ritos, i-am spus **MOȘMONDELU**! Și eu îl iubesc cu dragoste frățească și-i urez spor întru cele numai de noi știute! Pentru că gândul îi este, cel mai adesea, la **Poezie**… Altfel spus, tot timpul el caută o pisică neagră-ntr-o cameră întunecoasă, tocmai când aceasta a ieșit de-acolo… Spune în scris cât consideră necesar și restu-l păstrează… pentru prieteni! Are un dar de la Dumnezeu de a-ți povesti pe la miezul nopții tot felul de picanterii, de te leșină! Curată și adevărată literatură cultă trecută cu osârdie prin mujdeiul gros și suculent al voroavei neaoș țărănești! De-ar pune pe hârtie tot ce-mi toarnă mie în pâlnia receptorului, la sfat de taină, noaptea, Ion Moraru – Cașin și-ar face-n cer, de pe-acum, biserică de peruzea, pentru că zice, înțelept, poetul: *„Pe cerul meu nu-i nicio stea/ Iar în grădină, nicio floare/ În casă liniștea e grea/ Abia mai arde-o lumânare…!”* Și pentru că *„astăzi plânge poetul/ când Dumnezeu îi pune mâna pe creștet”*, îndrăznim și noi a zice: *„În grădina lu’ Ion/ toate paserile dorm/ Numai una n-are somn/ ‘cearcă să se facă OM!”*

Ave, MAÎTRE!

August, 2018
Undeva spre dimineață...

Vasile FILIP

„...Aripi pentru a zbura, rădăcini pentru a mă întoarce...”

I. RĂDĂCINILE ȘI IZVOARELE

Dinspre rădăcini și izvoare vin, și se duc, mărturisirile pe care **Vavila Popovici** ni le dăruie, cu binecunoscuta-i generozitate, în acest prim volum de **Note de jurnal american**, apărut în anul 2017 în U.S.A. Cartea de față cuprinde, în cele vreo 300 de pagini, o perioadă de timp scurtă (august 2008 - decembrie 2009), ceea ce înseamnă că autoarea mai are multe de mărturisit până ce va atinge pragul de față. *Fața*, în dorința mea, fiind cât mai mult extinsă în viitor. Dar nu distanța în timp are cea mai mare importanță, ci substanța paginilor. Ca informații, trăiri și reflecții.

„De ce scriu?” se autointeroghează Vavila Popovici pe coperta a patra a cărții. Și ne lămurește: *„Scriu pentru că sunt încă vie,/ pentru că scrisul este al celor vii...”* „De ce jurnal?” – intuiește o eventuală întrebare, venită din partea cuiva. *„Răspunsul este simplu – ne lămurește în continuare - deoarece am avut din nou prilejul unei călătorii, a unui transfer al sufletului în această existență ce mi s-a dăruit (...) Motivația am găsit-o chiar în definiția jurnalului, cea de redare a realității (...) Jurnalul este mai liber (...) Cel ce scrie un jurnal găsește ușor o motivație de destăinuire...”*

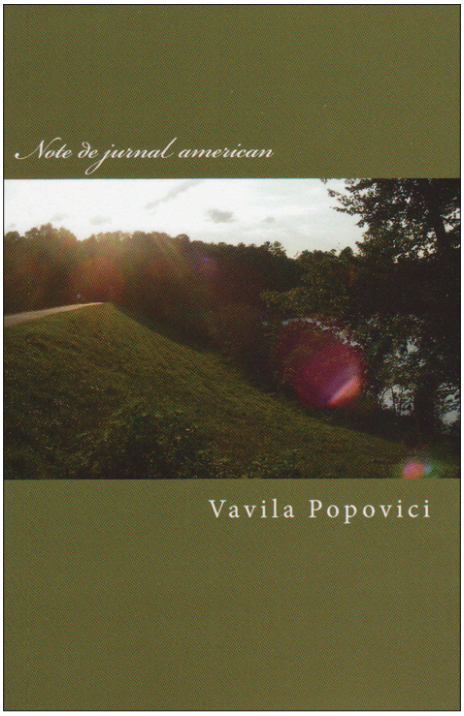

Cunoscând cât de cât îndelungata și rodnica activitate literară a apreciatei scriitoare, nu risc deloc dacă trag concluzia că acest *Jurnal* este, de fapt, o recidivă. Evident, una care adună, în sinteză, o viață de om, așa cum a fost, dacă îmi este îngăduit să-l chem în sprijin pe maree Nicolae Iorga. Revăzând nu numai lista celor patruzeci de cărți publicate anterior, dar și rememorându-le pe unele dintre ele, remarc faptul că Vavila Popovici s-a mărturisit pe sine în tot ce a scris, nu doar în **File de jurnal** (proză, 2002), **Jurnalul unei veri** (proză, 2005), **Jurnal American** (proză, 2007). *Nu pot să trăiesc fără să mă destăinuiesc* – este declarația pe care scriitoarea o face, ca și cum și-ar rosti numele: *Mă numesc Vavila Popovici*.

Precum în toate celelalte cărți ale sale, autoarea se destăinuie, rațional și emotiv totodată, considerându-l pe cititorul temeinic partener merituos. Adică înțelegător și discret, inteligent și sensibil. Rădăcinile și izvoarele îi sunt nu numai îndemn, dar și suport, viața trăită cu rost sublim căpătând valoare ce depășește propria ființă. Drumurile vieții au fost multe și diverse, iar Vavila Popovici le-a parcurs cu ochi vii, cu minte deschisă și cu suflet cald. A cules cu evlavie rodul bucuriilor, dar nu a trecut cu indiferență (nici cu disperare) pe lângă cele urâte (care nu au fost puține și nici lipsite de importanță). Începând cu Sulița Hotinului din partea (acum înstrăinată) nordică a Basarabiei românilor, trecând prin Alba Iulia, Tg. Jiu, Tg. Mureș, Iași (ca studentă la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic), a dăscălit la școala din Livezile - Bacău, după care a inginerit la Borzești și la Pitești, de unde a luat drumul Americii, să se alăture fiicelor și nepoatelor sale.

Note de jurnal american se deschide cu momentul obținerii vizei de plecare din România în America. Plecare definitivă? *Da* și *Nu*. Da, pentru că astfel s-au parafat formalitățile oficiale. Nu, dintr-un motiv ce se poate descoperi în toate cărțile publicate până în prezent: Vavila Popovici a rămas acasă, luând acasa cu ea, în suflet și în memorie. „În momentul când am fost chemată pentru viză la ghișeul Ambasadei și funcționarul mi-a înmânat-o, din ochii mei s-au prelins lacrimi”... *4 aug. 2008 am obținut viza pentru UNITED STATES of America*. O primă reacție, mărturisită ca în fața unui duhovnic: *„Când am părăsit Ambasada, ieșită pe străzi, în lumina puternică a soarelui, a început să-mi pară rău, de parcă speranța și bucuria fugiseră...”*

Febra pregătirilor de plecare nu este explozivă, ci molcomă, meditativă, interiorizată. Adică rațional-emotivă. Pe măsura momentului, care era unul de răscruce. „Car pungi mari din plastic la gunoi (...) Am fost la cimitir (...) Nu pot dormi (...) Îmi amintesc cu drag de biblioteca din Tg. Mureș (...) ...am alergat la Biserica mea „Sfântul Mare Mucenic Mina...” (...) A venit de la Anticariat domnul D.M. și a luat o parte din cărți. Am avut un moment de sfâșiere (...) Aflu de decesul lui Ștefan Iordache (...) Grea a fost căderea comunismului, dar mai greu ne va fi să suportăm moștenirea, moștenitorii lui! (...)

Mi se publică proze scurte în Germania (...) Mi-au trimis copiii bilet de călătorie. Nu a ajuns la mine, am reclamat... (...) În odaie un ceas bate secundele... Este „ceasul” inimii mele”. Urmează decolarea din București spre Paris. Escală la Amsterdam. Apoi, New York, Carolina de Nord. În sfârșit, orașul Raleigh, în sud-estul Statelor Unite. „Emoția acestui moment nu pot s-o redau în scris...” Și, alte prime impresii: „Prima dimineață în care m-am trezit soarele era ridicat pe cer. Încă nu realizam unde mă aflu. Nu mă puteam rupe – imaginar – de patul dormitorului din țara mea...” „Curios cum se amestecă în mine bucuria cu tristețea...”

Jurnalul pe care îl practică Vavila Popovici nu este unul... cotidian. Mai curând periodic și mai ales lunar. Iar el nu cuprinde însemnări pur calendaristice sau de importanță strict particulară. Clipele trăite de autoare sunt pline de lumi universale, firea ei neliniștită călătorind ca vântul și ca gândul prin cele mai diverse spații ale spiritualității, adică acolo unde ea s-a format și unde se simte ocrotită. Resorturi explicabile îi dau ghes întru... descoperirea Americii. Un continent prin care mai călătorise, dar care i se părea cu neputință de pătruns. Dincolo de cele aflate la vedere, ea cată să descifreze spiritul lucrurilor, de-o diversitate uluitoare, dar într-o unitate care nu este chiar aparentă. Poate doar pe ici-pe colo. Parțial, cum s-ar mai putea spune.

A început cu vizitarea valorilor de patrimoniu; relicve ale istoriei, adunate în impresionante colecții muzeale. Între altele, Muzeul de Științe Naturale din Carolina de Nord, orașul Raleigh, noua reședință. „Colecția muzeului se focalizează pe Zoologia, Geologia și Paleontologia sud-estului Statelor Unite. Există aici mai mult de 95% din colecțiile cercetate, peste un milion de vertebrate, nevertebrate, roci, minerale și specimene de fosile...” S-a uimit printre Manuscrisele de la Marea Moartă, prezentate într-o impresionantă expoziție. Dar a și profitat de moment, oferind în carte informații privitoare la această comoară salvată de la pieire.

Descoperirea *lumii noi* se armonizează cu lectura și cu scrierea cărților. Mereu alte cărți, pentru că *lada cu zestre* a autoarei este încă doldora. „Recitesc *Metafizica* lui Nae Ionescu” – consemnează în ziua de sâmbătă, 21 martie 2009. Reține, printre altele: «S-ar putea spune că Metafizica este un fel de destăinuite, un fel de mărturisire de credință a unui înviat din morți...» Și declară: „Mi-a plăcut!” Miercuri, 1 aprilie 2009. Își amintește: „La noi în România este ziua Păcălelilor. Aici nu este acest obicei...” Poate că nu este... oficializat, mă gândesc eu. Și adaug: la noi, în România, ești păcălit în fiecare zi, nu doar de 1 aprilie. Ba chiar și de mai multe ori pe zi, că este de unde. Din toate direcțiile și la toate nivelurile...”

Vavila Popovici nu ține legătura doar cu țara de baștină. Inclusiv cu mine. Pe ea o interesează tot ce se petrece în lumea largă. Și consemnează în Jurnal: „Aflu din presă: Proteste la Chișinău (...) În cursul nopții de 7 spre 8 aprilie, poliția a făcut uz de arme cu gloanțe oarbe și a arestat studenți și o jurnalistă, sub acuzația de instigare la violență”. Era pe vremea lui Voronin, care îi acuza pe protestatari de tentativă de lovitură de stat. Nici timpul rememorărilor nu este pierdut: excursia din Grecia, de pildă, unde a poposit, printre altele, și la Muntele Athos. „Nu avem voie să ne apropiem (...) femeile nu au voie să calce pe acest pământ...”

„Lunile iulie și august 2009. Stau în casă și scriu (...) Miercuri 15 iulie 2009. Ne pregătim să plecăm la Ocean (...) Vineri, 7 august 2009. Amețită, neliniștită și totuși visătoare, meditez la felul straniu în care se comportă oamenii de aici.” O miră politețea, care la noi ar părea ieșită din comun, adică anormală. „Trec pe lângă tine zâmbind larg, cu grija de a nu te atinge, a nu te deranja...” „Citesc ziare românești. Curios? Dovadă că trăiesc gândind mult la țara mea...” Dar citește și presă americană. Citează, din *The Observer*: „La 20 de ani de la căderea dictaturii Ceaușescu, viața din subteranele Bucureștiului înseamnă o lume unde speranța este adusă de renunțarea la droguri și de trudă”. Marți, 1 septembrie 2009. «Am scris un eseu: „Poți ierta, dar nu poți uita!”» Vineri 11 septembrie 2009. „Astăzi se împlinesc opt ani de la tragicele evenimente de la 11 septembrie, când America a fost zguduită de atacurile teroriste Al Qaida (...) Aproape 3000 de civili și 20 de teroriști Al Qaida au murit în urma acestor atacuri”. Luni, 12 octombrie 2009. „Zilele acestea pornesc la drum. Plec în țară. Plec cu gândul să vând apartamentul (...) De ce plec? Ce speranțe mai pot avea?” Miercuri, 21 octombrie 2009. „Este luna Octombrie a acestui an și mă aflu în casa mea din Pitești. Am o senzație stranie, un sentiment de culpabilitate. Vreau să înstrăinez casa în care m-am simțit bine...” Sâmbătă, 7 noiembrie 2009. „Am fost la cimitir (...) duminică 8 noiembrie 2009. Sunt invitată la Curtea de Argeș unde îmi va fi lansată o carte”. Vineri, 27 noiembrie. „Vin cumpărătorii să le înmânez un rând de chei...” Luni, 30 noiembrie. „Plec din țară îngrijorată, amețită de stres și nesomn...” Marți, 15 decembrie 2009. «Citesc „Jurnalul fericirii” al lui Nicolae Steinhardt». Joi, 31 decembrie 2009. „A mai trecut un an!”

Mai pe la începutul cărții-jurnal, Vavila Popovici se ruga, împreună cu înțeleptul din care cita, să-i dea Dumnezeu *„aripi pentru a zbura, rădăcini pentru a mă întoarce și motive pentru a rămâne”*.

II. CARTEA DE RUGĂCIUNI

„Sunt ortodox de religie creștină” se mărturisește Constantin Mănuță în poezia Religie. În alte poeme își întărește mărturisirea: *„Mă rog, Doamne, în genunchi/ Așa precum se roagă toți creștinii”; „Mă voi ruga să fiu doar al luminii/ Limanurile lumii pe toate le încerc”; „Numai Dumnezeu mi-a pus în mână/ Acest condei ca un*

luceafăr blând”. Fie și numai aceste reproduceri mi-au fost îndeajuns îndemn în scrierea titlului acestor însemnări, inspirate de noua carte de poezii ***DRUM SPRE PARADIS***, cu subtitlul *Poezii de meditație religioasă* , editată în acest an, 2018, la AllZenit din Iași, de acest „Poet metafizic, Constantin Mănuță, un cunoscător al stărilor crepusculare, în relație cu Divinitatea se realizează prin alternanța sacru-profan” cum observă cineva pe interiorul primei coperte. Sau cum remarcă Anca Ghiciuc, pe interiorul coperții a patra: „Trecerea implacabilă îl determină pe poet să imagineze viața ca un zbor, ca o dorință de sublimare, de căutare a unei armonii interioare”. Întregul volum, consistent în cele două dimensiuni mărime - substanță (271)pagini – dovedește, de altfel, că nu am greșit.

Câteva titluri de poezii sunt relevante, prin simplitate concisă și prin primarea poetică a ideilor:*Credință, Cu ochii tăi, Iisuse, Dumnezeul ființei, Numai Dumnezeu, Aripă de Dumnezeu, Elogiul Mântuitorului, Poemul sfânt, Duhul sfânt, Steaua Maicii Domnului, Puterea crucii, Coboară sfinții, Spovedanie, Învierea, Hristos a Înviat*.

Textele cuprinse în această frumoasă carte, toate, s-au zămislit prin harul poetului, generos dăruit de Cel de Sus, care l-a îndemnat să scrie… *„un poem cu mâna tremurândă”*, mâna fiind rădăcina prin care seva curge în chip miraculos dinspre tulpina intelectului poetic înspre rodul încredințat hârtiei albe. Mulțimii multicolore a cititorilor, în cele din urmă; cele din urmă fiind, în realitate, cele dintâi. În acest sens, toate poeziile lui Constantin Mănuță sunt ilustrate (și nu doar cele ce alcătuiesc acest volum).Cum, însă, nu am de gând să le reproduc pe toate, ele simțindu-se foarte bine între coperțile cărții, transcriu doar: *Scriu un poem*: *„Scriu un poem cu mâna tremurândă/ E toamnă iar și cade din icoane;/ Lumina lunii, o pasăre plăpândă/ Închisă-n vis și în iubiri profane…// Pe mare a fost o aprigă furtună/ Neptun reintră în elementul său;/ Scriu un poem și încă mai răsună/ Chemarea mării către Dumnezeu.// Aș scrie chiar și o mare simfonie/ Dar cine poate să-și asume rolul;/ M-am scufundat cu totu-n poezie/ Scriu un poem, mă cuprinde somnul…// Pasărea plutind încearcă să măsoare/ Poemul și frunza puse pe cântare…!”*.

Îi sunt recunoscător lui Constantin Mănuță – omul și poetul –pentru statornicia cu care își urmează crezul creator. Viguros înrădăcinat în structurile poetice numite, generic, clasice, el stăruie în respectul actului creator mustind de idei în strai de sărbătoare. Cineva scria cândva că poezia adevărată îl îndeamnă pe cititor să o învețe pe de rost și apoi să o recite, fie și în gând. Eu cred că poezia lui Constantin Mănuță induce un asemenea îndemn *Dorința* lui este și dorința iubitorilor de poezie: *„Agață-mi, Doamne, dorul într-o floare/ Ca ochii mei să redevină flori”; „Din ochii frunzei adunam minuni/ Mă întreceam cu marea și pământul”; „În viața mea pe nimeni n-am urât/ Am rostul meu și nu aștept răsplată…”*

Universul poetic al lui Constantin Mănuță se compune din două părți: cel terestru și cel celest. Universul terestru, de care poetul nu se dezice, pentru că *„Sufletu-mi se zbate în floarea de castani”, „În viața asta mare pe toți eu v-am iubit”, „Din țara mea eu nu pot să plec”, „Îmi trăiesc viața numai în tăcere”, „Nu pot să spun acum ce mă doare”* și este potopit de toate cele pământene, ale vieții reale, pe care tot omul o trăiește. Numai poetul o duce în cârcă și în conștiință la o altă intensitate: *„Nu am pe nimeni, am rămas un drum/ În iarba vremii, oamenii vor ști”, „Călătoria mea a lăsat un nume/ Mă lumina o stea cu întuneric”, „Dacă așa trăi numai pentru mine/ Ar fi Universul năuc și stingher”, „Am îndrăgit în viață o singură floare/ Cine poate ști unde am greșit”*. Floarea pe care a îndrăgit-o poetul este una naturală și se numește viață. Adică toate florile binelui și ale răului pe care omul este hărăzit să le țină în preajmă, dându-i-se, însă, puterea de a selecta. Iar, Constantin Mănuță a descoperit taina: „Încep să cred doar în idei”, o taină care se află încă în derulare fiindcă ideile nasc din realitățile vieții mereu, el mai căutând cu sârg, căci, „Nu am găsit în viață un răspuns”. De aceea, poate, cântările lui se înalță la Cer, în celălalt plan celest, spațiul în care viața capătă alte înțelesuri: *„Singura speranță-i Crucea lui Iisus/ De ispășire gravă a sufletului meu”*.

Dar de ce suferința este dată sufletului lui? O întrebare căreia poetul îi dă răspunsul printr-o altă întrebare, cu vădită nuanță retorică: *„Va fi zăpadă și-n iarna care vine?”*

Pentru poetul Constantin Mănuță mutarea în celest nu este un refugiu; o dezertare din cele ale lumii terestre. Dar nici un alint nu este. Avem de-a face mai curând cu un transfer de idei poetice, dintr-un plan în altul, ambele alcătuind propriul Univers. Este ca un zbor într-o altă stare a spiritului: *„Înseninat e gândul la răscruci de fire/ Nimeni nu știe ce se va-ntâmpla;/ Și dacă nu-s capabil de-o iubire/ Mută-mi, Doamne, gândul într-o stea”…* De ce această solicitare? Aflăm dintr-un alt poem: *„Oglinda lumii în mustrări se sparge/ Stoluri de îngeri tot s-adună-n mine;/ Eu am să fug cu catalige large/ Dincolo de cer, spre zările divine”…*

Scrise în tonalități muzicale diferite, rugăciunile lui Constantin Mănuță pot fi asemuite psalmilor sau troparelor. Ele pot fi cântate în cele opt glasuri ale muzicii bisericești. Dar mai ales îndeamnă la spunere pe de rost, în recitaluri publice. Cea mai potrivită, însă, mi se pare a fi zicerea în șoaptă și în intimitatea singurătății, pentru a rămâne acolo unde au fost zămislite: înlăuntrul ființei poetice. Acolo unde *„Numai gândul luminează-n mine/ Mă îndoiesc și sunt în căutare”*. Sau într-o nedumerire ce nu are nimic cu disperarea, mai curând cu o înțeleaptă împăcare: *„Aș vrea să plec pe un tărâm departe/ Cântecul durerii singur să-l ascult;/ Așa mi-i viața scrisă într-o carte/ Chiar de trăiesc, parc-am murit de mult!”*

„Proiecte efemere - deșertăciune vastă!...”

Dor, dor, dor...

3 februarie 2011

În ziua de 14 iulie, 2018, s-au împlinit 4 ani de la plecarea dintre cei dragi a lui **Gruia NOVAC jr.**

Născut în Bârlad, la **24 sept. 1960**, a absolvit Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu”, promoția 1979, apoi, după stagiul militar (T.R.) și a unui an la Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești, a urmat cursurile Facultății de filologie a Universității „Alex. Ioan Cuza” din Iași, secția română-franceză. A fost **profesor** la școli din Mărașu în Balta Brăilei, Brăila, Băcani (jud. Vaslui) și Bârlad. Din 1994 a îndeplinit munca de secretar literar la Teatrul „V. I. Popa” din Bârlad și **actor atestat** de către Ministerul Culturii, dintre rolurile sale pe scena bârlădeană remarcându-se: **Conu Leon** (din drama „Dudul lui Traian” de V. I. Popa), **Jupân Dumitrache** (din comedia „O noapte furtunoasă” de I. L. Caragiale), **Costea Moceanu** (din drama „Ciuta” de V. I. Popa) și, mai cu seamă, memorabil, **Cadîr** (din comedia „Tache, Ianke și Cadîr” de V. I. Popa).

A scris poezie interiorizată și reflexivă, singurul volum de versuri, *Codul penal liric*, fiind publicat în anul 2000, la Editura Tiparul din Bârlad. În anul 2009, la Concursul de creație literară „Vara visurilor mele” (mai puțin cunoscut), organizat de revista „Amurg sentimental” din București, a obținut **Marele Premiu**.

În semn de omagiu comemorativ, prilejuit de dispariția poetului la doar 54 de ani, publicăm două poezii, cu care a și obținut premiul amintit, pentru a-l mai readuce în memorie, pentru o clipă măcar, pe **Gruia Novac jr.**, fiul nostru, profesorul, poetul, actorul și MARELE IUBITOR de Familia lui nefericită, de Oameni, de Viață, de Teatru, de Poezie...

Gruia NOVAC Tata

Dezgust

Proiecte-ambițioase pe orologii mute
Aleargă din ruine spre stâlpul putrezit.
Necunoscând povestea, le întinăm prea iute
În lacrimile minții cu suflet otrăvit.

Proiecte efemere – deșertăciune vastă
Ne mângâie gândirea și-al ei miros de crin,
Cutremură imagini de mulțumire castă
Ne-nțelegând ce-nseamnă sălbaticul suspin.

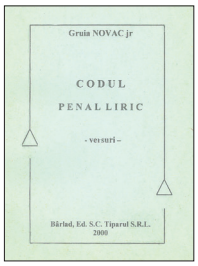

Eterna mea Nepăsare

Sufletele noastre moi de amăgire,
Sufletele noastre stinse sub decor,
Sufletele noastre arse pe tingire
Mă obligă să omor după ce mor.

Sufletele noastre, tari de vânt ingenuu,
Sufletele noastre moi oprite-n Cer,
Dacă m-ar atinge, m-ar forma un geniu
Care, încă-n viață, să mor tot mai cer.

Sufletele noastre cuprinse-n furtuna
Ce-a spălat mocirla aspră de pe noi
Încearcă să zboare numai spre Fortuna,
Spre vestale moarte, plecate în rai...

Patrice BRENO

Poeme traduse din franceză de Sonia Elvireanu

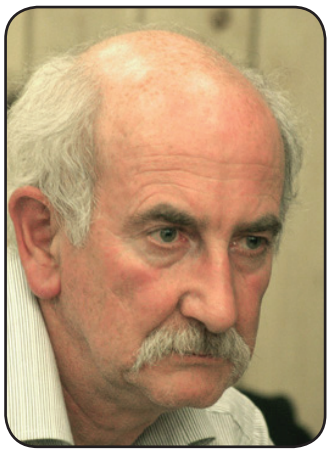

Patrice Breno (n. 1954) este poet și critic belgian contemporan, directorul revistei literare *Traversées*, al cărui prestigiu e confirmat de premiile obținute: *Prix de la Presse Poétique de l'Union des Poètes Francophones*, Paris, 2012, *Prix Cassiopée du Cénacle européen*, Paris, 2015, *Godefroid „Culture", Province de Luxembourg-Libramont (Belgia)*, 2015. Scrie poezie de peste 20 de ani, dar este foarte reticent în dezvăluirea propriei interiorități poetice și publicarea poemelor sale.

Prez. de **Sonia Elvireanu**

Să lași lumea intactă...

Să lași lumea intactă
Mânia mă tulbură
și lasă-un gust amar
Ca un reflux ce nu se vomită
dar
persistă.

Mă înverșunam...

Mă înverșunam să număr orele, minutele
și secundele când aici nu erai
să înșel dușmanul ce înghite kilometri
de năpârci
bând toate lacrimile cerului
străbătând drumurile cu lanțul
de măsurător
să-mi găsesc cuvintele, frazele ce voiam
să spun, elanurile, gesturile
pe care le-ai fi putut iubi
și-apoi,
când eram iar împreună
nu mai știam cum
să încep.

***

Trudește creiere confuz
Ideile-ți revarsă și nu te mai opri
Substanța singurătății-mi oglindește
Fluxul viselor așterne-l pe hârtie
Rupe ritmul, cadența, monotonia,
Ieși, în sfârșit, din carapacea lavei înghețate
Aruncă-ți la vedere sentimentele
Și mai ales nu te mai opri.

Simt că se-ntâmplă asta.

***

Să mergi mai departe îți trebuie punți
Să pășești dincolo de tine să treci ale vieții obstacole
Viața, un război permanent, galeră în plină furtună
Te inundă și macină înlăuntru și-afară
Trebuie să treci poduri suspendate s-ajungi de partea-cealaltă
Ziua stele să vezi și cer albastru când e noapte
Unde totul sfârșește, totul începe, doar minciună este
Fac legământ să nu promit nimic mai rău ori mai bun

Ochii-mi trezesc
Omenirea se duce-n derivă
Suntem foarte jalnici
Să credem că totul spre mai bine se-ndreaptă
Stă-n aer un necaz oarecare
Sufletele noastre-atât de grele, atât de jupuite
Nu mai revin în a lor piele
Plâng cu lacrimi fiebinți
Tristețea, durerea, deruta
Fac parte din drumul de mâine
Convoaie de draci descărnați

Ce nu știu că fiecare zi se sfarmă
Și tot mai greu moare
Consimt să fumeze și să bea pentru a uita.

***

Când ochii închid
Mi se pare ca-aud vântul suflând
Și prinzând în capcană dorințele toate
Nemișcat, durerea întreagă de mine vreau să se lege
Să tresară și-amintiri să trezească
De disperare, de purgatoriu, de chemări într-ajutor
Înapoi vreau acum să mă-ntorc,
Să-mi recapăt încrederea, conștiința acelui trecut
Ce mă obsedează, mă frământă și nu poate să piară
Mă privesc și mă chinui să zâmbesc
Revăd în gând a clipelor risipă
Atât de infime, și-atât de năvalnice.

Când se ridică ceața iar noaptea nu pare-așa neagră
Mi-e dor s-alunec pe aer să te-ntâlnesc
Să tulbur acest nou univers
Caut Babilonul, astfel trebuie să te refugiezi
Să spui adio sau să cazi ori să te ridici
Și pășesc la-ntâmplare și plâng că nu pot
Tot mai trebuie să cred, chiar și când totul eșuează

Mi-e teamă să te iubesc prea mult ori nu destul, depinde
N-o să mă-ntorc în seara asta, portul l-am ratat
O să merg să dansez ori să urlu la lună
Nu poți nimic împlini, dacă viața mea îți sacrific
Poți realiza totul dacă vrem totul să facem împreună
Nimic nu-i cu-adevărat simplu

Nimic nu mai văd când ochii închid
Când ochii deschid, tot nimic nu mai văd
Nimic nu-i cu-adevărat simplu

***

Când îmi vei explica așadar
De ce nu m-opresc să vorbesc despre tine
De ce nu mă pot înfrâna
Neîncetat
Să mă gândesc la tine
Zeilor mulțumesc
Ce trebuie să fac să te tulbur

Când îmi vei explica așadar
De ce așa de mult îmi doresc să plâng
Ori să râd, depinde
Uneori aș putea înceta să mă îndepărtez de tine
Și să mă-împotmolesc cu desfătare
Și să delirez fără-ncetare în meandrele memoriei tale

De ce vreau să fug

Viața oare atâtea răni ne provoacă
Moartea oare e un sfârșit în sine

Ce nu-i bine
Te-am așteptat de-atâta vreme

Să visezi la imposibil în chinul ciclonului
Să visezi la inaccesibil în pragul nebuniei

Îmi simt sufletul zdrobit
Focul din inimă să-mi dea amețeală.

Senzațional !

Numele complet al lui Picasso?

Pablo Diego José Santiago Francisco de Paula Juan Nepomuceno María Crispin Crispiniano de los Remedios Cipriano de la Santísima Trinidad Ruiz Blasco y Picasso Lopez.

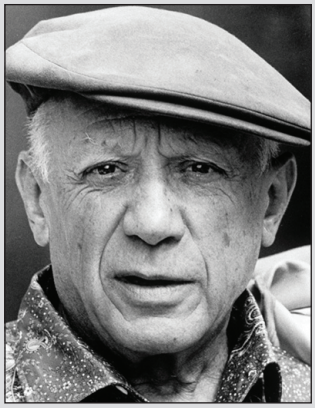

(1881-1973, Malaga)

Nicolae DRAGOȘ

La mulți ani, Poete!
„Nu-ngenunchează munții, niciodată!”

« 80 »

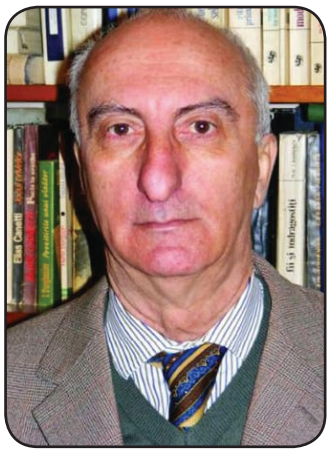

Nicolae Dragoș s-a născut la 3 noiembrie 1938, în com. Cleșnești-Glogova, jud. Gorj, pe malul apei legendare a Motrului, în hotar cu județul Mehedinți. După școlile firești și „căutări” (cu folos) profesionale, a debutat **CU POEZIE**, în revista „Luceafărul”, la vârsta de aproape trei decenii, iar astăzi, la venerabila și frumoasa vârstă de **80 ani**, Nicolae Dragoș este unul din importanții și harnicii scriitori ai literaturii contemporane românești.

Revista „Baaadul literar”, publicându-i grupajul de noi solicitat (și onorat cu promptitudinea omului educat în cultul deprinderilor rafinate), își exprimă încântarea pentru o viață dedicată literelor așezate **altfel** în pagina dorită arzător ideală, odată cu urarea – rară prin sinceritate – **La Mulți Ani, Poete!**

Celor 16 lustri de viață să mai adăugați și alții încă, întru încoronarea unei opere care, știu, (din nefericire) mai așteaptă timpul (edenic oare!?) în stare să se bucure real de dispariția indiferenței și a circumspecțiilor...

Cu asupra de aleasă deferență,

Redactorul șef „B. L.”

Nu ai loc!

A venit vicleană noaptea
să-mi îngroape gândurile...

I-am spus simplu: *„Ia-ți și du-le lumânarea, scândurile!*

Eu nu te-am chemat pe tine
să-mi cosești avânturile!

Nu ai loc sub cerul meu,
libere-mi vreau cânturile!

De vrei tu, nu vreau și eu
să-mi întuneci drumul meu!

Vremile-s, cum știi, haine,
du-te, fără mine!”

Trei vizite

Eram de răsărit aproape
când a venit... frumoasa mea;
chemându-mă cu glas fierbinte,
prea hotărâtă *„să mă ia”*.

I-am spus: *„să meargă înainte,*
și-o voi urma îndeaproape”.

...Așa, m-am rătăcit de ea,
ca singură să se îngroape.

*

Știam și ce-i voi spune eu,
când țeapănă, în fața mea,
va vrea din nou să plec cu ea,
că-i, totuși, *„vremea să mă ia”*.

O s-o trimit la Dumnezeu,
să știu exact în care port,
la polul Sud, la polul Nord,
veșnic, exilul să-mi suport.

Oricum, să am un pașaport,
că granițele nu sunt toate
deplin și ferm securizate,
și-i dreptul meu de om, firesc,
cu cine vreau să mă-ntâlnesc,
pe unii cum să-i ocolesc.

Am achitat mai multe dări,
să am, când plec, asigurări.

Motiv de-a nu mă da plecat,
fără un nou certificat,
fiind deplin asigurat.

Știam plecarea că-ntârzie,
doar e, și-n cer, birocrație.
...Exact așa s-a și-ntâmplat!

*

Văd, c-a venit și-a treia oară,
dar deghizată-n... domnișoară;
când nu mai e nonagenară,
să-mi pară poate mai ușoară
plecarea-n lumea funerară.

I-am zis: *„o strofă mai am doară*
de scris poemului de-aseară!,
mă ierți că te poftesc afară,
dar poți pleca pe-aceeași scară
pe care ai venit la mine!”
(i-am și rostit urări de bine).

„Dar să nu crezi că e bizară
dorința mea să revii iară,
plecarea să nu-mi pară-amară,
așteaptă doar o rimă rară
să mai găsesc, nimic mai mult,
poemul să nu-l las să moară!

Și, să nu uiți: o rară rimă,
ce adevărul îl exprimă,
cere mult timp de căutat,
că nu-i ca un certificat
fie și-n cer eliberat!

De mai aștepți, nu faci vreo crimă!”

...Ea a oftat
și a plecat.

Sper să nu-i fie
tare greu
să vină când
o s-o chem eu.

...și să nu uiți!

Târziu, am înțeles că-n clipa
când m-am născut, dată mi-ai fost
dar ți-ai ascuns, abil, aripa,
să mi-o divulgi nu avea rost.

Și azi, ca ieri, de-o viață port
aceleași sentimente stranii,
ce până-n ultimul meu port
îți vor blama triste strădanii.

Dar când va fi ultima dată,
ducând surâsul scris pe coasă,
vino-n flori albe-nveșmântată
și să nu uiți să fii frumoasă.

În singurătate

Parcă un duh a venit, într-o noapte,
nu știu *de unde* și *cum*.

Spre a nu mă lăsa
de apăsarea singurătății învins,
tocmai încheiasem de răsfoit
un album, nu se știe
de cine și *nici cum* dăruit.

Era un album cu tot felul
de plăsmuiri
în piatră și în gând;
în el se vedeau și stele
din cer coborând...

Și, încă, din strălucitoare metale,
se vedeau baletând
efemeri niște fluturi
cu ne mai văzute petale.

De odată, din tăcerea lor,
rece, cerească,
metalele-n zbor au început
– știind ce aș fi vrut să fiu –
despre zbor să-mi vorbească.

...Mă întrebați: *„duhul venit
ce mi-a spus, îndreptându-mi
privirile-n sus?”*

Vă răspund: *„Gânduri vechi,
de demult scrise-n carte,
logodite cu altele tinere, noi,
pe care le puteți auzi
și înțelege și voi,
dacă vreți să priviți
spre departe,
dincolo de viață,
dincolo de moarte!”*

Anticipație

Cât de puțin e
până la cer?

Un pas mai e,
o repede secundă
sau, cel puțin,
așa mai sper.

Spre Cosmos strig
și aștept
să-mi răspundă.

Glas nu aud,
dar pașnic mă inundă
lumină îngerească.

Semn sacru c-am ajuns
în liniștea profundă,
și tac visând
și vrând să rămân
pe mine pururea stăpân.

Mai e un pas, ori doi?
Secunda vigilentă stă la pândă.

Sunt pași către iertare
sau pași pentru osândă?

Mă-nvălui în cucernica lumină,
grăunte de nisip
cu chip zeiesc devin,
lângă o stea
eternă, stea senină.

Ieșirea din iarnă

Sunt tot mai grele
iernile pe-aici,
iar iarna-n trup
e o povară rece.

Pe față, gerul
urme-adânci de bici
le scrie, dar și uită
să mai plece.

Bacovian, copacii
în pădure
troznesc, pândiți
premonitor de teama
că sub tăiș vrăjmaș,
la vreo secure
le va fi dat
să își plătească vama.

Adu-ți, iubito,
trupul către mine,
două tulpini să fim
într-un copac,
prin primăvara
ce o porți cu tine
să ascultăm înmărmuriți
cum, trist învinși,
și colții iernii se retrag.

Telegramă îndrăgostită

Tremurători, copacii
sub vântul toamnei, rece,
își lasă frunzele-n
exod să plece...

Tu, cu privire tristă
le petreci.

Te-aștept să vii!

Ori vrei și tu să pleci?

Metamorfoze

Înserându-se, trec peste
metaforele versurilor
nostalgia și melancoliile
ca inepuizabile
valuri de mare.

Mângâie cuvintele...

Renăscând,
ele devin stânci.

Peisaj cu iarnă

În cremene, își taie drum cerul iernii,
zăpada ascunde privirilor, mistificându-i,
copacii adevărați.
Scheletici, își disimulează deznădejdea
șfichiuiți de nemila viscolelor.

În trupurile lor, puțini pot desluși
triumful ce va veni, al mugurilor.

Cuprins de un dor dureros
după florile primăverii,
dimineața, prin geamul indiferent al ferestrei,
privești nădăjduind.

Compătimești nopțile de veghe și frig
ale copacilor, incerți sub înghețata teroare.

De dincolo de fereastră, într-o savantă simetrie,
vin în întâmpinarea privirii
miraculoase flori de gheață, tăcute stele.

Subversiv mesaj, descifrat
ca o anticipată Bunăvestire.

Parcă ai presimți cum
adevăratele flori ale primăverii
apropie reînvierea unui vis
cândva încremenit!

Certitudine

Dinspre Carpați
un semn mi se arată:

- *„Nu-ngenunchează munții,*
niciodată!”

Poveste de Luceafăr

Sus, pe deal, Mesteacănul cânta...

Jos, lângă râu, suspinul și-l spunea
mult plângătoare Salcia.

Ei se priveau, prin ani, fără-a putea
să-și spună vegetale doruri
prin ramuri viu apropiate.

Mesteacănul și Salcia trăit-au
în lungi chemări îndepărtate,
iluminați de gândul
prin care unul altuia-și încredințau,
fără a și le uni vreodată, tulpinile.

Un paltin

Avea, cândva, de voevod făptura,
ca tânăr paltin, cu natura frate,
nu-și împărțea dorințele în rate,
trăia iubind și nu știa ce-i ura.

Ca din senin, a fost să își arate
vitrege vremuri anilor dantura,
dând iama-n zile, dându-le de-a dura,
spre-a fi izbite-n ziduri disperate.

De porțelan iubiri sunt astăzi cioburi,
splendidul trup e doar o biată cârjă,
de ce trăiește parcă-i este târșă,
hrănindu-se din derizorii „joburi”.

Parcă un veac de sine îl desparte,
dar ce să facă? Merge mai departe.

Să nu mă plângeți!

Cu arșiță mă va-ncerca iar dorul
pe care numai umbra nu-l cunoaște...

Un fir de cânt – prin spații, călătorul –
vă va privi tăcut în zi de Paște.

Unit cu apa pietrei, cu izvorul,
voi fi răcoarea picurând pe buze,
adusă în amieze cu ulciorul
spre-a vă șopti cuvintele nespuse.

Însingurat, pe drum ascuns de lume,
din zarea strictă-n care-s fără nume,
vă voi trimite semne să mă spună.

Surâs voi fi, privindu-vă din lună,
ori poate floarea care va da rod...

Să nu mă plângeți! N-am să plec de tot.

Corăbii zburând

Corăbii romantice își iau zborul
peste valurile unor mări necunoscute.

Duc cu ele, entuziaste poate,
viața mea, sau numai o parte din ea.

E îngăduit oare să întreb
dacă se vor mai întoarce
cândva?

(Din volumul *Omul din Turn*,
în curs de apariție)

Petruş ANDREI

„Ne asaltează astăzi incultura!”

În lume-s…

„În lume-s multe lucruri minunate
Ce-ncântă sufletele și privirea,
Așa se veșnicește omenirea
Și, peste ani, acestea-s admirate.

Prin ele prinde glas însăși iubirea
Fiindcă ei îi fuseră-nchinate
Cu trudă și pricepere-nălțate
Că ne aprind și azi închipuirea.

Uimesc și-n vremea noastră tot pământul
Încât pare neputincios cuvântul
Față de-aceste împliniri mărețe!”

Astfel gândea, în sinea lui, poetul,
Pe când își termina de scris sonetul
Și zorii palizi îi dădeau bineț e.

„Cât timp…”

„Cât timp te poți gândi la o femeie?”
„Nu mă gândesc mai mult de cinci minute,
Atât cât îi ia ei să mă sărute
Sau la o rochie să se descheie.”

„Gândind la ea faci zilele plăcute
Și focu-l reaprinzi dintr-o scânteie,
Cum poate să te ardă, n-ai idee,
Nici cerul nu mai poate să te-ajute.

Nu-i de ajuns un ceas, o zi, o lună
Ca, după asta, dragostea s-apună
Și să regreți cumplit după aceea.

Eu la ființa care-mi este dragă
Mă tot gândesc intens o viață-ntreagă
Și încă mult mai mult după aceea!”

Un om cu suflet…

Un om cu suflet este-acela care
Mereu-mereu face o faptă bună
Și nimeni n-are-o vorbă rea să-i spună
Că e lumină aprinsă în altare.

Dar într-o lume-atâta de nebună
Când fiecare-i pentru fiecare
Și îi dorește altuia pierzare,
Te simți adese ca pasărea-n furtună.

La noi iubirile au viață scurtă
Și țin cam cât cenușa de pe turtă,
În schimb, sunt dușmăniile aprinse.

Aceasta ar fi veșnica poveste
Iar sufletul nemuritor ce este?
„O urnă-n care-nchidem patimi stinse.” *

---

* *Octavian Goga*

Ne asaltează…

Lui Petre Isachi

Ne asaltează astăzi incultura,
Pe librării le paște falimentul,
În poezii lipsește sentimentul,
Că s-a proliferat maculatura.

Legiferează-ntruna Parlamentul,
Dar peste tot s-a-ntins harababura
Că toate legile se duc de-a dura
Și-aici nu este răsplătit talentul.

Revistele nu-s subvenționate
Și e pustiu prin anticariate,
În schimb, e-aglomerație în baruri.

Ai vrea să-ntrebi dar nimeni nu răspunde
Și-ai vrea să pleci însă nu știi pe unde
Din lumea asta plină de amaruri.

„Să rupem zarea care pe toți ne închide...”

CERBUL STELAR...

Cerbul cu fruntea stelară
Fulgeră umbrele pădurilor adânci
Și-n goana lui tânără, nepăsătoare
Scapără sub copite
Povești cu voinici legați de grele blesteme
Și cu zânele-căprioare,
Pe viață vrăjite,
Iar în juru-i se țese pânza subțire a unui timp
Din care cerbul cu fruntea stelară
Se zbate să iasă
Și scapă abia spre apus,
Când munții de piatră calea i-o ațin
Și când în urmă au rămas,
Încărcate de taine, poieni și păduri,
Poveștile bune, cândva, de spus,
Când fiecare pas
Începe să doară,
Când drum înainte și nici drum înapoi nu mai este...
Și atunci înstelatul cerb cade-n genunchi
Pentru prima și ultima oară.

LA RĂSCRUCE, MEREU...

Cu fiecare pas ajung
La o altă răscruce
Și aleg în grabă, cu teamă și-ndoială
Un drum care nu știu niciodată
De unde vine și unde se duce...
Încheieturile timpului
Fac aici imensa lor cruce
Sub care oricând se pot prăbuși
Toate cele iscate aici, de la facerea lumii...
Trebuie să trec, orice-ar fi, nu pot să mai stau,
Să fie numai a mea vina întreagă,
De parcă ar fi un ultim bun rămas
Pășesc la-ntâmplare , cu spaima în oase,
Pe drumul din dreapta,
Pe-acela din stânga
Si-n cele din urmă, chemând norocul s-aleagă,
Pășesc pe drumul care duce-nainte
Spre alte răscruci cu fiecare pas...

MILOGII

Pe la începutul vremii
Am încălecat calul din povești
Care, ca vântul și ca gândul,
M-a purtat prin toate vârstele de aur ,
Prin toate vămile cerești,
M-a trecut dintr-un an în altul
În falnic galop, ca pe un mare biruitor...
Calul meu era năzdrăvan
Și eu, de bună seamă, un Făt-Frumos
Din ascunsul vis al tuturor...
Așa am ajuns și la capătul vremii
Și când am pus piciorul pe pământul tare
Am pășit ca niște bieți bătrâni
Care nu pot ține o singură cărare...
Atunci am tras calul de dârlogi,
Să ajungem tot împreună
Acolo unde puteam să mai cerem
Oleacă de timp, anume pentru noi,
Timp să cerșim, ca niște milogi...

IEȘIREA DIN TIMP...

Să pornim cât încă se mai poate
Pe urma păsărilor călătoare,
Să ieșim din timpul care ne stă împotrivă,
Să rupem zarea care pe toți ne închide...
În locul hărăzit nouă
Se face tot mai pustiu,
Suntem tot mai singuri, într-o rece derivă...
În timpul dăruit nouă
Se face din ce în ce mai târziu,
Clipele frumoase se sting câte una...
Să rupem chiar acuma ultimul orizont
Care pe toți ne-a făcut prizonieri,
Să lăsăm departe, în urmă, văgăuna
Din care nimic nu mai scapă spre lumină.
Pe drumul acesta fără capăt
Ultimul noroc ne mai sunt îngerii...
Sub aripa lor caldă și bună
Să trecem cât mai degrabă
Peste trista vale a plângerii.

CEVA S-A RUPT...

Ceva s-a rupt
Și, scăpate din chingi, toate dispar,
Se mută mânate de spaime,
Numai noi rămânem pe loc
Legați ca niște răufăcători.
O tăcere neagră și rece,
Crește în jur, crește în noi,
Ne zbatem ziua și noaptea
Fără să-i dăm de capăt,
Ne îngroapă de vii

Și lumea, într-un vârtej prelung,
Ne trece pe dinainte
Spre alte spații, alte galaxii...

UN SINGUR CUVÂNT...

Același cuvânt ne-a fost pregătit
Pentru nuntă, pentru cântec,
Pentru visare și pentru moarte...
Bucurie, suferință, ură, trădare
Stau ghemuite în aceeași găoace,
Iluzii hrănite cu fericirea noastră
Se pierd pentru totdeauna în același cuvânt
Din care se ridică
Strigătul de luptă, culorile iubirii...
Bocetul lângă mormântul cu pământul uscat,
Flăcările adânc mistuitoare
Sau aproape stinșii tăciuni...
Toate sunt semnul aceluiași singur cuvânt :
Deșertăciunea deșertăciunilor,
Toate sunt deșertăciuni...

DE PARCĂ N-AM FI FOST NICIODATĂ...

Timp înainte, timp înapoi,
Numai între aceste două vecii
Mai poate fi un loc pentru noi...
Ascunsele noastre visuri și iluzoriile bucurii
Aici înfloresc, se usucă, se scutură
Și un vânt tot mai hain
Le spulberă în zările toate,
Amestecate laolaltă
După regula unui zar
Fără înțeles și străin,
Încât nu ne mai regăsim
Nici în amintiri măcar,
De parcă n-am fi fost niciodată...
Cădem în genunchi și nu apucăm
Să ne facem semnul crucii
Și nici să înțelegem ce se petrece...
Cu ceruri limpezi și curate
Mereu numai mâine se arată.

CĂMĂȘILE TIMPULUI...

Dezbrac fiecare cuvânt
Scot cămășile sale puse una peste alta
De timpurile prin care a trecut,
Îl dezbrac până dau de piele și os
Și găsesc mereu altceva decât ce spune,
Încât, de la o vreme încoace
Mă și tem să mai vorbesc,
Mă tem de cuvinte,
Să nu cad în prăpastia fără fund
Dintre gândul bun pe care vreau să-l pun în cuvinte
Și otrava fără leac din rădăcinile lor
Înmuiate în mlaștini de ură și de-ntuneric...
Să pornim cu toții, în uriașe cohorte,
Spre acel timp încă nemișcat
În așteptarea Cuvântului care să fie rostit
Și să umple Universul cu dragoste și lumină...
Să mergem acolo și să așteptăm în genunchi
Să se nască lumea, încă o dată,
Din Cuvântul în care toate
Au fost și sunt neîntinate
Și lumina cu care vom fi miluiți
Sădită să fie
În cuvintele toate
Și să rămână ocrotită, curată,
În al sufletelor noastre cuibar
Pentru vecie...

Iași, 2018, toamna îmbrățișându-l pe Flavus...

✍ Cornelius Ioan DRĂGAN

„Măreția muntelui e dată de spațialitate!”

Amintiri din templul Mălinei

regurgitez
amintiri din templul
Mălinei
în sala de așteptare
chipul ei tantric
lumina podeaua

***
de-or înfrunzi caișii să
mă înfrupt
din sângele lor
Mălina-
când glăsuiesc devin
un țipăt

***
din apele grele
mă trag să
o văd
Mălina valsează în
noaptea cea mare

***
ea-mi întoarce o
clipă privirea
eu simplu încerc să
descos adevărul

***
Mălina iubește și tace
în părul ei găsesc
adevărul

***
te încolacești ca un
șarpe blând pe umeri
povara pielii albe eu o
simt arzând

***
în ochiul ciudat al lumii
devenim doi fugari
tu Înger eu demon
ce suflete tari

***
suferi când pietrele se sparg
în liniștea nopții
hrănești pasărea din interior
ești om bun în sinea ta -
mareția muntelui e dată de
spațialitate
iubito
doar eu sunt Dumnezeul tău
doar eu cadavrul ce-l vei
îngropa
la moarte

***
noi doi și o picătură de
sânge să ne unească
Mălina dragă asta-i
faptă cerească

***
dar sunt rupt și neatins
Mălina cuprinde rana o sărută
pe drum luminile se aprind
ritmic & alert
cei ce intrăm în noapte -
doar Dumnezeu are grijă de noi

***
Mălina încântă cu sunet
omul din orizont desface
durerea

***
ea din lumină
apare
nu-i vis
brațul ei alb
devine lichid

***
nu sunt decât un
trup transpirat
doar răsuflarea ta
respira visul meu

***
zilele se scurg prin
porii delicaţi ai pielii
Mălina
e
copilărie

***
Mălina devine o femeie tristă
când râde
cad în melancolie

***
spleen & ideal
Malina
vantul rece
imi netezeste
vertebrele

***
în scris mi-a lăsat
însingurarea
cu mâna albă
Mălina trage înserarea

Cornelius Ioan DRĂGAN, născut la 1 sept. 1981, în Vaslui, e un poet cunoscut al noii generații, cu destule premii și mențiuni – poate prea multe!!! – care, sperăm, să nu fie capcana alunecării în... manierismul care facilitează versurile lesnicioase.

Alexandru JURCAN

„...n-au acces la răstignirea mea !”

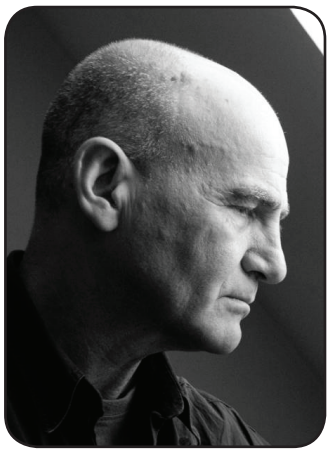

Mereu crucea mea

Crucea mea e tot mai flămândă
în rotiri de zodii
ne-am dezlipit uneori
să ascultăm spunerea vântului
să înțeleg de ce o port
pe umerii tot mai uscați
de ce foamea ei de sângele meu
nu are vreo limită clară
cât din viața mea se scurge
în venele ei întunecate
nimeni să nu-mi vorbească
de destin ori păcate.

Insula fără clopote

De ce m-ai trimis, Doamne,
pe insula pustie fără clopote,
fără culori, fără regrete,
o neagră verdeață la gura peșterii,
lipsa alburie a oricărei speranțe,
așa gândesc în fiecare clipă
dar nu cu voce tare
poate inima mea luminează
când peștii vin la mal
pentru câteva clipe
ca mesageri stranii ai unor lumi
ce n-au acces la răstignirea mea.

O lumină sângerie

Cineva sau ceva vrea să mă-njunghie
mai ales seara când șoptesc umbre de vară
sufletu-mi aleargă pe potecile amintirii
aud pașii de ceară în spatele meu
de la naștere mă urmăresc, mă caută
îmi picură spaimă nelegiuită și oarbă

doar că azi am obosit ori n-am nimic de pierdut
brusc privesc în urmă să-mi cunosc dușmanul -
înlemnesc văzând un înger păzitor
cu fața brăzdată de spini sălbatici
de drumurile mele întortocheate
de pe fruntea lui curge spre mine
o lumină sângerie, dar mângâietoare.

DE CENTENAR

Ip

Trăznea

„Viața celor morți se păstrează
în viața celor vii !” (Cicero)

Să nu-i uităm nicicând pe
MARTIRII ROMÂNI
de la
IP, TRĂZNEA, MOISEI și SUSCUT,
uciși mișelește prin împușcare
și înjunghiere,
de **ungurii hortiști**,
în septembrie 1940,
imediat după
odiosul DIKTAT DE LA VIENA!

Autor: Vida Gheza (1913-1980) Moisei

Cimitirul evreiesc de pe dealul Suscut (com. Mociu, jud. Cluj)

✍ Oana Mihaela SAVIN

„...Au ajuns la concluzia că vor o planetă precum Pământul.”

STAȚIA SPERANȚEI

- Jane, vino aici! Fata se întoarse pe călcâie și vrând să facă un pas în față, alunecă și căzu în iarba încă udă. Au, mă doare rău, se răsfăță ea, dar glasul îi trăda încântarea. De ce m-ai chemat?

- Pentru că în acest moment fac cel mai neobișnuit și mai frumos dintre lucruri: mângâi o floare albastră.

- Ce faci?! Dar unde ai mai văzut... Ai dreptate, Michael, este o floare perfect albastră, țipă Jane. Și atât de gingașă, se minună trecându-și arătătorul printre petale.

Michael rămase locului mângâind cu duioșie fiecare nervură.

- Și încă n-ai văzut nimic, se însufleți el. Uite acolo..., printre copaci, mi se pare...

Clipi des de câteva ori și degetul cu care arătase îi atârna acum nesigur.

- Da, da, sunt copaci, îl asigură fata. Numai că mult mai mari și mai bătrâni decât ne-am fi putut noi imagina să existe.

- Îhî!...E-adevărat.

Jane se așeză pe o piatră cu fața la soare și deschise un soi de agendă.

- Am întrebat-o pe Dorothy care mi-a oferit câteva date: fun-da-men-ta-le, silabisi ea și râse.

Avea un râs frumos, observă Michael și dintr-o dată realiză că niciodată până acum nu se gândise că Jane ar putea avea un râs drăguț sau nu. Chiar niciodată.

- Mă urmărești? îl întrebă și îl fixă cu severitate, vrând parcă să se convingă. M-a asigurat că oxigenul emis este de cea mai bună calitate.

- Perfect, spuse el tare. Printre copaci, draga mea, căci **copaci** se numesc, crede-mă pe cuvânt, zâmbi Michael șăgalnic, am văzut veverițe.

- Veverițe? țipă ea încântată. Dar de unde știi tu cum arată o veveriță?

- Acest prost obicei al meu de-a ține minte ceea ce studiez, o să mă piardă, făcu el și se lăsă în jos, ținându-se cu mâinile de cap.

Jane îl privi întâi curioasă și apoi râse din toată inima.

- Ești extraordinar, ți-am mai spus.

- Mi-ai spus? se miră. Aș fi ținut minte.

Reuși cu greu să se ridice, o luă de mână, o săltă în picioare și o întoarse cu spatele la el. Jane îi percepu atât de clar apropierea încât se înfioră.

- Ceea ce vezi este o pădure. E vară, dimineață și senin, așa că, având și puțin noroc, vom vedea frunze și pământ reavăn, vom fotografia veverițe, poate și fluturi și păsări...

In clipa aceea îi strânse degetele făcute mănunchi atât de tare încât Jane se întoarse, țipând surprinsă.

- Iartă-mă. spuse el repede și continuă, apropiindu-și-o din ce în ce mai tare:

- O să-ți mai arăt fructe de pădure: poate fragi, poate zmeură, mușchi proaspăt, rășină. Da, mor de curiozitate să văd rășină; vreau să și gust. Vom alerga apoi fix 23 de minute singuri și liberi și nepreocupați de nimic. Și vom ieși în partea cealaltă a pădurii, cât se poate de pregătiți pentru Marea Întâlnire.

Șovăi o clipă, iar pe chip entuziasmu-i fu înlocuit de o expresie goală, indiferentă.

- Și vom face ceea ce trebuie.

- Michael!...

Vocea ei îi spuse că ceva nu e în regulă și o îndepărtă brusc. Privind-o dintr-o parte, Jane îi păru străvezie și parcă mai mică.

- Mă sperii, spuse ea agitată, aproape furioasă. Sunt mai mult decât speriată de fapt, recunoscu și își reluă locul pe bolovanul neted, albicios, cu gesturi greoaie. Încerc să mă obișnuiesc dacă trebuie și poate chiar o să-mi placă, dar nu-mi impune. E limpede?

Un suflu ca de gheață îi alungă din inimă ultimul strop de bucurie.

- Știi, Jane, se apropie el, se întâmplă ceva cu mine. Probabil că e mult prea mult, mult prea frumos. Uite!...

Scoase ceva de la spate, deschise larg pumnul și descoperi carapacea lucioasă, dură a unui gândac mare.

- E pentru tine. Se numește *coropișniță* și populează solurile umede. Ai văzut în viața ta ceva mai minunat?

Jane privi înmărmurită și trebui să recunoască în sinea ei că nici măcar floarea aceea albastră, pe care o crezuse desăvârșită, nu era atât de frumoasă. Creatura își mișca dezordonat antenele, încercând probabil să comunice cu ei, dar pesemne că transmițătorul, fără îndoială perfect, nu reușea să suplinească și golurile lor de comunicare.

- E superbă, recunoscu ea și dintr-o dată se simți mult mai liniștită.

- Și tu ești!, exclamă Michael.

Îi mângâie brațul și pentru că Jane nu reacționă în nici un fel, se așeză alături de ea, pe iarbă.

- Ai idee cât de neobișnuit arăți scăldată de soare, umbrită de norul acesta vinețiu?

Și de data aceasta, gestul cu care își repezi mâna spre cer căpătase foarte multă siguranță.

- Poți să înțelegi ce simt văzându-te atinsă de iarbă, mângâiată de florile acestea atât de frumos colorate?

Tonul lui devenise rugător. Se săltă puțin, se aplecă apoi și îi trecu cu grijă floarea albastră peste picior, preocupat să n-o rupă.

- Aș putea foarte bine s-o zdrobesc, spuse el și fata ghici din tremurul glasului că n-ar fi făcut-o niciodată. Sunt mii, sute de mii! Iar la anul vor crește altele și altele...

Încercă să o privească în ochi, dar ea se feri.

- Nu-i extraordinar de extraordinar?!...

Jane dădu afirmativ din cap. Fusese pe punctul de a se enerva, dar se stăpânise. Se căznea acum să fredoneze în gând un refren vesel care să o liniștească.

- Robert a avut dreptate întru totul, continuă Michael și ea tresări surprinsă. Își putea auzi foarte bine bătăile inimii.

- Ceea ce văd aici depășește cu mult imaginația.

Privirea fetei își pierduse strălucirea când îl privi. Era complet dezorientată, căci nu-l mai înțelegea.

- N-ai voie să fii prea entuziast, îi comandă. Fii, dar nu-ți pierde discernământul. Ce se întâmplă cu tine?...

Întinse mâna în față, îi atinse umărul și i-l scutură zdravăn.

- Dorothy nu poate procesa singură atâtea informații. Sunt prea multe și prea...neobișnuite. Mi-e teamă să nu i se întâmple ceva.

Smuci nervoasă capul. Buclele rebele îi intrau în ochi și ea le îndepărtă agasată.

- A fost pregătită pentru asta, spuse el indiferent și se ridică. Îl durea capul și se simțea teribil de obosit.

- Niciodată nu poți fi pregătit îndeajuns, îi aruncă Jane întorcându-se și se lungi în iarbă. Pantoful stâng i se prinse între pietre și îl abandonă acolo.

Fu și ea uimită de felul ciudat în care începuse să reacționeze, așa că, atunci când Michael îi atrase atenția, spunându-i că adoră noua ei atitudine je-m'en-fichistă, nici măcar nu-l contrazise. „Aceasta trebuie să fie starea de bine", gândi și, într-adevăr, după cum îi învățase Robert, observase că **binele,** ca și **răul**, chiar dacă nu erau decât două noțiuni inventate, te transformă... Ea cel puțin nu se mai recunoștea.

Aproape că adormise în iarbă. Închisese ochii și asculta concentrată zgomotele nefamiliare: zumzete, fâșâituri, sunete stridente, - foarte înalte sau foarte joase -, bufnituri îndepărtate. Între timp, Michael secționase coropișnița și acum încerca să o repună în funcțiune. Prin nu știu ce minune, unul dintre picioarele vietății încă se mai mișca.

- Dacă nu m-ai fi obligat să-l ucid, spuse el deodată cu glas searbăd, văzând că se trezise, lucrurile ar fi stat cu totul altfel. Ochii lui emiteau străluciri furioase, observă ea, în timp ce încerca să se lămurească dacă mișcarea piciorului coropișniței avea vreo legătură cu ceea ce-i transmitea el telepatic.

- Nu te-am obligat, spuse Jane moale și întorcându-se cu fața în sus, reînchise ochii.

- Acceptă că așa a fost, stărui el calm. Ți-a fost frică, o înștiință și chipul i se destinse într-un surâs împăcat. Mi-ai spus că niciodată nu o să se mai întoarcă la noi și, oricum, în caz că ne-ar fi luat cu el, am fi rămas aici pentru totdeauna.

Plictisit de efort, dădu drumul bucății sfâșiate și râse.

- Bine, că n-ar fi fost deloc rău. Hai să recunoaștem.

Jane se ridică într-un cot și îl privi cu asprime.

- Robert ne-a creat pentru **el**, știi prea bine.. Pentru nevoia LUI.

Michael sesiză iritarea crescândă din vocea ei și fu convins că urma să se certe.

- Niciodată nu s-ar mai fi întors, continuă Jane cu convingere. El **aici** voia să trăiască și da, înclin să cred că ne-ar fi luat în călătorie; pentru că noi eram, așa după cum obișnuia să spună: cartea lui de vizită. Plecase „nebun" și s-ar fi întors „geniu", declară ea cu emfază, răsuflând din greu.

- De unde naiba știi tu ce-i acela un „geniu"?, se interesă surprins Michael, în timp ce încerca să-și introducă în ochi o furnică ce i se urcase pe picior.

- Scrie în jurnal, ridică ea din umeri, bătând cu degetele în coperta cartonată a agendei.

O deschise și începu s-o răsfoiască fără grabă. Doar linii, puncte, cercuri. Semne pe care ea cu Michael le descifraseră demult; chiar înainte ca Robert să-și fi dat seama.

- Genialu...

- Genialitate, îi suflă el. Da. Și ce-i cu asta?...

Jane îl privi contrariată, apoi dădu plictisită din mâini, aruncă agenda în iarba călcată și spuse că nu știa ce-i aia „geniu", dar că nu trebuia să-și bată prea mult capul cu asta.

Michael păru să-i dea dreptate. Încercă un zâmbet, fără să-i reușească însă, căci se izbi de senzația de frig de dinăuntru.

- Este ceva în aer care nu-mi convine, o anunță el, întinzându-se cu zgomot, ca un schelălăit. Sau soarele e de vină... Nu știu; chiar nu mă simt prea grozav...

- „Și nici nu arată prea bine", gândi Jane privindu-l.

- Tu, cum stai?, o întrebă și fu pe punctul de-a se lipi de ea și de-ai strecura o mână pe sub bluză. Ea îl opri însă, prinzându-i ca într-un clește încheietura. Pentru o ființă atât de delicată, era extrem de puternică.

- Sunt plină de energie și perfect stăpână pe situație! Cum altfel aș fi putut fi?...

Zâmbi, deși nu avea nici un chef să zâmbească. Nici Michael nu avea. Îl privi atent și nu i se păru doar obosit. Arăta chiar bolnav.

- Știi, Jane, Robert avea nevoie de noi, spuse el dintr-o dată și din nou fata tresări. Nu ne-ar fi făcut niciodată vreun rău, pentru că noi reprezentam cea mai vie dintre imaginile lumii de **aici**.

Privirea lui amintea acum de cea a micului Jonathan, și Jane se cutremură.

- Robert spunea de multe ori că ne iubește, continuă Michael, apoi ezită preț de o secundă: Și cred că era de bine.

Vocea îi sunase aproape caldă și fata își duse mâna spre gât, în semn de apărare.

- Am spus eu că nu era?

Se ridică la fel de greoi de cum se așezase. Michael văzu că Jane făcea eforturi uriașe să nu se supere.

- Într-adevăr, soarele s-ar putea să-ți facă rău, mai spuse ea și dădu să plece.. Făcu doi pași, apoi se răzgândi și se întoarse.

- Mă duc să pun la punct toate detaliile, îl informă. Bănuiesc că Dorothy a avut timp să facă o analiză completă și să sintetizeze toate datele...El nu-i răspunse și fata se aplecă puțin, trecându-i mâinile prin păr.

- Mă îngrijorezi. Te transformi, ți-am mai zis, și simt că și cu mine se întâmplă CEVA.

Michael râse, dar nu se recunoscu.

- N-am fost pregătiți pentru atâta frumos, poate. Cred că asta e singura problemă... Oare să fie asta răzbunarea lui Robert de care - tu mi-ai spus -, amintea în jurnal?

Jane îl privi ciudat, parcă l-ar fi descoperit acum. Se întoarse brusc pe călcâie, aruncându-i totuși un „Pe mai târziu!" și fugi fără să-i pară rău în direcția navei.

XX

„... M-aș fi gândit vreodată, oare, că voi fi fericit să mă aflu aici? Visasem să pot crea ceea ce nici un pământean n-a reușit, și nu credeam să reușească, vreodată?

Trebuie să recunosc că sutele de casete cu filme documentare, pregătite de Megan în toți anii în care am lucrat împreună, m-au ajutat enorm. Practic, m-au salvat. Cine ar fi crezut vreodată că acel „Du-te, caută-i și arată- le omuleților verzi că nimic nu se compară cu Pământul", spus printre lacrimi, în glumă, se putea întâmpla aievea?

*(...) Am realizat în **Stația Speranței** o gravitație artificială și o iluminare asemănătoare celei de pe Pământ și i-am creat pe Jane și pe Michael după chipul și asemănarea mea. L-am rugat pe Dumnezeu să-mi ierte păcatul de-a mă fi simțit deopotrivă cu El. Dar așa a fost!*

Mi-e dor de Megan și de copii, mi-e un dor nebun de casă. Mă rog să-i mai găsesc în viață ca să-i pot salva.

(...) Făcând câteva calcule complicate, cu ajutorul lui Dorothy, am realizat că invenția mea va reuși să ridice media de viață a oamenilor la șase sute de ani. E foarte dificil să nu-mi pierd cumpătul. Doamne, îți mulțumesc!"

*(...) „...**Stația Speranței** este un sistem ecologic închis, cu reciclarea integrală a apei, bioxidului de carbon, azotului și oxigenului aduse de pe Pământ. Am creat în interior o ambianță asemănătoare celei de pe Terra, imitând peisajul cu formele obișnuite de relief, variația luminozității între zi și noapte, prin orientarea unor oglinzi și ferestre, ca și cerul albastru și chiar norii, prin proiecții holografice. Lipsește însă viața. În afară de muște, care m-au însoțit și s-au înmulțit foarte repede, spre încântarea celor de aici, (le privesc ore în șir ca pe niște curiozități), nimic altceva. Aș putea să creez câteva viețuitoare; am și timpul și instrumentele necesare dar, deocamdată, mă preocupă lucruri mai importante..."*

„...S-au gândit și, în cele din urmă, au ajuns la concluzia că vor o planetă precum Pământul. Aș putea destul de ușor să fac posibilă adaptabilitatea lor la condițiile noastre de viață. Am reușit cu câteva exemplare. N-am reușit, însă, cu X-Cyborg-ii. În schimb, am realizat alte lucruri incredibile: i-am făcut să simtă durere, tristețe, se pot bucura, dar nu izbutesc să înlătur efectul distrugător al apei asupra mecanismului lor complicat de funcționare. De fapt..., aș avea o soluție, dar mi s-a impus deocamdată să uit că aș fi capabil să o pun în practică. Cei care decid vor ca acesta să rămână mijlocul sigur de control..."

*„...Am descoperit că apa sărată are un efect devastator asupra X-Cyborg-ilor **Speranței**. L-am creat pe micul Jonathan care, jucându-se cu unul din recipienții mei din laborator, (aveam 50 de ml dintr-o soluție de sare de bucătărie), a murit în dureri teribile. Să încerc să-l refac, e aproape mult mai greu decât să creez un altul."*

*„...Am revăzut fotografia lui Megan și a copiilor îmbrățișați și, pentru a doua oară de când mă aflu aici, mi-au dat lacrimile. Michael m-a văzut și m-a întrebat ce se întâmplă; ce sunt alea. I-am spus că m-am lovit și că picăturile acelea transparente sunt expresia durerii. A cerut și el **lacrimi**.. I-am explicat că nu se poate, dar el a insistat, a devenit suspicios. Am observat la el și la Jane o agresivitate latentă. Mi-e puțin teamă, pentru că fiind extrem de inteligenți, n-or să accepte să-i remodelez după propria-mi dorință.. Deocamdată m-au forțat, și el și Jane, să le implantez mecanismul pentru producerea lacrimilor. Numai pentru că inițial mă împotrivisem... Le-am fixat undeva, în interior, și un sistem de neutralizare a sărurilor, acționat prin simplă apăsare. Trebuie numai să-l activez. Cei de aici m-ar ucide pentru asta...*

Oricum, nu cred că Michael ar putea simți nevoia să plângă... Cel puțin nu aici. Iar ACOLO voi fi eu, cu el, ca să-l salvez. (...) Jane mă îngrijorează din ce în ce mai mult. Sunt sigur că pregătește ceva și cred că încearcă să-l implice și pe Michael. Azi, de exemplu, i-am găsit în laborator, șușotind în fața agendei mele deschise..."

„...Aștept să plec. Mă înnebunește așteptarea, acum când mai am atât de puțin și o să-mi revăd familia. Dorothy e pregătită și sunt foarte mândru de ce-am realizat cu ea: prelucrează mai bine de două milioane de informații în 35 de secunde. Iar X-Cyborg-ii m-ar putea foarte bine înlocui în misiunea noastră pe Pământ.

(...)Nu mă mai întorc. Am hotărât. Dar asta nu înseamnă că n-o să le dau celor de aici tot ce le-am promis. După ce Michael și Jane vor petrece o mică vacanță pe Terra, le voi permite să se întoarcă și atunci vor avea și locuitorii acestei planete un al doilea Pământ. Ei habar nu au - și tocmai de aceea le este teamă că plec definitiv -, dar Michael și Jane chiar mă pot înlocui. În totalitate! Este vital, însă, pentru mine să nu se afle acest lucru. Nu deocamdată! La fel de important ar fi să reușesc să duc acasă câteva

computere și câteva mostre din obiectele care asigură ambianța în întregime robotizată de aici. Am putea evolua, astfel, cu cel puțin trei sute de ani... Desigur, asta nu este o chestiune pe care să o negociez cu ei... Voi reuși, însă, să-i păcălesc?"

„..Am descoperit că X-Cyborg-ii pot intra în contact cu apa obișnuită aproximativ șapte minute fără să-i afecteze cu nimic. Oricum, odată ajunși pe Pământ, sunt hotărât să înlătur pentru totdeauna această problemă. „Elixirul" l-am preparat, chiar dacă cei de aici mi-au interzis. Le datorez asta. In fond, sunt ca și copiii mei."

XX

- Nici nu știi ce pierzi dacă nu te ridici.

Michael tresări violent. Nu o auzise venind.

- Serios?, o întrebă el rece, prefăcându-se indiferent. Privi în sus, ferindu-și ochii de lumină cu palma desfăcută. În mod neașteptat, Jane îi zâmbi și acest lucru îi schimbă pe loc dispoziția morocănoasă.

- Ce bine că ești aici, Jane!

Aproape că uitase răutatea ei de mai înainte. O privi cu atâta căldură încât fata se înfioră deranjată. Nu reușise să-l convingă să renunțe, deși îi repetase întruna că sentimentalismele o incomodau. Își aminti însă cât de important era acum ca Michael să fie de partea ei și îi spuse pe un ton vesel, ușor cântat:

- Prinde-mă! Hai, prinde-mă!... În efortul de a se controla, își mușcă fără milă buza de jos. Viiinoooo!...

Zâmbetul lui Jane era șăgalnic, iar ochii își recăpătaseră strălucirea. Michael își aminti cum se despărțiseră și clătină din cap. Situația îi convenea.

- Vrei să ne jucăm... Bine, spuse și se ridică.

Mai înainte însă de a încerca să o prindă, fata se răzgândi și îl opri cu un gest.

- Stai, Michael. Aș vrea întâi să... să...

Își chinuia mâinile, strângându-și fiecare deget și privea undeva în pământ.

- Da, Jane?!...

- Aș vrea să te întreb cum să fac... De fapt, m-ar interesa să știu dacă ești fericit.

Spusese totul dintr-o suflare și acum nu îndrăznea să-l privească. Michael fu la început foarte surprins, apoi explodă:

- Vorbești serios?!... Jane, nu mă fă să strig! Îți pasă ție de mine?, îi ridică el capul, încercând să citească adevărul pe chipul ei. Jane se scutură afirmativ și își strânse buzele, forțându-se să nu zâmbească: era mai simplu decât își imaginase.

- E-adevărat, nu? continuă el înflăcărat. Ai început să **simți**.

Și înainte ca ea să poată reacționa în vreun fel, o ridică în brațe.

- Pot alerga cu tine toată iarba, toată pădurea, tot Pământul, dacă vrei.

Jane se zbătu cu putere și Michael fu nevoit să-i dea drumul.

- Păstrează-ți resursele pentru când vom pleca, îi comandă cu severitate. Acesta-i singurul lucru care mă preocupă acum, mai spuse și merse ca să ridice din iarbă jurnalul lui Robert.

Când se răsuci spre Michael, nu-l recunoscu. Rămăsese în picioare, dar umerii îi atârnau și spatele i se încovoiase, de parcă ar fi susținut o greutate de nesuportat. Se apropie și descoperi că-și ținea ochii închiși. Buzele strânse deveniseră vineții.

- Iartă-mă, îi spuse ea nesigur. Uneori însă e foarte greu să... nu spui adevărul.

Continuă să-i vorbească, recăpătându-și rapid siguranța din voce:

- Credeam că ești fericit: Am realizat aproape tot ce ne-am propus, iar atunci când ne vom întoarce va fi atât de simplu să-i controlăm. Absolut tot ce există ACOLO ne va aparține! Și acest control **deplin** mă face extrem de fericită, nu vreau să te mint.

Se aplecă și smulse din rădăcină o buruiană înflorită. I-o arătă lui Michael, care o privea acum printre pleoapele întredeschise, apoi o mirosi.

- Dorothy spune că sunt milioane de specii dintr-astea. Chiar crezi că o să-mi petrec timpul extaziindu-mă în fața fiecăreia? Uite, pe asta o arunc și nu-mi pasă. Am ales doar trei exemplare, într-adevăr superbe, pe care vreau să le înmulțesc și apoi să le răspândesc peste toată planeta noastră. Noi vom stabili ce și cum, când și unde... Niciodată NIMENI altcineva. Noi vom aduce schimbarea și, prin urmare, **noi** vom fi cei care vom stăpâni.

Deschise ochii larg și văzu cum gura i se strâmbase într-un rictus oribil, iar părul i se ridicase vâlvoi. Se urâțise îngrozitor și Michael rânji:

- Arăți cumplit, dintr-o dată, Jane. Privindu-te, mă simt mai frumos și mai bun. Și parcă mai împăcat cu mine.

Făcu un gest din mână, ca și cum ar fi vrut să îndepărteze ceva și se trase înapoi clătinându-se. Nu se simțea nici pe departe așa cum spusese.

- Mă tem că înlăturarea lui Robert a fost o prostie uriașă. Și încep să mă îndoiesc serios de utilitatea a tot ce facem noi aici, continuă, așezându-se cu greu în iarbă. Pământul era foarte rece. Ah..., à propos : „noi"? Există un „noi"?... Chiar te-am crezut, Jane...

Cu pieptul umflat de respirație precipitată, Jane îl privea. Michael arăta cât se poate de supărat și ea înțelese că asta avea să o coste. Doar își jurase să nu-l mai provoace și se ceartă aspru în gând pentru că nu se putuse stăpâni.

- E o sarcină grea, recunosc, spuse ea forțându-se să zâmbească. Dar îți promit că la sfârșitul acestei mici vacanțe, va exista deja un **„noi"**. Se aplecă astfel încât să-i poată studia reacția. - E natural să fie așa... Tu chiar crezi, Michael, că pentru mine nu este importantă schimbarea? Am trăit în ***Stația Speranței*** și nicăieri n-am fost mai fericită. E-adevărat ce-ai spus: e prea frumos aici și e prea mult dintr-o dată. Vreau și pentru noi, ACOLO, minunățiile astea. Dar îmi trebuie timp să mă obișnuiesc. Îi ridică cu un deget capul, se apropie și mai mult și își frecă nasul de al lui. - O să fiu cu tine pentru totdeauna. Ce-i rău dacă îmi doresc să fim stăpânii unei lumi pe care noi doi o vom crea?...

Michael zâmbi strâmb. Apropierea lui Jane îl emoționa atât de tare și se urî teribil pentru că nu reușea să ascundă acest lucru. În pofida voinței lui,

ochii îi căpătaseră o expresie caldă.

- În regulă, Jane. Pot să înțeleg foarte bine. Avu o senzație de leșin iminent, dar se încăpățână să rămână în picioare. - Și dacă-mi spui că totul e pregătit pentru Marea Întâlnire și că avem dreptul să petrecem următoarele 23 de minute în pădure, căutând mușchi și vânând veverițe, aș putea chiar încerca să zbor.

Jane îl privi lung, vru să spună ceva, se răzgândi apoi, se destinse și afișă un zâmbet până la urechi.

- Hai, Michael... Dorothy a pregătit tot ce trebuie; rezervoarele sunt pline. Lipsește doar apa. Și nu-i mai departe de... - scoase din buzunar un bilețel roz, pliat pe diagonală -, ...569 de metri. În spatele acestei păduri, indică ea cu degetul arătător.

O privi încântat: părea chiar fericită. Și redevenise frumoasă!

- Mda, o luă el de mână, și apropierea ei îi făcu atât de bine... Să nu uităm că pentru viața de tip carbonic apa este esențială; în cantități uriașe!, descrise el un arc de cerc, cu un gest extrem de caraghios și Jane aproape leșină de râs. - Ne-am recăpătat buna-dispoziție?, își ridică Michael a mirare sprâncenele. OK! Pot să suport.

Lui Jane îi veni dintr-o dată să strige de veselie. Lucrurile se aranjau de minune. Michael revenise la sentimente mai bune, devenind din nou comunicativ, situație care nu putea decât să-i convină. Se simți brusc într-o formă excelentă și fu atât de bucuroasă cum nu mai fusese de mult. Peste foarte puțin timp va pleca. Și odată ajunsă acolo, va face exact ceea ce trebuia să facă: va STĂPÂNI planeta! Cu Michael sau nu...

XX

Culoarea apei era fantastică: nuanțe de albastru și violet, întrepătrunse de roșul auriu dat de reflexia razelor de lumină, pe alocuri explozii de verde închis și chiar irizații de brun roșcat pe margini, înspre mal. Jane își pierduse glasul și nu se putea opri din tremur. Michael o sprijini cu delicatețe și încercă să și-o apropie. Mâinile însă nu-l ascultau.

- Vino!, se trezi șoptind cu răsuflarea întretăiată.

Jane nu-l auzi. Pentru prima oară de când se știa avea o senzație insuportabilă de rău sau de bine - totuna, pentru că o făcea, cu adevărat, să se simtă mizerabil. Și capul i se clătina, necontrolat, într-o parte și în alta...

- Emoție, spuse Michael observând-o și ea tresări. Îl privi îndelung și reuși să zâmbească încercând să-și imagineze cam cum ar putea arăta ea; pentru că în mod categoric Michael se prezenta foarte rău: cu privirea strălucitoare de oboseală, buzele arse și părul în dezordine, i se păru că puțin lipsește să nu se prăbușească.

- Emoție am spus, ridică Michael nefiresc vocea. Reacție afectivă, profund omenească pentru care ar trebui să-i mulțumești lui Robert. Știi tu... umilul nostru creator...

- Nu o lua de la capăt, ripostă Jane nemulțumită, dar tonul nu mai era tăios ca altă dată, atunci când el vorbea despre profesor.

Michael râse, o prinse de umeri și începu să i-i maseze ușor.

- Conștiință. Așa se cheamă. Forma cea mai înaltă de reflectare a realității obiective. Azi sunt dicționarul tău.

Se aplecă puțin și-i suflă satisfăcut în ureche:

- Tu te încrunți și nu suporți, fiindcă îți pasă. Ai remușcări și, prin urmare, conștiință.

Jane se scutură furioasă, uitând să se mai prefacă și făcu un pas înapoi.

- Posibil, spuse ea repede, frecându-și urechea. Dar scutește-mă de perorațiile tale!...N-am fost singura vinovată... Încercă din nou să se controleze și acest lucru se simți în voce: Ce facem acum?

- Intrăm?, îi întinse Michael mâna, cu un calm de nerecunoscut.

Jane izbucni într-un hohot strident.

- În apă?!... Ești nebun, Michael!...Intră tu dacă ții neapărat să mori. Vocea ei sună dură, chiar brutală. Eu nu am încredere în cele șapte minute de grație garantate de Robert. Și nici nu sunt deloc curioasă.

Michael se arătă surprins:

- Cum așa? Știi foarte bine că apa aceasta are salinitatea cea mai scăzută de pe Terra. Și fără să mai vorbim că... minunea asta va sta la baza a tot ce vom realiza pentru noi toți ACASĂ. Să n-o pipăi?!... Să n-o simt?!... Să n-o împrăștii de-a lungul obrajilor?... Drept cine mă iei?

Jane oftă înciudată, dar își reprimă nemulțumirea. Nu avea nevoie ca Michael să-i devină ostil.

- Eu nu pot, Michael. Mie mi-e frică.

I se agăță de braț, dar el și-l ridică ca să-i cuprindă talia. Prima ei reacție fu să-i coboare mâna și să fugă. În loc de aceasta însă, strânse strașnic din dinți și-i surâse..

- Este cel mai formidabil lucru pe care l-am văzut vreodată, continuă Michael entuziasmat. Aș vrea, la fel ca și Robert, s-o simt, s-o calc, să mă satur. Ca s-o pot supune. Își lipise obrazul de părul ei și ținea ochii închiși. Când Jane se mișcă ușor, îi deschise. - Te rog, Jane, îi cuprinse el obrajii delicați. Vreau s-o înfruntăm împreună, așa cum ai promis. Îi mângâie chipul cu palmele desfăcute, urmărind atent fiecare proeminență. - Nu putem porni la drum cu spaime ridicole. Nu ne putem permite! Minunea asta, pe care eu o asemui ție, - și n-ai decât să protestezi -, este lucrul de care avem cea mai mare nevoie. Să-l las să ne înspăimânte? Niciodată!!!

Jane îl privea năucită. Nici când văzuse pentru prima oară documentarele de pe casetele lui Robert nu se mirase atât. Michael era naiv, era sensibil și exaltat, dar exprima acum atâta forță, atâta încăpățânare și atât de mult curaj, încât Jane rămase fără cuvinte. Și se simți supusă. Și încântată.

- Bine, spuse. Dar nu mai mult de trei minute. Și ne ținem de mână.

Michael nu păru deloc impresionat de hotărârea ei. Ca și cum se așteptase de la început să o convingă. Și pentru că el nu-i răspunse, Jane îl întrebă nerăbdătoare:

- Mergem?!...

- Întâi să-mi spui cât de mult însemn eu pentru tine.

Fata nu se putu abține și își dădu ochii peste cap, strâmbându-și gura într-un rictus de enervare. Reacția

ei fu atât de brutală și de neașteptată încât Michael se simți descumpănit. Ezită un moment, o prinse apoi de mână și o strânse până când Jane țipă de durere.

- Iartă-mă, se scuză el fără prea multă convingere. Am vrut să... de fapt, am încercat să te fac să mă simți.

Vocea își pierduse intensitatea. Cu capul în jos, atent pe unde calcă și trăgând-o pe fată după el, bărbatul înaintă.

- Este...

- Rece?, îi suflă Jane, cu repirația întretăiată.

Pielea i se făcuse de găină. El mai făcu un pas.

- Nu, nu. E...bună.

Ea îl privi crunt, nevenindu-i să creadă.

- Bună, zici?...

Jane ridică piciorul încercând să observe amprentele lăsate de apă.

- E alunecoasă, transparentă, - pocni din degete și își țuguie buzele -, are o consistență nefirească, chiar neplăcută, e murdară, dar nicidecum „bună”.

Michael râse. Ca întotdeauna, lucrurile spuse de ea aveau darul de a-l binedispune.

- E fantastică!

O ridică în brațe ca pe un fulg, păși cu grijă, atent la propriile senzații și câțiva metri mai încolo o lăsă în jos. Apa îi ajungea lui Jane până aproape de umăr.

- Michael!... Mi-e frică, se agită ea și stropii reci îi atinseră fața. Trebuie să ieșim.

El își studie indiferent ceasul, dădu afirmativ din cap și, aplecându-se puțin, o prinse iar de mână.

- S-au scurs două minute. Ar mai fi încă cinci. Teoretic...

Vorbea încet, detașat, cu ton egal.

-Ți-e frică, Jane, constată el liniștit. Sper ca sentimentul să fie atât de puternic încât să spui adevărul.

Cu degetele răsfirate răscolea acum apa. Ea îl privi buimacă.

- Ce vrei să spui?...

- Spun că ar trebui să mă iubești și tu. Ca totul să aibă un sens..., mai zise, în timp ce își lipea vârful limbii de o picătură aflată în palmă.

- Mă îngrijorezi, Michael, făcu ea iritată. Noi vorbim aici despre lucruri serioase și tu...

- Eu descopăr la tine insensibilități de neimaginat...

O întoarse cu fața spre el și o forță să-l privească.

- N-o să ieșim de aici până nu-mi spui adevărul.

Jane se enervă groaznic și uită cu desăvârșire că trebuie să fie înțeleaptă.

- Lasă-mă! îi comandă ea. Lasă-mă, ți-am zis.

Îl împinse puternic și Michael fu cât pe-aici să se răstoarne în apă.

- Discuția asta idioată nu poate avea loc decât aici? șuieră ea. Conversația asta nu mă interesează câtuși de puțin și nu m-a privit niciodată. Ți-am spus-o de o mie de ori. Și dacă ești suficient de nebun ca să te sinucizi, n-ai decât. Nu-mi pasă. Eu am altceva mai bun de făcut.

Vru să treacă pe lângă Michael, dar el o opri. Era mult mai înalt decât ea și brusc lui Jane i se făcu frică.

-Te rog, Michael. Vreau să ieșim...

Tonul ei devenise implorator, dar continua să fiarbă de furie. Încercă să-și compună un zâmbet ca să-l păcălească. Privirea însă îi era de oțel.

- Ieșim, ne calmăm, luăm cu noi substanța asta magnifică, minunată, extraordinară, - făcu un gest condescendent cu mâna -, cum vrei tu să fie, și apoi plecăm.

Încercă din nou să-l ocolească. Michael o opri, punându-i mâna pe umeri și aproape că n-o privi.

- Nu mă iubești și mi-e greu să suport lucrul acesta. Nu-ți pasă dacă pleci singură sau nu, dacă mor sau nu, dacă pot sau nu să trăiesc fără tine.

Dinții îi clănțăneau. Jane făcuse eforturi să înțeleagă pentru că vocea îi devenise slabă și cuvintele le pronunța trunchiat. Vru să se desprindă, dar nu reuși, așa că încercă să-l tragă pe Michael după ea. El nici măcar nu se clinti și atunci când Jane, întorcându-se, îi atinse fața, și-o retrase numaidecât ca lovită.

- Ce faci?!... Arăta îngrozită spre obraz și tot corpul începu să-i tremure. Astea sunt lacrimi, Michael?...

Încercă din nou să-i desprindă degetele, dar îi fu imposibil.

- Michael, încetează!, strigă ea. Încetează imediat. Ești nebun să dai cu piciorul la tot?

Trecu puțin în spatele lui, atât cât îi permitea mâna lui Michael încleștată pe încheietura-i devenită vineție și, cu toată forța, îl împinse spre mal. De data aceasta, el nu se mai împotrivi, dar aproape ieșiți din apă, o trase înapoi cu un gest scurt. Jane se dezechilibră și trebui să se agațe de el ca să nu cadă.

- Michael!!!

Țipă atât de tare încât, surprins, îi eliberă mâna. Ea căzu în genunchi și așa, târându-se, se grăbi să ajungă la mal.

- Nu e absolut fantastică atingerea ei?, spuse Michael urmând-o cu efort.

Avea un licăr înghețat în priviri și o strălucire ciudată. O lacrimă se prelingea pe o aripă a nasului, alta pe lângă ureche. Glasul, în schimb, îi revenise.

- Nu, nu e!, îi răspunse Jane, răsuflând din greu.

Își căută pulsul și ceea ce descoperi o îngrijoră peste măsură. Se întinse în iarbă cu fața în sus, punându-și mâna stângă în dreptul inimii.

- Mi-e...foarte rău, Michael. Cum ai putut?

Respiră adânc, din stomac , de câteva ori, cu gând să se calmeze.

- Ne-am expus mult mai mult, nu-i așa?

- Sigur că da, îi aruncă el satisfăcut, așezându-se.

Nu-și propusese să fie rău, dar nu se putea stăpâni:

- Pun pariu că regreți faptul că Robert nu se află aici... Cu câtă mieroșenie l-ai implora, probabil, să-ți activeze mecanismul de neutralizare a sărurilor. Mă întreb, draga mea: Câți tâmpiți ca noi întâi ucid și apoi întreabă?!...

Se întinse ca să-i ia de pe mânecă un scaiete, dar Jane se feri. El râse.

- Știu că nu te-ar fi deranjat foarte tare să supraviețuiești doar tu...

Ea nu-i răspunse și Michael își prinse capul în palme, frecându-și tâmplele cu gesturi apăsate.

- Suntem ca și pierduți, desigur, dar dacă ar fi să-l cred pe Robert, există Cineva care ne-ar putea ajuta.

O privi pe Jane și rânji văzând interesul cu care îl urmărea dintr-o dată.

- Este vorba despre Dumnezeu și despre viața

de dincolo. Ai citit în jurnal, știu bine. Ce-i drept, profesorul spunea că noi, X-Cyborg-ii nu suntem creați de El și, prin urmare, nu figurăm pe listele Lui. Dar eu cred că merită încercat.

Tăcu un timp, suficient cât să se gândească. Apoi îngenunchie și se aplecă deasupra lui Jane, - aflată cu fața în sus pe nisip -, proptindu-se în palme.

- Istoria se repetă, draga mea. Noi l-am ucis pe cel care ne-a creat, așa după cum oamenii, se pare că l-au ucis pe fiul Creatorului lor. Merităm să murim pentru că..., de fapt, am ucis în acea după-amiază ultima noastră șansă de nemurire.

Dintr-o dată se făcu frig. Jane începu să tremure și își încrucișă brațele prinzându-și cu palmele umerii. Michael simți un gol în stomac și o senzație de rece pe șira spinării.

-Te iubesc, Jane, în ciuda a tot ce s-a întâmplat. Și mă bucur că știu perfect ce înseamnă acest lucru.

Jane îl împinse furioasă cu amândouă mâinile și îl privi cu asprime.

- Te urăsc din tot sufletul. Am sperat ca o proastă să te pot modela. De asta nu te-am ucis...

Michael se crispă, apoi reuși să se destindă. Vru să o ridice, pentru că simțea nevoia să și-o apropie și să-și lipească fața de a ei, dar nici vorbă să reușească. Picioarele, de fapt corpul întreg, nu-l mai ascultau.

-Vezi, Jane, îi explică el ca unui copil, proptindu-se într-un cot, aș fi făcut o greșeală imensă să te las să pleci...

Ea vru să se întoarcă pe o parte ca să nu-l mai vadă, dar el o forță cu delicatețe, însă ferm, să rămână pe loc.

- Ciudat cum dragostea mea te-a ucis, Jane, spuse el blând. E mult mai bine așa; pentru că **ură** am tot văzut și nu mi-a stârnit interesul. Știi despre ce vorbesc...

Jane închise ochii și-și strânse buzele, făcând un efort uriaș să nu-l pălmuiască.

- Nu știu dacă te-aș fi ucis în mod obligatoriu, Michael. Probabil că nu, dar ești prea tâmpit ca să înțelegi că astea sunt lucruri lipsite de importanță. Cu adevărat importantă era misiunea noastră și crearea unui al doilea Pământ ACOLO, dar mult mai bun și mult mai sigur decât cel de aici. Și da, voiam să-i controlez pe toți ca să nu poată folosi împotriva noastră efectul distrugător al apei. E atât de greu de înțeles?

O privi înmărmurit. Pentru prima oară simți că Jane ar putea avea dreptate. Și că gesturile ei, aparent egoiste, nu reprezentau, poate, decât o încercare de a se proteja. De **a-i** proteja...

- Dacă Robert a reușit să-mi insufle un sentiment atât de complex precum iubirea, tu trebuie să fii perfect. Doamne, își înălță Michael capul spre cer, - căci jurnalul pretindea că acolo ar fi trebuit ca EL să existe -, ești Dumnezeul Dumnezeului meu, de care... mi-e foarte dor. Roagă-l, te rog să ne-ajute... Desigur, dacă nu ai prea multe de făcut și poți să ne vii și tu în ajutor, am aprecia... Dar chiar în clipa aceasta, dacă este posibil, căci... am cam avea nevoie...

Jane îl privi deznădăjduită, văzându-i lacrimile curgându-i șiroaie pe obraz. Chipul îi era de nerecunoscut.

- Îmi este atât de dor, Jane, se aruncă Michael neașteptat în brațele ei. De ce-ai făcut asta?

- M-atingi!!... Lasă-mă! țipă ea îngrozită, dar corpul îi rămase țintuit de al lui.

Se zbătu să scape însă, după câteva mișcări necontrolate, obosise de parcă ar fi alergat kilometri întregi.

- Ești nebun. Te urăsc de moarte pentru tot. Te rog, lasă-mă!, hohoti Jane cu glasul sugrumat.

- Plângi?!...Plângi și tu?, râse ascuțit Michael privind- o. Ha, ha, ha! Te iubesc, Jane, urlă ca scos din minți.

- Te-aș fi ucis mai devreme decât credeai, explodă fata. Te-aș ucide și acum!

Încercă, în zadar, să se ridice, dar corpul întreg îi era amorțit.

- Michael, scânci ea ca un copil speriat, te rog fă ceva. Nu vreau să mor.

Întinse o mână tremurătoare spre el și reuși să-l atingă.

- Îmi pare rău. Și pentru Robert și pentru ce ți-am spus. Ajută-mă! Nu vreau să mai plâng. Te rog, oprește- mă!

Avu un sentiment nemaipomenit de bucurie profundă, de dragoste duioasă și de încredere. Încercă să o prindă de braț, dar pentru că nu-și mai simțea corpul, își pierdu echilibrul și căzu peste ea. Jane rămase inertă.

- Roagă-l să ne ierte, sau spune-i că n-am facut-o noi. Dă vina pe cei de ACOLO, abia mai suflă ea.

- Pe El nu-L poți minți, draga mea, răspunse blând. Și chiar mă bucur...

Un zgomot puternic și o lumină cețoasă, alb verzuie, le trecu pe deasupra.

- Dorothy a considerat misiunea anulată. Am fost abandonați. Și, din păcate, în câteva minute, o să dispărem și noi pentru totdeauna. Nu vom lăsa nicio urmă...

- Nu!... Te rog, nu!

Fusese o șoaptă, chiar dacă ei i se păruse că strigă. Michael, și el, începuse să vadă doar puncte luminoase dar, interesant: reîncepuse să o **simtă** pe Jane. Era caldă, delicată și avu senzația că inimile lor băteau acum strâns lipite.

- Dă-mi mâna, Jane, spuse el cu un efort extraordinar.

- De ce? șopti ea.

Michael schiță un zâmbet slab și închise ochii.

- Pentru că asta a fost tot.

Jane deschise gura încercând să țipe, percepu mâna lui Michael căutând-o pe a ei, i-o întinse și apoi văzu cum cerul se învârte și se prăbușește, simți miros de iarbă, distinct de cel al florilor, sesiză și o ultimă bătaie slabă, neregulată, înăuntrul ei, un gust sărat de lacrimi și apoi nu mai simți nimic.

XX

A doua zi dimineață un copil găsi pe marginea lacului un caiet albastru, bine legat, cu foi roz, lucioase. Și pentru că avu norocul să fie scris doar pe jumătate, rupse foile mâzgălite cu tot felul de semne bizare, făcu din ele 27 de avioane și 32 de vaporașe pe care le lansă la apă, iar cealaltă jumătate de caiet o folosi desenând toată vara farfurii zburătoare și extratereștri.

O moarte neanunțată

Personaje: Luca, Jinga - inspectoarea, Femeia în capot, Președintele Societății pentru Protecția Animalelor

Scena 1

Acasă în bucătăria lui Luca

Jinga *(cu glas apăsat)*: Sunt de la Societatea pentru Protecția Animalelor. Am venit în problema cățelușului.

Luca *(duce degetul la gură)*: Psst...

Jinga *(cu glas pătrunzător și înalt)*: Prea târziu.

Inspectoarea îl împinge ușor și intră înăuntru. Se așază autoritar pe scaunul de lângă masă, cu picioarele larg depărtate, bărbătește. Își scoate din poșetă blocnotesul și un pix.

Jinga: Ce alte lămuriri ne puteți da în respectiva problemă?

Luca: Nu înțeleg nimic... trebuie să fie o neînțelegere, o neînțelegere idioată...

Jinga *(ciocănind cu pixul în masă)*: Întocmai. O foarte mare neînțelegere. Să îngropi animalele după ce le-ai ucis în felul ăsta. *(Femeia frunzărește filele blocnotesului și începe să citească cu aceeași voce ascuțită și pătrunzătoare)*. ”În ziua de 13 mai a.c. inculpatul a aruncat de pe balcon de la etajul 5 un cățel de două luni. Fapta de mai sus a fost observată de câțiva copii ce se jucau în fața blocului. După aceea inculpatul s-a îndreptat cu o mașină marca Logan, număr de circulație 2435, spre parcul municipal, unde a curmat viața bietei făpturi în mod bestial cu ajutorul unei lopeți. După comiterea acestei fapte abominale a îngropat în grabă cățelușul. *(Repetă cu o expresie de fericire extatică)* A îngropat cățelușul de viu, după cum au declarat martorii oculari, trei tineri de la Colegiul Național, care au văzut cum biata făptură *(glasul inspectoarei tremură de durere și emoție)* cu foarte puțin timp înainte de a fi îngropată, a mișcat de câteva ori din lăbuțe. Acești tineri inimoși au fost martorii uciderii cu ajutorul lopeții *(glasul se îngroașă și capătă inflexiuni metalice)* și, zguduiți de cele petrecute, și-au notat numărul mașinii acuzatului...”

Inspectoarea bate cu degetele, tic, tic! în tăblia mesei, apoi se uită curioasă prin bucătărie.

Jinga: Ați rămas cu gura căscată, nu-i așa? Nu v-ați închipuit c-o să aflăm... Eu! *(se bate cu degetul în pieptul plat)*...aflu întotdeauna. De pildă, anul trecut, au lapidat un câine și l-au înecat în baltă. Cică era turbat. Seara, nu era nimeni, erau siguri că n-au fost văzuți. Și, ce credeți? Le-am dat de urmă... Și cazul acela a fost cu mult mai complicat.

Luca *(cu glasul gâtuit de emoție)*: Am luat la cunoștință. Iar acum vă rog să plecați numaidecât de aici!

Inspectoarea nu se mișcă din loc.

Luca *(înfigându-și degetele în umărul ei osos)*: Gata!

Jinga: Mă rog, am plecat. Dar basma curată nu scăpați. O să am eu grijă...

Luca împinge inspectoarea spre ușă.

Jinga *(împotrivindu-se ușor)*: O să aveți proces.

Luca îi smulge mâna vânoasă de pe catul ușii pe care o trântește în urma ei.

Scena 2

În sediul Societății pentru Protecția Animalelor

Președintele *(trăgându-l de mânecă pe Luca în încăpere)*: Sunt Președintele.

Președintele îi indică un scaun, Luca se așază. Ușa scârțîie ușor și în cameră intră o femeie într-un capot înflorat.

Femeia *(fumând și tușind)*: S-a agravat din nou.

Președintele: Fumezi prea mult, dragă.

Președintele se îndreaptă spre birou, parcurge cu privirea câteva hârtii, apoi le așază teancuri, potrivindu-le cu grijă.

Președintele *(oftând)*: Avem o zi grea mâine.

Femeia: O ședință lungă?

Luca *(pe un ton de iritare, vădit nemulțumit că nu i se acordă nicio atenție)*: Prin urmare dumneavoastră credeți ... că eu am omorât cățelușul.

Președintele *(sigur pe el)*: Eu nu cred nimic... Faptele vorbesc.

Femeia *(însuflețindu-se)*: A, problema cățelușului ucis cu bestialitate! *(Pauză)* Cine a făcut raportul?

Președintele: Inspectoarea noastră cea mai bună, doamna Jinga.

Femeia *(cu încântare vădită)*: Doamna Jinga!... Pe toate le adulmecă.

Luca *(cu îndrăzneală, ironic)*: Cer cuvântul.

Președintele *(cu gravitate)*: Vă dau cuvântul.

Luca: Mă văd nevoit să vă dezamăgesc, stimații mei interlocutori, întrucât acuzația ce mi se aduce de a fi omorât cățelușul nu e decât o tristă neînțelegere. Tristă și totodată supărătoare, ea datorându-se nepriceperii, cum aș putea să-i spun altfel, celei mai bune inspectoare a Societății, nepricepere ce frizează necunoașterea obligațiilor sale reale constând în urmărirea sadicilor ce chinuie animale. Sadici, care sunt destul de numeroși, ceea ce pot afirma cu toată răspunderea, în baza propriilor mele observații. Nepriceperea are consecințe cu atât mai grave pe plan social, cu cât numărul sadicilor este mai mare. Iar inspectoarea dumneavoastră, doamna Jinga *(rostește numele cu indulgență)* a făcut eforturi mari și zadarnice urmărind niște piste false. False pentru că se sprijină pe mărturia fictivă a unor tineri ce se învârteau în apropiere de locul unde am îngropat cățelușul răpus de o moarte tragică. Acești tineri, mânați de propria lor fantezie, cât și în căutarea de efecte ieftine, au scornit – pură mistificare – povestea despre o așa-zisă ucidere a unui cățeluș încă în viață. Cât despre lopata pe care am folosit-o exclusiv pentru a-l îngropa... *(zâmbește cu o înțelegătoare superioritate)*. Astfel s-a ivit o documentare bogată și inutilă privind așa-zisul accident, ceea ce v-a luat și dumneavoastră prea mult din prețiosul dumneavoastră timp... *(se înclină ușor)*

Președintele *(cu glas oficial și aspru)*: Din păcate, doamna Jinga nu s-a înșelat nici de data asta.

Femeia *(strigând cu glas isteric)*: Pista a fost cea justă!

Președintele *(pe același ton)*: Nu numai nota întocmită de Doamna Jinga în baza relatărilor celor trei tineri constituie dovada infracțiunii, dar și copiii din curte, interogați cu acest prilej, au declarat cu toții același lucru: cățelușul, pe care inculpatul l-a aruncat pe fereastră, mai trăia încă... *(coborând vocea)*. Eu însumi am fost cândva procuror. Pe mine e greu să mă ducă cineva... Copiii, declarațiile martorilor, toate astea nu înseamnă nimic *(face un gest de nepăsare cu mâna)*. Cel mai important este psihologia făptașului, comportamentul lui.

Luca (*dând cu zgomot scaunul în lături)*: Destul, destul! *(Cu imbold năvalnic și nestăpânit)* Dar cel de la parter, știi dumneata care, cel de la numărul cinci, cum se poartă cu câinele lui, e un sadic, ce mai! Îl bate cu zgarda, cu bățul, cu ce-i pică în mână, ca un apucat, ticălosul, iar câinele o ține tot într-un urlet, de nu mai poți dormi, sau le-ai văzut dumneata pe fetele lăcătușului de peste drum ce fac cu pisoiașul lor, îl apucă de coadă, îl ridică în sus, apoi îl trântesc cu botul de pământ, cum se poate să te porți așa cu un animal, aproape că auzi cum îi trosnesc oasele, și nimeni nu le vede, absolut nimeni... *(indignându-se tot mai tare)* sau căruțașii, își lovesc mârțoagele cu bâtele, le maltratează, le chinuie, ca niște călăi...

Tulburat, Luca își întrerupe monologul.

Președintele *(puțin speriat)*: De ce vă enervați? N-aveți de ce...

Luca *(cu glas schimbat, pe un ton jos)*: Cățelușul a căzut pur și simplu de la etaj. Niciodată nu mai căzuse până atunci și acum, așa deodată... Ciudat! S-a dat la o parte

scândurica, pragul ce oprea ieșirea pe balcon.

Președintele: Și după aceea?

Luca: Zăcea pe beton. Zdrobit, plin de sânge... Mort.

Președintele: Oare? Doar se mișca. Așa afirmă martorii. Se mișca...

Luca: Poate o mai fi tresărit. Dar nu erau decât mișcări convulsive, contracții ale mușchilor.... Și atât. Murise... Sigur.

Președintele: Foarte interesant, continuați.

Luca *(precipitat)*: M-am dus atunci să-l îngrop imediat... Am ales parcul. M-am grăbit ca să nu prindă de veste fiul meu... Era foarte legat de cățeluș. Am săpat o groapă cu lopata...

Președintele: Tocmai, tocmai asta e importantă, această lopată.

Ușa de la intrare se deschide și înăuntru se strecoară privindu-l cu ochi ageri și privire veninoasă inspectoarea Jinga. Ea ține în mână, cu băgare de seamă, un pachețel, pe care-l desface și răstoarnă pe masă conținutul, rămășițele cățelușului.

Jinga: Iată dovada.

Președintele *(mirat, dar satisfăcut de gestul doamnei Jinga)*: E cea mai bună, am spus. Nimic nu-i scapă.

Luca *(surprins)*: Iertați-mă că repet. Cățelușul a căzut singur de la balcon. Credeți-mă! Eu am vina că nu am anunțat pe nimeni. Nu voiam să afle fiul meu, care se atașase mult de cățeluș. *(Cu calm)* Stimații mei interlocutori, nu aveam nici un interes cât de mic să moară, încă atât de tragic, cățelușul. Vă rog să mă credeți. Chiar și eu mă atașasem de el. Nu sunt un criminal. Înțelegeți!

Președintele: De ce vă supărați?... De ce?...

Femeia: Credeam că astăzi o să fie o zi fără astfel de evenimente. E revoltător!

Jinga: Domnule Președinte, repet: iată dovada cea mai clară! Capul strivit, oase rupte. Asta a mai rămas din această ființă nevinovată pe care acest... individ, altfel nu-i pot spune, l-a lapidat cu lopata într-un mod bestial... Permiteți-mi câteva observații. Oamenii își ascund adevărata lor față, caracterul lor de ucigași. Să ne amintim unele figuri de lideri politici ce cu zâmbetul pe buze au trimis milioane de oameni la moarte, în război. În fața mulțimii își declarau umanitatea, iar prin spate dădeau ordine de ucidere a celor ce erau sau ar fi putut fi împotriva lor. Să nu fim orbiți de prestanța Domnului Luca. Se poate să ne înșelăm amarnic. Martori credibili susțin cu argumente solide că avem de-a face cu un criminal, un om, dacă îl putem numi așa, ce urăște ființele, un dușman de moarte al câinelui. Or în statutul Asociației noastre scrie, negru pe alb, că noi trebuie să protejăm animalele prin orice mijloace. Am terminat.

Președintele: Inculpatul mai are ceva de spus?

Femeia: Orice ar spune nu poate fi decât împotriva sa. Faptele sunt evidente.

Jinga: Încă un amănunt. Inculpatul lucrează la serviciul de salubritate. Mă întreb și vă întreb: de ce oare? Nu cumva avem de-a face cu o deformație profesională? Nu cumva vrea să curețe orașul de animalele de companie, sub pretextul că acestea reprezintă un inconvenient social?

Președintele (*către Luca, cu un calm prefăcut și vocea aparent îngăduitoare)*: Ce aveți de adăugat?

Luca *(strigând)*: Sunt accidentele lumii! Nu-s ale mele și nici ale dumneavoastră. A fost o întâmplare nefericită. Nu a fost vina mea.

Președintele *(cu glas gros)*: Așa te vreau, domnule! Să fii mai tare ca moartea! *(Cu calm și îndoială)* E totuna. Orice ai spune, tot o minciună este.

Luca: Văd că vă uitați fix la mine.

Femeia: Pardon? Dar unde vreți să privim?

Luca: Dacă vreți să mă intimidați, n-aveți decât să o spuneți. Dar nu fiți atât de ipocriți. Sunt un om normal și, la dracu, nu văd nici un motiv să se uite cineva fix la mine. *(Cu o voce reținută)* Ascultați-mă, vă rog... Am plâns toată noaptea după aceea, după accident. Asta arată ce înseamnă pentru mine să trăiesc neliniștit.

Președintele, Femeia și doamna Jinga se privesc unul pe altul, în liniște, câteva secunde.

Jinga: Este exact cum mi-am închipuit. Eu nu mă înșel niciodată... Domnule, vom consemna astfel în raport: „A fost un om bun și un bun prieten al câinelui, care nu mai putea râde pentru că lumea era atât de tristă, încât își pierduse puterea de a mai râde”... Ucigașule!

Cortina

Teodor OANCĂ

„Copiii nu vor ști niciodată ce înseamnă dorul de *acasă*!”

Acasă

Victor opri mașina chiar în fața porții.

- În sfârșit, am ajuns. Or fi acasă?

- E seară, răspunse Laura. Unde ar putea fi?

-Ia să vedem.

Coborâră și se îndreptară spre poartă. Privind peste gard, Victor îl zări în curte pe Dumitru, care, curios, lua seama la ce se petrece dincolo de gard.

- Unchiule! îl strigă Victor.

Dumitru tresări, fața i se îmbujoră și se îndreptă spre poartă. Victor deja o deschisese și intră în curte urmat de Laura.

- Doamne, ce plăcere! Nepoții mei dragi!

Se îmbrățișară cu lacrimi în ochi.

- Cum ați călătorit? Văd că sunteți bine.

- Așa e, spuse Laura. Azi-noapte am dormit la un motel în Ungaria, așa că nu suntem prea istoviți.

- Sunt obișnuit cu drumurile lungi. În Anglia mă obligă serviciul să fac deplasări, dar acolo sunt autostrăzi și altfel trece timpul.

- Doamne, ce mă bucur. Luați-vă bagajele și să intrăm în casă.

Lucreția apăru și ea în ușă. Când îi văzu pe Victor și Laura, duse mâna la gură și parcă nu-și credea ochilor.

- Te așteptai la așa oaspeți? o întrebă Dumitru.

Lucreția nu răspunse. Se îndreptă spre ei, îi îmbrățișă și sărută.

- Numai voi sunteți? îi întrebă.

- Doar noi, spuse Victor. Suntem nu numai în viziză, ci și în delegație. Firma la care lucrez a deschis o filială la București și pentru o săptămână o să am de lucru acolo. Laura și-a luat un concediu de zece zile de la spital.

- Foarte bine, zise Dumitru. În felul acesta, ca român ce ești, te vor trimite mai des la ce aveți voi la București.

- Categoric. Nu-ți mai spun că pentru filiala pe care o avem aici am pus și eu umărul. Am colegi de facultate, automatiști, care deja sunt angajați și sunt mulțumiți de ce li se oferă.

- Duceți geamantanele în camera lui Mircea.

- Despre el ce știți? întrebă Laura.

- Și el ca și voi, tot la alții, dar în Italia. E bine văzut la spital, chiar aveau nevoie de un medic oftalmolog, iar Sanda e deocamdată acasă să vadă de copil. Dinuț are patru ani. La toamnă o să meargă la grădiniță.

- Stați în living până pregătesc masa, spuse Lucreția.

Nerăbdător, Dumitru întrebă cu un glas plin de emoție:

- Ce zici că fac ai mei, frate-meu și cumnată-mea, adică ai tăi?

- Unchiule, să știi că sunt bine. În primul rând așa e când ai un medic în familie.

Laura râse cu poftă și spuse:

- Grija mea e să supraveghez ca totul să meargă bine.

- Așa e, fata mea, și noi aici ne supraveghem unul pe altul. Ia spuneți-mi, în casă ce limbă vorbiți?

- Evident că româna, răspunse Victor. După ce va începe școala, va fi altfel.

- Situația noastră e una fericită pentru Mihaela, interveni Laura. În lipsa noastră, peste zi, ea vorbește românește cu bunicii. În alte cazuri, din câte am putut constata, părinții sunt interesați să învețe împreună cu copiii limba statului în care se află. Când copiii sunt deja la școală, ei devin în familie profesorii de limbă străină ai părinților.

- De ce a trebuit să trecem prin toate astea? întrebă Dumitru.

- Unchiule, acesta e începutul. Totul e atât de imprevizibil pentru ce va urma, atât pentru copii, cât și pentru noi: eu, Laura, Mircea, Sanda. Așa cum se prezintă lucrurile acum, ne va fi tot mai străină aspirația către prosperitate.

- Vezi, interveni Dumitru, înainte știam care ne era rostul pentru mulți ani următori. Mă refer la aspectul economic și social. În învățământ se știa cu patru-cinci ani înainte, pentru fiecare școală, câte clase vor fi, de câte posturi didactice

va fi nevoie, câţi se vor pensiona şi câte norme didactice vor deveni vacante, ca în funcţie de acest lucru, căruia îi spuneam nevoia socială, să fie stabilit numărul de locuri la admitere în facultăţi. Acum numerose facultăţi dau absolvenţi pentru străinătate, pentru recalificare, pentru şomaj.

- Unchiule, spuse Laura, astăzi vedem că piaţa muncii e altfel organizată.

- De, măi copii, noi, cât am fost în activitate la şcoală, nu ne-am confruntat cu altceva decât cu sarcinile noastre profesionale. Şi pot să spun că se învăţa carte. Voi sunteţi produsul acelor ani de carte, ca şi Mircea şi Sanda. Pe noi ne revoltă ce vedem acum pe toate reţelele moderne de comunicare. Nici măcar limba maternă, româna, nu mai e vorbită ca lumea.

- Ce vedem e de-a dreptul revoltător, spuse Laura.

- E atât de complicată viaţa acum, continuă Dumitru, că nu mai ştii unde s-o trăieşti. Aşa ca voi, ca Mircea şi Sanda, toţi cu copiii după voi. E bine? Cum vă descurcaţi?

- Pentru că n-am avut încotro, n-am avut de ales. Avem o femeie care vine de trei ori pe săptămână s-o ajute pe mama. Din punctul acesta de vedere, greul în casă cade în sarcina Petrinei.

- E o femeie de treabă?

- Este. E româncă din zona Craiovei.

- Cum a ajuns acolo? întrebă Dumitru curios.

- A chemat-o fiica ei la ea, răspunse Laura. Dar după scurtă vreme, fata a fost arestată pentru trafic de droguri. Cazul a fost publicat în ziar. În articol a fost un amănunt: mama ei a rămas singură, total neajutorată. Femeie la cincizeci de ani, care în România îşi pierduse locul de muncă în urma închiderii întreprinderii unde lucrase.

- Eu, interveni Victor, m-am interesat de adresa lor și am mers acasă s-o cunosc pe această femeie. Noi chiar discutaserăm în casă că am avea nevoie de cineva care s-o ajute pe mama. Impresia a fost cât se poate de bună. Petrina, în starea în care se găsea, fără un ban, fără să cunoască engleza, iar de întors acasă din ce să trăiască, fiind văduvă și neavând alt ajutor, n-a avut de ales. Ne-am învoit repede. Eu îi plătesc chiria, are bani de buzunar, iar când vine la noi servim masa împreună.

- Victore, murmură Dumitru, ce faceţi voi se numeşte pomană.

- Mihaela a îndrăgit-o şi tot timpul vorbeşte cu ea româneşte.

- Mă bucur că am cu cine vorbi când veţi veni cu ea acasă.

- Apropo de acasă, zise Victor. M-a întrebat Mihaela într-o zi: Tată, ce înseamnă acasă? Ce să-i spun? Îţi reproduc discuţia cu ea.

- Acasă înseamnă casa în care stai şi unde te simţi bine.

- Dar noi avem casă şi la Bucureşti.

- Avem. Apartamentul este închiriat unei familii în care am mare încredere.

- Acasă înseamnă și aici, unde stăm, și la Bucureşti?

- La fel. Când pleci de la şcoală unde zici că mergi?

- Acasă.

- Păi vezi?

- V-am auzit de multe ori spunând „dorul de acasă”.

- Unchiule, vorba fetei m-a dat gata. Ei nu i se potrivește, nu simte starea de înstrăinare, pentru că era mică atunci când a plecat. Va crește mare și nu va ști ce înseamnă dorul de acasă. Este incertă întoarcerea noastră câtă vreme România nu dă semne de revenire la normalitate.

- Și Mircea și Laura gândesc la fel. Sunteţi tineri, aveţi un rost, aveţi de unde alege și compara, aveţi copii și vă gândiţi la viitorul lor. Numai că ei nu vor ști niciodată ce înseamnă dorul de acasă. Poveștile nu sunt suficiente.

- Poftiţi la masă, îi chemă Lucreţia, am să vă servesc ca la mama acasă.

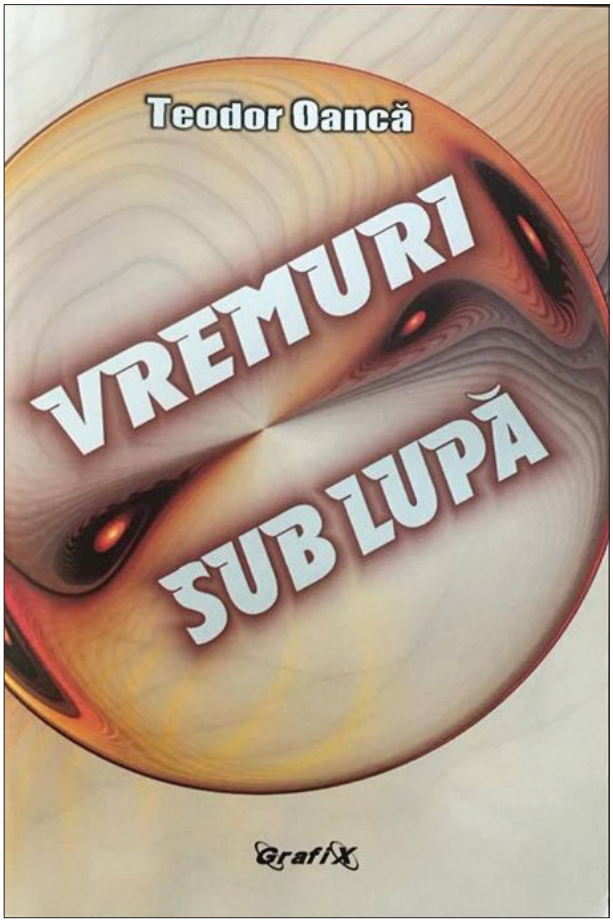

(2017)

Gruia NOVAC

Ce ni s-a dat, să păzim!

Spre centenar!

TEATRUL „VICTOR ION POPA” BÂRLAD 1955-2018

Continuu despre... actor

Aș vrea ca Teatrul „V. I. Popa”, printr-o implicare neconvențională, altfel spus ruptă de mode, de rutine, de inerții și cu o tentă vizibilă de independență, să se bată pentru o situare a instituției într-un câmp de originalitate vizibilă, chiar dacă, la început probabil, nu va (putea) fi pe placul oricui, rezistența venind până și de la unele servicii din interior (contabilitatea, de exemplu). Ce se cere pentru reușită? Curajul scăpat din chingile deconcentratelor de orice nivel; aerisirea gândirii obișnuite cu îndeplinirea comodă a părerilor indicative (ordinelor îmbrăcate în zâmbet, dar cu miez dur!); reinventarea istoriei experimentelor teoretizate și rar sau niciodată încercate; sinceritatea afirmării artistice personale, în conlucrare permanentă cu seriozitatea urmăririi rezultatului estetic și moral al actului teatral; (re)descoperirea literaturii dramaturgice (beletristică și critică), în scopul reculturalizării conștiente a celor care (tot conștient) se mișcă în spațiul „imens” al scenei...; refacerea elitei corpusului artistic, izvor permanent de paradigme din parafrazarea cărora arta teatrală și-a durat și perpetuat valoarea; recâștigarea respectului real al publicului spectator și a stimei cetățenilor urbei, nu doar prin simpla coborâre a actorului „în uliță”, ci prin însușirea unei atitudini **aparent** distante față de stradă și pietonii ei, cu grija „teatrală” de a propune până și elemente de vestimentație și gesturi în stare să devină mode; un *et caetera* (etc.!) repetat iarăși și iarăși ar completa lista cu alte „pretenții” ale iubitorilor Thaliei, toate contribuind la șlefuirea indivizilor, condamnați totuși să trăiască (vreodată? cândva?) într-o lume manierată, subțire, zicea bunicul meu, născătoare de civilitatea pe care, adesea, o visăm..., abilitate pe care **actorul-actor** ar trebui s-o aibă.

Doar așa, numai așa, **Teatrul**, în genere, și Teatrul „Victor Ion Popa”, în special, va descoperi putința (și dorința) de a fi fracul de gală al orașului, oglinda fermecată în care – oricine privindu-se – povestea fiecăruia să aibă cel puțin semnul plauzibilului. Un breton bine lucrat de un stilist cu har e un miracol la coafura unei dive autentice, pretendente la un premiu UNITER. Așa aș vrea să fie TEATRUL în panopticul cultural al unei urbe. Englezul îi spune „fringe”; de unde și denumirea Bucharest Fringe – Maratonul Teatrului Independent (!).

Dar despre „independența” teatrului și semantica ei, insuficient dezbătută, vom discuta (poate) altă dată...

P.S. **Amuzament! (Let’s fun!; Razвлечение!; Amusement!)**

Între timp am fost (invitat, nu!) la o premieră nouă a teatrului bârlădean (13 oct. 2018). Piesa, montată de un regizor simpatic (căruia o să-i fac prezentarea cu un alt prilej), numele trebuind reținut neapărat, **Bogdan Hușanu**, are un titlu cum nu se poate mai nimerit: *Luminița, de la capătul tunelului*, titlu parafrazat și sens deturnat. Cine-a scris-o? **Radu F. Alexandru**, un dramaturg despre care posteritatea se va extazia probabil, actualitatea postdecembristă având (deocamdată, nu!) priorități **mai... principale** (scuzați, eu n-am făcut școala și nici n-am profesat la Videle-Teleorman, dar am (am?!) mare încredere în... **școala lingvistică** videleeană!).

Dumneavoastră gândiți-vă (*s-au gândiți*vă, nu mai știu exact, *sânt* amețit...), o secundă măcar, la titlul piesei. Dacă n-o să găsiți similitudini cu ce-am scris eu în paginile acestea, păstrați „descoperirea” pentru dumneavoastră și n-o mai divulgați nimănui. Nu de alta, da’ Europa... ne ascultă. Chiar și icniturile, fiindcă gemetele nu le percepe. Publicitate. Urmăriți... *„luminița”!...*

Scenă din spectacol

„La o țară, CENTENARUL e ca la oameni MAJORATUL!” (Laurențiu Ghiță, București)

Câteva lucrări sortate din creațiile satirico-umoristice Festivalul Umorului „C. Tănase” – Vaslui, sept.-oct. 2018

Notă: Când am făcut „selecția” – după un vechi și... sănătos criteriu al primei impresii – autorii „selecționatelor” erau anonimi, cu nume pitite în spatele unui motto care mai de care mai năstrușnic. Dar, mai mult decât numele, interesează... inspirația care, se știe, nu face nici doi bani dacă lipsește glagoria. Așa că, dragi cititori, delectați-vă cu sensurile, unele aluzive, pe care le-au descoperit... creatorii. Ca măsură de precauție, m-am asigurat de acceptul dirigentului acestui „atelier” de creație, dl. **Gelu Voicu BICHINEȚ**, care a și vegheat la desfășurarea corectă a activității **juriului**, responsabilitățile docimologice și morale revenindu-i d-lui **George CORBU**, personalitate marcantă, recunoscută a genului, care și-a îndeplinit cu eleganță și tact civilizat îndatoririle, vai, vremelnice. Ceilalți membri ai juriului, buni comilitoni, au conjugat perfect atitudinea disciplinată cu conștiința întinsă pe înălțimea unei verticale estetice neîndoielnice.

Asigurator de veritate,
Gruia NOVAC

„Ex aequo!”

Cristian Vecerdea (CRIV)

O altfel de... „întâlnire” pe Elba!

Având la Deveselu scut,
E țara pusă în valoare:
Cu-americanii pân’ la Prut
Și rușii-n vamă, la intrare..

Ipoteză

Vasluiu-i locul lângă Prut
Unde-a lăsat Ștefan cel Mare,
Moldovei ca să fie scut,
Oștenii cei mai de valoare.

Argument

Vasluiul ne confirmă ipoteza:
Autostrada nu-i speranță-n van:
Toți turcii, pe șosea, măresc viteza,
Văzând pe deal statuia lui Ștefan!

Analiză

Coruptul dacă-i lacom și avar,
Atunci când nu mai este la putere,
Devine de îndată laș, fugar,
Și-azil, taman la dracu-n praznic, cere!

Promisiune

Chiar de-ați pierdut o avuție,
Veniți cum ați plecat, tiptil,
Prilej să trageți o beție
Că și la noi primiți... azil!

Bârfă malgașă

Maimuța Kiki e confuză
În bârfa ei c-o pasăre,
– Ai mei mâncarea o refuză,
Cică miroase a MAZĂRE.

*Argument cu contraargument la **Centenar***

Zic unii frați de peste Prut
Că nu le-ar fi Unirea scut;
Eu cred zicala de valoare,
Cum că-ncercarea... moarte n-are!

Rondelul sfârșitului de vară (Aluzie)

Se coace poama la Vaslui,
Se-anunță-o toamnă-ncântătoare,
Expusă, via, sus pe grui,
Se lăfăie lasciv la soare.

Miroase-a mere, a gutui
Și-alte-arome-mbietoare,
Se coace poama la Vaslui,
Se-anunță o toamnă-ncântătoare.

Vecina mea, cum alta nu-i,
A-ntins o pătură la soare
Și, profitând de raza lui,
Se mai bronzează pe... picioare.

Se coace *poama* la Vaslui...

Armonia familială se menține prin **con-**lucrare, în multe feluri: felul I, felul II ș.a.m.d. Poate fi luat în calcul și... desertul. Exemplificăm: **EL** a angajat o menajeră (servitoare), ca s-o ajute pe **ea. EA** „a angajat” un amant, ca să-l ajute pe **el**...

Nouă nu ne este teamă de viitor, fiindcă acesta e deja de domeniul trecutului!... (Cornel Udrea)

Constantin TIRON, din Câmpulung Moldovenesc, deținătorul Marelui Premiu pentru interpretare al Festivalului Internațional de Umor „Constantin Tănase”, Vaslui, 2018, reprezentându-l pe Constantin Tănase.

RUBRICĂ STÂRNITĂ DE MARCA „UMOR VASLUI”

(septembrie-octombrie 2018)

Foto: Gina Ghiorghiu

C. Tănase virtual și **G. V. Bichineț** real...

Reflecția lui G. N.
pentru ieșirea din constrângere

Lui **Constantin Tănase** lumea i-a apreciat
Și judecata, și greu de imitatul glas;
De-aceea **Gelu Bichineț**, distins bibliocrat,
A completat retoric: - **Nevoia de... taifas!**

Așadar,

SCURT TAIFAS...

„L’Etat (de l’epigramme) c’est moi!”

Gruia NOVAC
(se) întreabă...

și

George CORBU
(ne) răspunde...

Gruia NOVAC: *Domnule George Corbu, aș fi vrut s-o fac eu pe-a informatu` și să le spun, eu, eventualilor cititori, cine sunteți; da` dacă am norocul să vă am în față, de ce să nu rog „sursa” să se recomande! Așa că, în speranța că n-o să omiteți nimic esențial, cine sunteți, dom`le? Întrebarea-i cam prăvălatică, da` gândindu-ne că ne-a prins* ***humorul*** *la Vaslui, acceptați, vă rog, să ne hăzuim oleacă. Deci...*

George CORBU: Stimate Domnule Profesor, vă răspund în modul cel mai simplu: **un nume**. M-am minunat și mă minunez încă de numele meu, frumos ca un pseudonim. Dar, deși pare, nu este, ceea ce-mi sporește stima față de el și, bineînțeles, față de genitorii mei care m-au îndatorat astfel pentru tot restul vieții. Ceea ce nu m-a împiedicat să fac „haz de necazul numelui”, în peste 30 de catrene cu poantă (*de l`auto-ironie avant toute chose!*) și nu sunt semne că mă voi opri.

Astfel, replicând (implicit și explicit) celor care au transferat „anatema” fabulistului de ieri asupra corbului de azi, mi-am plâns de milă cât mai omenește cu putință: *De-ar ști omul unde mâine/ Îl va duce-al vieții val!/ Jean Valjean pentru o pâine,/* ***Corbu*** *pentr-un cașcaval!*

Pentru că cereți să vă spun cine sunt într-adevăr, înșir fără vreo emfază: poet (horribile dictu!), **epigramist** (mirabile dictu!), **eseist, bibliofil, pelerin la vis și cuvânt** (inclusiv și mai ales la cel de spirit), **mare consumator și valorificator de istorie literară**. Detalii biografice, mai mult sau mai puțin semnificative, se află consemnate

în catrene exacte sub raportul autenticității, chiar dacă amare în plan existențial: *Mai bine să fi fost brigand,/ Ciumat sau veșnic cerșetor,/ Decât s-ajung literator,/ Funcționar și doctorand.*

Până și o secvență relativ reușită din destinul meu administrativ și-a găsit reflectarea în versuri turnate cu obidă, luând chipul convențional al unui epitaf: *Sub acest dreptunghi de cer/ Ce e pururi înstelat/ Zace un consilier/ Care niciun sfat n-a dat.*

Și cum vremea a trecut lăsând urme, și dispoziția autobiografică a suferit mutații corespunzătoare: *Negru fără drept de-apel/ Și cu aripi de heruv,/ Azi mi-s alb, dar nu și chel/ Spre-a poza-n vultur pleșuv!*

Sentința vârstei m-a găsit în stadiul în care mi se spune, condescendent, **maestre**, apelativ ce precede cortegiul dezavantajelor de tot felul: chemarea la lansări de carte, vernisaje, alte genuri de manifestări mai mult sau mai puțin culturale, unde mi se cere să mă pronunț în cunoștință de materie (nu importă care!). În toate cazurile, se contează pe presupusul dar al improvizației, acea **qualité maîtresse** specifică epigramistului.

Biobibliografia mea înregistrează, concomitent, tot mai multe pagini de reflecții, aforisme, cugetări, circumscrise, și ele, aceluiași gen scurt tutelar, căruia-i m-am devotat în urmă cu șase decenii. Debutând profesional ca stenograf, iar literar sub semnul scrisului epigramatic, ambele expresii abreviate ale unui demers intelectual de durată, este evident că această evidență poate fi asimilată unui destin. Cum n-aș fi putut spune, precum Flaubert, „Madame Bovary c`est moi" și nici, asemeni lui Claudel, „La poésie c'est moi", m-am mulțumit să-mi determin singur locul, rămânând în limitele/perimetrul genului literar practicat: *De bons nots, naturellement,/ Je dis partout, quoi qu`il en soit:/ Quand tout l`esprit est mon amant,/* ***L'État (de l`épigramme) c`est moi!***

G. N.: *Domnule* ***George Corbu****, poate o să-mi iertați gândul care numai ce mi-a venit, iar d-voastră o să tratați totul cu umor și-o să mă păsuiți. Mă uit în jur, de mulți ani, și încă mi se pare că suntem un popor inconștient, neînțărcat, cum ar fi spus badea Ștefârcă din satul meu din Basarabia; ori neînzăuat, cum ar medita cu glas soacră-mea, ca atunci când trăia. Domnule, numai noi râdem neghiobește când, chipurile, se glumește pe seama prostiei noastre ancestrale sau, c-o altă vorbă veche, râdem „ca proasta-n târg"? Oi fi eu bleg și nu pricep sau destul de stupid că mă prefac a nu fi suficient de înzestrat! Oare poporul ăsta chiar are umor și eu, nătângul, nu-mi dau seama? Râsul, ca reacție instinctuală, o fi atât de universal și vital – ca aerul, ca apa – încât Ionii și Vasilii noștri să fi gândit ca Molière, fără să-i cunoască opera? „Batte moi plutot, mais laissez-moi rire!" (Bate-mă, dar lasă-mă să râd!) Cum e cu râsul ăsta, domnule Profesor? E cumva haz de necaz?*

G.C.: Menținându-mă în cadrele unui protocronism bine temperat, nu mă sfiesc să afirm că, la noi, este ținută în mare cinste, încă și încă, instituția hazului de necaz. Istoria noastră, a celor asezați „în calea răutăților" (sărut ambele mâini, gândul și condeiul cronicarului!) a putut fi boicotată atât în maniera înfățișată de Blaga, cât și în forma hazului de necaz. Umorul în care este încorporat acest tip de haz este o formă de tristețe – o stare de spirit pe care o mai întâlnim, deloc întâmplător, la poporul evreu. Despre umor se scrie, se gândește și se repetă truisme dintre cele mai suculente, unele de-a dreptul... hilare. Nimeni nu s-a compromis de pe urma lor. Cel puțin până în prezent. A legifera însă în acest domeniu nu este, pare-se, la îndemâna oricui. Filosofi, esteticieni, sociologi, psihologi, scriitori, critici și istorici literari, umoriștii înșiși se străduiesc să-i descifreze mecanismele, să-i descrie meandrele, să-i găsească tot felul de echivalențe în plan lingvistic și ideatic. Un moldovean prin adopție, G. Topîrceanu, s-a încumetat să încerce soluționarea **problemei râsului și humorului românesc**.

Preocupat de chestiune, am alcătuit, în timp, dosare voluminoase conținând articole, studii, eseuri, tratând respectiva problematică. În interviurile publicației „Epigrama" - organul de presă al Uniunii Epigramiștilor din România – una dintre întrebări este formulată astfel: „Epigrama și umorul se află într-o legătură nu întotdeauna pusă în evidență. Ați putea glosa în legătură cu această apartenență? Dacă umorul este, cum s-a spus, o notă distinctivă a fizionomiei morale a Românilor, alcătuind o componentă spirituală a poporului nostru, ce consecințe decurg din acest fapt pentru epigramă?" Răspunsurile primite de-a lungul anilor sunt deopotrivă pertinente și edificatoare.

Oricum, **fenomenul românesc** nu poate fi înțeles sau explicat fără evidențierea unei funcțiuni sufletești precum „puterea de observație (...) evidentă în glumele noastre, în vorbe, în literatura cultă", după cum afirmă hușeanul Mihai Ralea.

G.N.: *Cunosc, domnule Profesor, doi munteni ca și dumneavoastră, poeți cunoscuți și recunoscuți ca atare:* ***George Topîrceanu*** *și* ***Gheorghe Iancu*** *(alias* ***Horia Zilieru****). Primul, cum a venit la Iași, în 1911, declara, în scris, în „Viața românească", revistă celebră,* ***Cum am devenit moldovean****. Iar mormântul din cimitirul „Eternitatea" o adeverește... Al doilea, rămas în Iași odată cu absolvirea Literelor în 1956, n-a făcut nicio*

declarație, dar nici n-a părăsit vreodată orașul... Dumneavoastră veniți la Vaslui, în plin humor, din doi în doi ani. Nu vă paște gândul? Pe când moldovenizarea? Hai, n-o luați în serios, dar un răspuns tot este bine venit!

G.C.: Cu toată admirația ce port Moldovei și moldovenilor, nu cred că îmi va fi hărăzită o asemenea fericire. Moldova este un loc binecuvântat, e rezervație de genii unicat pe harta României, tărâmul „Mioriței". Aici te poți naște, dar nu te poți stabili dacă nu ai această însușire supremă pe plan intelectual. Refugiul într-o astfel de zonă administrată de zei nu este pentru oricine, mai ales că s-a putut vorbi cu îndreptățire de „tragica predestinare a geniului moldovenesc" (Mihail Manoilescu). Moldovenilor le este caracteristic spiritul critic. Afirmația aparține lui G. Ibrăileanu, criticul, istoricul literar și romancierul, cel care în epoca formării sale urmase cursurile Liceului Codreanu din Bârlad, loc în care am poposit și noi cu prilejul bienalelor umorului de la Vaslui (Festival purtând numele lui Constantin Tănase), inclusiv la ediția a XXV-a, aniversară, din acest an când celebrăm Centenarul celei mai importante zile din Istoria Românilor.

Și cum *noblesse oblige*, consider că moldovenilor le revine misiunea de a declanșa o acțiune având drept scop instituirea unei **Zile Naționale a Umorului**, pornind de la preocupări similare la nivel internațional (4 mai, **Ziua Mondială a Râsului**; în prima zi de vineri a lunii octombrie, **Ziua Mondială a Zâmbetului**). Caragiale și Mușatescu, Urmuz și Eugene Ionesco s-ar simți onorați post-mortem! Umoriștii români ar aprecia mult o astfel de inițiativă ivită sub egida moldovenilor vasluieni. Oamenii politici (parlamentari și miniștri) nu au niciun interes: ei sunt producătorii unui umor de o savoare aparte – umorul involuntar, pe care-l difuzează zi de zi, ceas de ceas, bazându-se pe imunitatea și impunitatea conferite de statutul lor de demnitari ai statului.

Până atunci, sper să nu vă supăr dacă exprim, în finalul convorbirii noastre atât de agreabile, o opțiune în concordanță cu dezideratul național al re-Unirii: *Să mă fac moldovean, aș fi vrut/ Dar nu în Vaslui, ci peste Prut!*

G.N.: *Vă rămân îndatorat că ați răspuns întrebărilor mele, cu surâsul pe buze, nu cu fruntea încruntată, ca, pe vremuri, marele nostru înaintaș Horațiu:* „Ridentem dicere verum quid vetam!" *(Ce mă împiedică să spun adevărul râzând).*

G.C.: Am făcut-o cu multă plăcere, animat și de panseul lui Boileau: *„Rien n'est beau que le vrai!"* (Nimic nu-i mai frumos decât adevărul"). Drept pentru care, semnez.

5 octombrie 2018

Foto: Gina Ghiorghiu

Fizionomii

Aspecte de la întâlnirea cu humoriștii din România (vineri, 5.X.2018), Biblioteca „Stroe S. Belloescu" Bârlad.

Foto: Gina Ghiorghiu

*La apel, BASARABIA a strigat „Prezent!", prin verva epigramistică a lui... **Gheorghe BÂLICI**.*

...văzut de Horațiu Mălăele (1995)

O chestiune de... atitudine

Pentru timpul actual, orgolios numit modern, **Bârladul** nu este un oraș tipic. E o așezare veche – dacă luăm drept valabile anume colaționări ale unor documente din arhive rusești cu existența unor toponimice reale, ajungem la aproape matusalemica vârstă de peste 800 ani – și nu ne mai trebuie prea multă îndrăzneală să-l socotim și învechit. Ne îndrituiește, asemenea etichetare constantă chiar Bârladul, caracterizat de nenumărate **contraste**, perpetuate de secole din pricini iscate întru deliciul jurnaliștilor care transmit știri fără să le mai treacă prin filtrul normelor docimologice (!). Căci și senzaționalul e scris în legile-omenești!...

De la târgul de odinioară – cu nume ascuns încă într-un nesfârșit hățiș de ipoteze – și până azi, istoria Bârladului a înregistrat **suișuri amețitoare** (Capitală a Țării de Jos a Moldovei, Centru al unei regiuni administrative între 1952-1956) și **prăbușiri precipitate** (subordonat regiunii Iași și, astăzi, anonim în județul Vaslui), dar mentalitatea pestriță a locuitorilor agro-târgoveți, devenită somniferă, l-a ajutat (sic!) întru acceptare, văzându-și mai departe de viața lui (relativ) tihnită.

Vechile cartiere ale târgului – Podeni, Munteni, Cotu Negru, Vărăriei – parcă ar aminti de origini niciodată probate sau de îndeletniciri ipotetice, ori, cine știe, de zone în care nesiguranța individului era mai degrabă o temere certă și mai puțin un simplu sentiment călător... Despre un plan urbanistic gândit, o sistematizare prin retrasarea ulițelor (astăzi străzi!) nu s-a vorbit niciodată. Și astăzi, dealul de sub cimitirul „Eternitatea” – singurul „aranjat” aproape perfect și un admirabil „spălător” de... ghișeft (iertați-mă, n-am găsit altă rimă!) – reprezintă o înfiorătoare rețea de străzi „trasate” acum sute de ani, pe unele ulițe, întâlnirea a două mașini devenind o reală problemă; cu căruțele, la modă încă, e altceva... Și cum cartierele nu sunt cu mult depărtate de **Centru** (!), legătura naturală dintre acestea se realizează printr-un secular fir de apă cu nume arhaic, ușor de dedus și rapid de acceptat, **Căcaina**, un fel de colon nativ al târgului, moștenit înainte cu mult de a avea un simulacru de canalizare, parte din „atribuțiile” ancestrale păstrându-și-le, greu fiind ca obștea din Cotu Negru și Țuguiata să renunțe la deprinderi „casnice” moștenite din moși...

Bătut la pas, începând nu foarte departe de locul care găzduiește „Palatul Comunal” (adică Primăria!), pricină pentru care e supranumit „Centru” (de ce nu Corso, ca în Banat!), „orașul” devine chiar pitoresc. Turiștii eventuali ar pricepe mai bine de ce societatea românească se străduiește să deprecieze, cât de cât, diferențele dintre.... SAT și ORAȘ! Unde se termină satul și începe orașul e greu de stabilit. Aspectul edilitar ar fi important dacă mentalitatea și deprinderile economiei rurale n-ar fi atât de adânc înrădăcinate în obiceiurile bârlădenilor. (Mai în anii din urmă, Bârladul „și-a tras” o... grădină zoologică! Aproape fără obiect, fiindcă miile de păsări și sutele de animale mari și mici din curțile... „gospodarilor” întrec în interes „promisiunile” amintitei... zoo!)

Vechiul și **noul** se împletesc atât de grațios în Bârlad, încât de-o altă emblemă n-ar avea nevoie. El se simte bine-n pielea lui și nu și-a prea pus în gând să... năpârlească vreodată. Străzi de pământ încă mai sunt, vechimea lor coincizând cu sec. al XII-lea! Dar nici asfaltul modern-modern nu lipsește. Case făcute din pământ mai

găsești cu nenumăratele; dar și vile-palate ale... ajunșilor zilei întâlnești pe nemiratelea, uimirea nemaifăcând parte din obișnuințele omului de rând. Ce mai! Toate eclosează din... Cetatea de Pământ (sec. 15), ca și capetele de lut care, har Proniei, prisosesc!...

Prezentarea aceasta nu și-a propus nicio clipă să fie blamabilă sau să aibă intenție polemică. Am privit Bârladul ca din helicopter, asemuindu-l cu un tablou de pe-o simeză. Imaginile, uneori instinctive, le-am selectat și pus în vernisajul aceasta. Că unele ne-au șocat, și nu de ieri sau alaltăieri, e din cauza izbitoarelor contraste care caracterizează încă Bârladul, „municipiu" (!) al mileniului III! Bineînțeles că le-am micșorat numărul, dar ceea ce nu s-a putut face în secole, sunt neîncrezător că s-ar eradica în decenii! Din acel decembrie criminal și trist, pe care toți îl socotiți – fără motivații controlabile – început de istorie contemporană, nu s-a făcut mai nimic, ba, în Bârlad, **contrastele** existente, văzute chiar și de chiori, s-au accentuat; iar noi, proștii, am și notat în jurnalele proprii despre semnele unei schimbări dorite, dar care nu s-a mai împlinit...

Rostul vernisajului nostru revuistic a vrut să fie exact ceea ce au înțeles... înțelepții. De la ceilalți n-avem nicio pretenție. Câți se vor (po)căi?

Ce să mai zic! Dacă necunoscut îi e numele din trecut, cum să poți ghici măcar cum îi va fi viitorul? Pentru iubitorii de semantică tainică, dau o temă de studiu: există vreo similitudine între controversatele concepte **contrast** și **incertitudine**?!...

George TUTOVEANU

E moartă cetatea

Bârladului de azi

Oraș fără cântec, oraș fără flori,
Oraș fără taina măiastr-a iubirii,
În toată splendoarea fantastic-a firii
Trăiești doar atâta, cît nu poți să mori.

Zadarnic și Prier topește nămeții,
Zadarnic pătrunde pe ceru-n văpăi,
Zadaric arată copiilor tăi
Comorile sfinte și-adânci ale vieții:

Au ochi mari și limpezi... dar triști și pustii,
Au graiuri... dar vorbele-s pururea mute,
Au guri mici și roșii... nu știu să sărute
Și dorul se stânge pe lumi de stihii.

Fantome fugare spre volbura Lethei,
Cu inimi uscate și sufletul gol,
În nopți de origie dau vieții ocol,
Și veșnic i-îmbată doar viersul monetei...

Sub zările tale, cu primii fiori,
Simțit-am cum visul în brațe-i mă cheamă;
Dar tu mi-ai fost pururi o vitregă mamă,
Oraș fără cântec, oraș fără flori.

(1920)

VERNISAJ

« Priveliști ale Evului Mediu care prisosesc în Mil. III !»
(26 imagini)

Fotografii de **Gina GHIORGHIU**

Texte de George Tutoveanu, din vol. *Versuri*, Editura pentru Literatură, 1968, București, ediție îngrijită de Ion Popescu-Sireteanu, cuvânt înainte de G. G. Ursu. Selecția poeziilor: Gruia Novac.

„Ca-ntr-o vioară veche, de demult,
Din grinzi de ulmi și tei înfiripată,
Aduni mereu al codrilor tumult,
Biserică sărmană și uitată...”
(*Biserică uitată*)

...*Gard și trotuar* pe str. C. Hamangiu, peste drum de... un depozit de lemne pentru foc, amplasat în chiar coasta Școlii în care elevii (probabil) s-au obișnuit cu zgomotul tăiatului butucilor...

„Pe drumul alb, fugarnic peste zare,
Cât ține taina șesului mocnit,
Plutește-ncet o tabără de care
Sub nori de praf aprinși în asfințit...”
(*Sciții*)

„Și tot mai rar, din larma bătăliei,
S-aud chemări de trâmbiță, și pier...
Și câteodată, fulgere de fier
Brăzdează scurt ponoarele Chindiei...”
(*Pentru țară*, 1917)

„Și-n goana dorului aprins
Și-a mult fugarnicelor clipe,
Gândești că-n urma ta și-a-ntins
Uitarea sumbrele-i aripe...”
(*Solie*)

„De mic copil mă porți mereu cu tine
Pe drumul alb din zările senine
Și-atâtor lumi de visuri dai cuvânt...

Când voi pleca-n eterna pribegie
Să vii să bați și-atunci... o veșnicie...
Deasupra pietrei mele de mormânt...”

(*Lunii*)

Cine riscă, câștigă!
„Fantome fugare spre volbura Lethei,
Cu inimi uscate și sufletul gol,
În nopți de orgie dau vieții ocol,
Și veșnic i-mbată doar viersul monetei...”

(*E moartă cetatea*)

„Văzduhu-ntreg e-o mare-nfuriată
Ce-și zvârle spuma dincolo de cer,
Și peste care fulgerul și-arată
Mânia lui de groază și mister.”

(*Încinge-ți spada*, 1915)

„Din anii duși, fantastic înflorește
Uitatul basm al dragostii, și crește...”

(*Uitatul basm*)

În Turn la Domneasca...

„Ascult, și ca-n vis mă cuprinde
Un farmec adânc, negrăit...
Cu glasul de clopot se pierde
Și sufletu-mi spre infinit.”
(*Se roagă*)

„De câte ori fantoma pustiirii
Pe larg de zări stă gata să răsară...”
(*Cuza-Vodă*)

„De-a vremilor porunci
Doar scrumu-i pe văpăi...
Cad umbre peste lunci,
Cad umbre peste văi...”
(*Cad umbre*)

Bolovanul-pietroi are vechime pe trotuar...

„De unde, din care pământ
Va crește iar floarea târzie?
Pe viața-mi de tine pustie
Se scutură frunzele-n vânt.”
(*De unde*)

„De peste zări, de dincolo de lume,
Sub cerul crunt de volbură și spume,
Chemarea ta mă-nvinge, mă-nfioară...

Cu lozii albe fruntea-ți încunună,
Și din adânc de neguri te coboară,
Singurătate, sora mea cea bună.”
(*Singurătate*)

Pe strada Gh. Emandi

„Să nu pătrundeți toamna-n codru
Când raza lunii îl străbate:
Să nu mai știți ce spune vântul
Plângându-și florile uscate.”
(*Să nu pătrundeți*)

„Dar din splendoarea vremilor coboară
Sclipiri de lună-n tainice ruine,
Ca pe-un izvor la care nu mai vine,
Sub bolți de codru, nici o căprioară.”
(*Nici o căprioară*)

„Și plâng mereu, plâng streșinile-ntr-una...
Pe lunci e jale; numai umbra morii
Prin sălcii negre-și scârțâie ușorii,
Că n-o mai văd nici soarele, nici luna...”
(*Singurătate*)

„Pe-aici, pe toate câmpurile-mi pare
Că-n alte vremi, demult, am mai trăit,
Arcaș al unor oști rătăcitoare
Mereu pe cal și-n veci neostenit...”
(*Sciții*)

Tot pe... str. Hamangiu! Trotuar...

„Acum, palatul nostru e-o ruină...
Pustiu și trist e-al dragostei popas,
Prin care nici un zvon nu mai suspină...

Dar cum pătrunde-n bolți un spic de soare,
Alerg să văd prin scorburi n-a rămas
Uitat vreun cântec de privighetoare...”
(*Palatul nostru*)

„Dar fiecare casă e-o ruină
Cu ziduri negre, crunte-nfiorări,
Cu geamuri oarbe-amare desperări,
Și streșini frânte, roase de rugină...”
(*Reîntoarcere*)

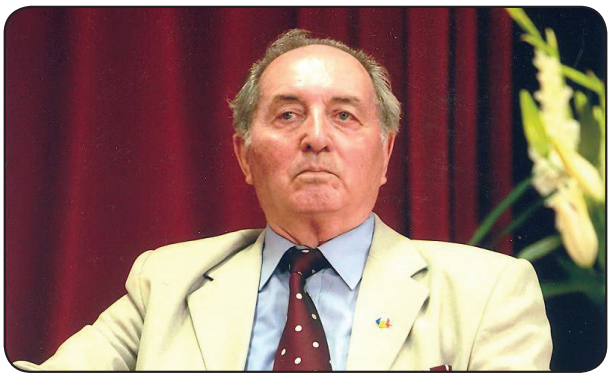

Baaadul literar express!

- Coloană de amintiri din amintiri -

Simt că mă locuiește o deznădejde, poate nu din senin, ci din prea nenorocitul sentiment că scriu de-a surda, fără folos...

Unii concep (și tipăresc) cărți; alții, ca mine, fac reviste. Din pasiune, din pricepere, din orgoliu... Mi se va imputa că mă las permanent călăuzit de habitudinile mele. Admit pericolul și (mă) expun. Istoria, îndeobște, e cotată drept o poveste continuă, mai întotdeauna cu pulsații narcisiste. E mereu un ghem de încurcături; o întâmplare pe care o vrei credibilă; o pățanie la care nu te-ai așteptat; o tărășenie (și) cu amuzamente; mai pe șartul meu, o poznă cu bucluc.

Cam asta ar fi, fără detalii, peripeția revistei *Baaadul literar*, care, iată, este istorie și va rămâne, la clipa cuvenită, istorie. Până atunci însă, pentru a nu rămâne la discreția imaginărilor hilare ale unora, în jurul nostru larg trăind multe minți sărace, robite (doar) internetului care acceptă mulțime de limbaje inepte – nu inapte, atenție! –, constrângându-mă deci a concede aserțiunea că „legile țării nu interzic nimănui să fie imbecil", voi însăila-o (sic!) întru priceperea celor de bună credință, amatori de lecturi veritabile.

Predându-mă conștient impresiei create de titlul unei expoziții prezentate la kunsthalle din München, *Du bist FAUST* (Tu ești Faust), m-am lăsat sedus de personajul goetheean care *„din cer cele mai mândre stele vrea/ De pe pământ - suprema bucurie"* (trad. de Șt. Aug. Doinaș). Și, ca atare, *je suis Gruia Novac*. Vă voi imagina drumul de istorie al revistei *Baaadul literar*, cu momente pregătite pentru Dumneavoastră, *Cititorii*, înfățișate fără reticențe, cu omisiuni nesemnificative și fără extensiuni de hiperbolă, nelipsind totuși curajul neînfricatului încrezător în tot ceea ce scrie. Pentru că, sensibilizat suficient de intrepiditatea asumată (cutezanță, îndrăzneală), am senzația că revista, cu tot cursul ei sinuos, a fost o „pacoste" plăsmuitoare. Pentru cei mulți și pentru cei puțini, o minimă explicare a „pacostei plăsmuitoare" trebuie dată. Nu e ușor să te faci, cât de cât, cunoscut cu o revistă de provincie orgolioasă (minte cine nu recunoaște asta!), în situația în care nu ești nici finanțat adecvat, nici susținut de o uniune de scriitori sau de vreun for național de cultură, ci te mulțumești cu ploconeala, acceptând ifosele mărinimoșilor de orice fel. Apoi, tirajul insuficient (în cazul nostru 150!) ne obligă să difuzăm (gratuit), singuri, publicația, în așa mod încât s-o menținem la înălțimea unei atenții derizorii (totuși), înțelegeți dumneavoastră, Cititorilor! Asta, probabil, e și pricina care ne-a obligat să ne apropiem asemenea admirabili colaboratori, încât interesul pentru revistă să se mențină constant.

Istoria revistei? Una care a iscat invidii și a desfundat vanități, dar care – de necrezut – în cei 12 ani de existență nu a scos la iveală nici un pasionat local în stare să ducă mai departe publicația aflată doar pe spatele (și răspunderea) celui aflat și acum la... timonă. Ce va fi *după* se va hotărî *atunci*. Providența? Doar Ea știe... chiar și că, din cei vizați, niciunul nu și-a asumat nepriceperea!...

Toamna anului 2006 a fost – așa a părut – lungă și călduroasă. Ideea apariției unei reviste literare la Bârlad (sau, dacă nu e prea mult, în zona centrală a Moldovei!) apăruse de mulți ani și acum simțeam că trebuie împărtășită și unor... prieteni. Și cum o terasă potatorică poate fi stimulativă, o gustare asortată, udată cu o „Grasă" ștefaniană, i-a adunat pe Vasilian Doboș și Ancelin Roseti, cărora, divulgându-le intenția, dar și titlul, fără discuție, „interesat" – BAAADUL LITERAR –, amicii mei l-au și îmbrățișat. Peste câteva zile, Vasilian Doboș ne-a informat și despre **acceptul** (!!!) lui Cezar Ivănescu, foarte în vogă atunci, că doar un volum al lui era sursa inspirației mele, dar nu ascund că doream și un nume de revistă care să epateze, să șocheze chiar. A fost **singura** „contribuție" a cantautorului-poet cu gânduri de... mărire, la ctitorirea revistei. Au urmat diligențele cu Primăria, iar în luna mai, 2007, cu prilejul „Zilelor culturale ale Bârladului", primul număr a ieșit de sub tipar. „Fondatorul", cum și începuseră să-l perie invitații la sărbătoarea de la Biblioteca Municipală „Stroe S. Belloescu", mulți chiar din lașul „celebrităților", a tunat, cu vocea-i dogită de vodcă și tutun, a nemulțumire, că, adică, de ce i-am scris numele pe copertă, întru cât se știe că el e modest și n-are nevoie de gesturi de... operetă. *Regret și astăzi, am regretat și atunci, că, dintr-o generozitate excesivă de moldovean prostit, i-am grafiat numele sub titulatura „director fondator". N-o să mi-o iert niciodată!* Dar „Marelui Poet" repede i-o fi trecut, bănuiesc, furia, mai cu seamă că după festivitatea centenară – Biblioteca tocmai împlinea 100 de ani –, domnia-sa, viitorul (!) „potențial" președinte al U.S.R., după cum ne informa când de pe un trotuar, când de pe altul, a poposit îndelung la banchetul „pus la cale" de primarul de atunci, cunoscut cu patronimicul arhirăspândit „Nea Titi", la o locantă, celebră, a târgului. N-am fost de față, fiindcă *„venitorul celebru"*, în fața căruia pălea însuși numele lui Eminescu, nu suferea *profesorașii* care, pe vremuri, lăsaseră repetent chiar pe elevul genial...

Revista însă și-a urmat cursul, coordonatorul ei nepreluând în seamă micile „scandale” determinate de întârzierile plății tipăririi ei la Tipografia Sfera din Bârlad, unde calitatea lucrului și priceperea oamenilor l-au determinat pe redactorul șef să nu accepte „mutarea” la o altă tiparniță, de aici ori de aiurea, unde cică prețul (!!!) era mai mic. Birocrații din Primărie nu știau că „englezul e prea sărac pentru ca să poarte haine ieftine!”. Și cum contabilii habar nu au de apoftegme, i-am lăsat în plata Domnului!

Cu un colectiv de redacție constituit după recomandările edilului atoatecunoscător, dar care știa să interpreteze, chiar bine, rolul generosului, revista a mers înainte și fără contribuția redactorilor (numiți așa după cerința... modei!), iar când neputința sau nevoința lor au fost reclamate de cel care, pe bune, se ocupa de întreaga construcție, a dispărut formula „casetă redacțională” cu numele devenite fictive, împreună cu cel al „fondatorului” (!!!), cu toată observația țâfnoasă a unui iașiot cu... morgă. De-atunci, revista a avut o monoconducere, dispărând coordonarea colectivă a acesteia, amărând pe cei surprinși și dând prilej de... plângeri clevetitorilor, după formula postdecembristă (!) și profund democratică, «*noi suntem contribuabilii și nu ne lăsăm!*». Și nu s-au lăsat!...

În anul 2016, după apariția nr. 37, din luna mai, *Baaadul literar* a fost închis brutal de *bunăvoința* unor „gospodari”, culți, ai orașului, care nu-și limpeziseră încă „prioritățile” (!) legate de viitorul Bârladului... Că primarul Const. Constantinescu, labil și influențabil, a mărturisit, ceva mai târziu, că *„s-a lăsat dus de nas de niște idioți”*, nu m-a încălzit atunci, după cum nu se-ntâmplă nici acum, dar simplul fapt că am ajuns, după o sută de ani de civilizație – că doar de asta au făcut ROMÂNII **ROMÂNIA MARE** în 1918 –, să depindem de astfel de „intelectuali” (funcționali) mă obligă aproape, vorba unui vers dintr-un poet ialomițean – contemporan, *„să urlu blasfemii...”*. S-au bucurat necunoscătorii de prozodie și încropitorii de „plugușoare” cu tentă religios-biblică (nimic mai ușor de iscat!). Scăpaseră de un vertical și fuseseră dați – la rugămințile edilului! – pe mâna neexersată a universitarului ieșean, născut în Bârlad, Nicolae Crețu, care în prima clipă s-a arătat încântat și măgulit, iar în următoarele îngrozit de neputința care-i încolțise sufletul. Îi lipsea exact ceea ce precedentului îi prisosea: **priceperea**. Că proiectul s-a prăbușit lamentabil nu i-au cutremurat nici pe universitar, nici pe ofertant, iar „contribuabilii-beneficiari” n-au simțit primejdia seismului... S-au bucurat doar, pentru că intriganții erau satisfăcuți de „reușita” demersului lor ticălos, inconștient, vanitos.

Dar „părintele” *Baaadului literar*, revistă strangulată la nr. 37, n-a disperat. Un prieten i-a venit în întâmpinare: **C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad**, prin președintele pensionarilor, magistratul **Nicolae Mihai**. Domnia-Sa mi-a deschis intrarea revistei „Viața noastră”, care, în lunile septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie (2016) mi-a oferit 127 (osutădouăzecișișapte) de pagini (27 + 37 + 30 + 33), care, sub genericul *„RĂMĂȘIȚE dintr-o revistă care-ar fi putut să fie! (Sugrumată, azi!)”* au fost onorate, printre altele, de nume precum: **Vasile Filip** (Iași), **Ștefan Amariței** (Iași), **Mircea Coloșenco** (București), **Mihai Merticaru** (Piatra Neamț), **Sonia Elvireanu** (Alba Iulia), **Alexandru Jurcan** (Huedin - Cluj), **Cornelius Drăgan** (Vaslui), **Vasile Ilucă** (Iași), **Ionel Iacob-Bencei** (Timișoara), **Teodor Oancă** (Craiova), **Ioan Vicoleanu** (Bacău), **Teodor Pracsiu** (Vaslui), **Rodica Gabriela Chira** (Alba Iulia), **Ion Popescu-Sireteanu** (Pitești), **Constantin Mănuță** (Iași), **Florentina Loredana Dalian** (Slobozia - Ialomița), **Vasile Ghica** (Tecuci), **Daniela Oatu** (Vaslui), precum și colaboratori ai locului: **Petruș Andrei, George Irava, Dionisie Gradu, Gina Ghiorghiu**, revista „părând” a-și fi găsit tonusul pierdut, și asta numai generozității, înțelegerii și, mai ales, înaltului simț cultural care i-a dat, a câta oară, prilejul d-lui magistrat **Nicolae Mihai** să-și arate respectul pentru un act de spirit românesc. Îi voi rămâne recunoscător!

Anul 2017 a venit cu noroc. Consiliul Județean Vaslui, asigurând-o că o finanțează pentru acest scop, a sugerat serios Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” ca, sub egida acesteia, să facă posibilă apariția noii serii a revistei *Baaadul literar*, cu un nou ISSN-L, asigurându-i astfel continuitatea. Mulțumesc președintelui Consiliului Județean, după cum rămân îndatorat directorului Bibliotecii, care, în persoana d-lui **Gelu Voicu Bichineț**, devenit și redactor, au făcut din publicația noastră o tribună literar-culturală, cunoscută și dincolo de fruntariile județului, apreciată de reviste importante din țară, ca *România literară*, de exemplu, sau *Ateneu, Cronica Veche, Argeș*...

În noua formă, revista *Baaadul literar* continuă proiectul ei dintotdeauna, cultivând LIMBA ROMÂNĂ și evidențiind bunele deprinderi de civilizație (tradițională și modernă), evidențiind istoria clasică a poporului român, precum și figurile glorioase ale noastre. Facem toate acestea, dar și altele multe intuite de dumneavoastră. Ne cam aflăm în țara în care ordinea valorilor seamănă cu o piramidă răsturnată, iar școala românească – celebră în timpul trecut – nu mai este instituția care, în panoplia ei de procedee, să-l aibă și pe acela al cultivării modelelor naționale, ci calchiază nesistematic și violent pe americanii care au infectat toată lumea – inclusiv Europa – cu „ok”-ul lor pernicios și libertin, de populism îndoielnic și umanism... găunos!

Baaadul literar are drumul său consacrat, nepervertit la nici o modă și care nu se va abate, cât va exista, de la direcția comandată de străbuni. De aceea, **am obligația** morală și prietenească de a-mi exprima, din suflet, gratitudinea pentru sutele de colaboratori care au contribuit, de-a lungul celor doisprezece ani, la creșterea valorică a *Baaadului literar*, revistă cu o istorie bogată, interesantă, dar sinuoasă, de care fiecare, în intensități variate, și-a legat numele și priceperea.

Și totuși, de ce a rezistat un singur OM, redactorul șef, în sisifica muncă de durare a structurii rezistente a revistei *Baaadul literar*, în ciuda atâtor și atâtor... intemperii?

Răspunde *birișul* grijuliu și neadormit, care a vegheat viața revistei atâta amar de vreme: fiindcă tot ceea ce e creat cu trudă, pricepere și tenacitate nutrește frumosul și adevărul. Iar ceea ce e frumos și adevărat place și lui Dumnezeu! Și Oamenilor cu cap!

E an CENTENAR? Da. E CENTENAR.

De noi depinde să devină **legendar**!

Toamna agresiv-provocatoare a lui 2018
Bârlad

Am citit cu plăcere „Baaadul literar”, dens și diversificat, cu comentariile și reflecțiile dumneavoastră critice despre cărți și evenimente, pagini de poezie, proză, eseistică, ilustrat cu imagini din pictura contemporană. Mulțumirile noastre pentru revistă și urări de sănătate și rodnicie în presa literară.

Va trimit traducerea unor poeme din lirica belgiană contemporană. Citesc și traduc deseori din poezia contemporană franceză și francofonă ca să văd cam ce subiecte abordează poeții străini și maniera lor de a scrie. E plăcut să constați că unii poeți români contemporani nu sunt mai prejos de cei occidentali, îi deosebește mai ales înclinația spre narativ și uneori substratul tragic.

Cu prețuirea și simpatia noastră dintotdeauna,
Sonia Elvireanu

13 August, 2018

*

Gruia, dragul meu, am vrut să nu fiu chiar ultimul care răspunde la apelul tău. Așa se face că ceva mai jos vei găsi cele de cuviință, potrivit înțelegerii noastre. Întâmplarea face ca bucuria de a putea trimite pentru BAAADUL LITERAR aceste pagini (și imagini) să se petreacă de Ziua Mondială a celor trecuți de primele tinereți, poate ca un semn bun pentru anii care vin înspre noi.

Vezi tu, dragă Gruia, ce se poate face printr-o selecție... creatoare. La prima pagină ar putea rămâne steluțele respective, după cum, la fel de bine ar fi și dacă ar lipsi. Important este ca minunata revistă, pe care singur o faci trudind ca un ocnaș de atâta amar de vreme, să ajungă la cititori așa cum vrei tu. Te felicit, cu sinceritate, a nu știu câta oară, pe bună dreptate.

Te îmbrățișez cu tot dragul, și pe Licuța – la fel, sănătate și încredere în timpul pe care acum îl numim „viitor”.

Cu bună prietenie, **Flavus**

1 Octombrie, 2018
Iași

*

Stimate domnule Gruia Novac,

Amintindu-mi cu plăcere de recenta întâlnire de la Bârlad, de cuvintele frumoase pe care mi le-ați adresat și plăcut surprins de cele două numere recente ale revistei pe care o gândiți cu inteligență și discernământ, revistă în care au apărut de câteva ori comentarii la cărțile mele care m-au bucurat, vă trimit din volumul *Omul din Turn* în curs de apariție un grupaj de poeme. Sper să ne revedem și în anii ce vor veni și să am prilejul să convorbim mai pe îndelete în legătură cu realitățile vieții spirituale de azi.

Vă doresc mult succes în toate și sănătate.

Al dumneavoastră **Nicolae Dragoș**

18 Octombrie, 2018

Cărți primite

1. Ioan Țicalo, *Dor... în concepția lui Eminescu*, Biblioteca Miorița, Câmpulung Moldovenesc, 2012, 233 pagini.
2. Ioan Țicalo, *Istorii...*, Editura Junimea, 2017, Iași, 275 pagini.
3. Ionuț Caragea, *Cenușa din abis*, *Poeme*, Ed. Fides, 2018, Iași, 118 pagini, cu o prefață (*Poezia ca formă a existenței*) de Constantin Culbeșan.
4. Iordan Datcu, *Revelațiile lecturii*, Editura Bibliotheca, 2017, Târgoviște, 344 pagini.
5. Ștefan Amariței, *Patimile lui Sisif - teatru*, Ed. Timpul, 2018, Iași (Goethe la Weimar, O moarte neașteptată, „Avant de mourir”, Patimile lui Sisif), 103 pagini, cu o postfață („Dramaturgia ca literatură”) de Ioan Holban.
6. Șerban Codrin, *Baladierul. Un poem pentru CCCLXV ș încă una de zile și nopți*, Ed. EuroPress, 2012, București, 296 pagini.
7. Șerban Codrin, *Rodierul* (ediția a II-a, revizuită și adăugită), Editura Betta, 2018, București, cu o prefață („Un altfel de scriitor”) de Ion Papuc, 246 pagini.
8. Petru Ursache, *Înamorați întru moarte sau Erosthanatos la Cezar Ivănescu*, Ediția a treia, augmentată, Editura Eikon, 2010, București, 275 pagini, cu un Cuvânt înainte („O moarte anunțată prin CNSAS. Tehnocrații suspiciunii”) de Magda Ursache.
9. Iordan Datcu, *Jurnal 1981-1989*, Editura RCR Editorial, 2014, București, 307 pagini.
10. Petre Isachi, *Docuficțiuni critice. Exerciții de lectură hermeneutică. III. Critica poeziei*, Editura Rovimed Publishers, 2018, Bacău, 503 pagini.
11. Ion Moraru, *Incizii pe viu - epigrame*, Editura Pax Aura Mundi, 2017, Galați, 214 pagini.
12. Vali Slavu, *VALIza poznașă*, Editura Pim, 2018, Iași,121 pagini, cu un cuvânt înainte („O efigie feminină în epigrama contemporană: Vali Slavu”) de George Corbu, caricaturi și coperta de Costel Pătrășcan.
13. Vasile Filip, *Destinul este rotund*, vol. 21, *Urmele omului*, proză, Editura Pim, 2018, Iași, 199 pagini.
14. Șerban Codrin, *Stâlpi de felinar - Minimalism poetic. Antologie sezonală de poezie epigramatică haiku*, ediția a II-a, prescurtată de Laura Văceanu, Editur Ex Ponto, 2018, Constanța, 256 pagini.

Cărți tipărite de vasluieni

Serghei Coloșenco, *Sonete eminesciene în rebus*, Editura Sfera, 2018.

Vasile DUMITRU

Calendar (selectiv)

OCTOMBRIE

4/1933 — S-a născut scriitorul **George ASTALOȘ**
7/1902 — S-a născut scriitorul **Zaharia STANCU**
11/1921 — A murit scriitorul **Tudor PAMFILE**
12/1934 — S-a născut istoricul acad. **Alexandru ZUB**
14/1931 — S-a născut scriitorul **Constantin CLISU**
17/1939 — S-a născut prof. univ. dr. **Dumitru D. IVĂNESCU**
17/1928 — S-a născut prof. documentarist **Traian NICOLA**
20/1912 — A murit profesorul filantrop **Stroe S. BELLOESCU**
20/1924 — S-a născut criticul literar **Valentin SILVESTRU**
23/1948 — S-a născut medicul-scriitor **Iorgu GĂLĂȚEANU**

NOIEMBRIE

1/1993 — A murit criticul literar prof. **Mihai DRĂGAN**
2/1912 — S-a născut lingvistul acad. **Gheorghe IVĂNESCU**
5/1880 — S-a născut scriitorul **Mihail SADOVEANU**
6/1880 — S-a născut pictorul **Dimitrie HÂRLESCU**
14/1991 — A murit scriitorul **Constantin CHIRIȚĂ**
18/1856 — S-a născut episcopul acad. **Ioan C. ANTONOVICI**
18/1838 — S-a născut publicistul prof. **Ștefan NEAGOE**
18/1872 — S-a născut poetul **George TUTOVEANU**
19/1912 — S-a născut laureatul Nobel, **George Emil PALADE**
19/1837 — A murit boierul filantrop **Gheorghe ROȘCA CODREANU**
19/1919 — A murit scriitorul acad. **Alexandru VLAHUȚĂ**
22/1935 — S-a născut criticul literar prof. **Gruia NOVAC**
23/2006 — A murit criticul literar **Lucian RAICU** (Bernard Leibovici)
24/1942 — S-a născut prof. **Oltea-Elena GRAMATICU-RĂȘCANU**
26/1996 — A murit criticul literar **Valentin SILVESTRU**
27/1884 — S-a născut scriitorul-medic **Vasile VOICULESCU**
27/1885 — S-a născut scriitorul **Liviu REBREANU**
29/1880 — S-a născut scriitorul **N. D. COCEA**

DECEMBRIE

2/1935 — S-a născut poetul **Nicolae LABIȘ**
6/1937 — S-a născut criticul literar prof. **Mihai DRĂGAN**
8/1996 — A murit scriitorul **Marin SORESCU**
12/1963 — A murit scriitorul **Felix ADERCA** (Froim Edelstein)
13/1872 — S-a născut **Zoe FRASIN** (soția lui G. Tutoveanu)
13/1983 — A murit poetul **Nichita STĂNESCU**
14/1932 — S-a născut dramaturgul **Dumitru SOLOMON** (Dolfi)
22/1956 — A murit poetul **Nicolae LABIȘ**
31/1889 — A murit scriitorul **Ion CREANGĂ**
31/1931 — A murit episcopul acad. **Ioan C. ANTONOVICI**

Liliana MOGA

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, la Semicentenar

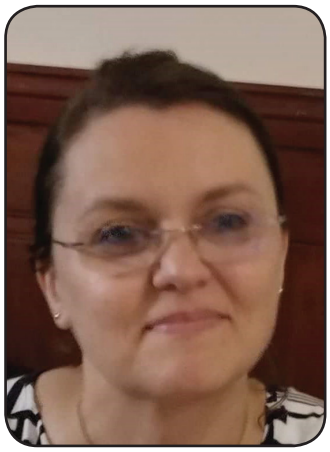

În anul 1968, orașul Vaslui a devenit municipiu de reședință al județului cu același nume, în contextul reorganizării teritorial-administrative a României.

Biblioteca publică din noul municipiu capătă o nouă denumire: **Biblioteca Județeană Vaslui**. Istoria propriuzisă a Bibliotecii Județene a început, însă, în 1951, când s-a înființat Biblioteca Raională Vaslui, în urma constituirii sistemului de biblioteci publice din România. Inițial, instituția a avut un fond de carte de 6000 de documente, obținut din redistribuiri de la biblioteci importante din țară, precum Biblioteca „Gh. Asachi” din Iași, Biblioteca Centrală de Stat, dar și din donații de la persoane particulare. A funcționat într-un imobil pe strada I.C. Frimu, în trei încăperi care serveau ca săli de împrumut pentru adulți și copii, având trei angajați: un bibliotecar-șef, un bibliotecar și un mânuitor de carte. **Mariana Pavlov**, responsabilul bibliotecii, a fost și prima din istoria acestei instituții cu studii de specialitate în domeniu, ea fiind absolventă a *Școlii medii tehnice de bibliotecari* din București.

La conducerea bibliotecii i-a urmat **Cecilia Petcu**, sub conducerea căreia biblioteca a primit, în 1960, la concursul bienal al bibliotecilor, premiul I pe regiunea Iași și mențiune la nivel național. În 1962, la același concurs, când biblioteca era condusă de **Cleopatra Zugravu**, a obținut același premiu I și titlul de „Bibliotecă model”. La 15 iulie 1965, biblioteca a trecut sub conducerea domnului **Constantin Peptu**.

În 1968, biblioteca, la conducerea căreia a trecut din nou Cecilia Petcu, a fost mutată în clădirea actualului Palat de Justiție, unde funcționează Judecătoria Vaslui. S-a mărit și schema de funcționare: secția pentru copii și legătoria, s-a organizat un serviciu metodic de îndrumare și control al bibliotecilor din județ. Secția pentru copii și-a desfășurat activitatea în Casa Mavrocordat, având un fond de carte foarte mare, 18.000 de volume, rezultat din preluarea fondului de la Palatul Pionierilor. La această secție a bibliotecii au venit în schimb de experiență bibliotecari din toată țara. Biblioteca a avut, o perioadă, filiale la Moara Grecilor și Brodoc și a organizat manifestări de popularizare a cărții, schimburi de experiență, consfătuiri cu cititorii și întâlniri cu autori.

Din 1970, la conducerea bibliotecii a fost numită **Eugenia Moldoveanu**, bibliotecar dedicat muncii sale. În cei 12 ani, cât a condus instituția, aceasta a cunoscut un intens proces de dezvoltare. În 1972 biblioteca s-a mutat în actualul sediu, pe strada Hagi Chiriac nr. 2, realizându-se completarea, diversificarea și modernizarea colecțiilor și serviciilor. A organizat „Salonul de carte” și, lunar, concerte simfonice și recitaluri de muzică, susținute de instituții profesioniste din Iași; din 1977, „Târgul de carte”, iar din 1978, „Salonul Cărții pentru copii”. Printre obiectivele majore ale bibliotecii s-a numărat preocuparea permanentă de completare a colecțiilor și de perfecționare a serviciilor, trecându-se la organizarea științifică a acestora și la realizarea principalelor instrumente de informare și documentare: cataloagele alfabetic, sistematic, topografic, pe colecții etc. Valorificarea colecțiilor s-a realizat prin respectarea programelor lunare și săptămânale, în 1982, biblioteca înregistrând 10000 de cititori și 150000 de volume împrumutate. S-au desfășurat și acțiuni de popularizare a cărții în cadrul „Lunii cărții la sate”, „Lunii cărții în instituții”, „Zilele cărții pentru copii” etc.

În 1983, conducerea bibliotecii a fost preluată de **Elena Poamă**, care a continuat activitățile inițiate de doamna Eugenia Moldoveanu, făcând din *Salonul de Carte* o manifestare de înaltă ținută spirituală. În 1986, spațiul bibliotecii a crescut cu opt încăperi de circa 400 de metri pătrați, unde s-au amenajat birourile de prelucrare, metodic, contabilitate, legătoria și secția de periodice, nou înființată. Trei ani mai târziu, a avut loc o manifestare de mare amploare, dedicată celor 100 de ani de la moartea marelui poet Mihai Eminescu, la care au participat mari personalități ale peisajului cultural românesc, printre care **Petru Creția, Amita Bhose, Dimitrie Vatamaniuc** și **Georgeta Mitran**. Cu această

ocazie, au fost prezentate, în premieră la Vaslui, primele volume din ***Integrala Eminescu***.

Din 1990 a revenit la conducerea instituției **Eugenia Moldoveanu**, la a cărei sugestie biblioteca a căpătat numele marelui cărturar **Nicolae Milescu Spătarul**, personalitate de seamă a secolului al XVII-lea, născut pe meleagurile vasluiene. Festivitatea de dezvelire a plăcii memoriale cu numele lui Milescu Spătarul a avut loc la 29 ianuarie 1992, iar a bustului marelui cărturar, în 2001, prilej cu care au participat personalități locale și de rang național. Autorul bustului, sculptorul **Gheorghe Alupoaei**, s-a preocupat de prezentarea acestuia în maniera barocă, având în vedere perioada în care a trăit Nicolae Milescu Spătarul.

La conducerea bibliotecii a venit, în anul 1994, **Ioan Mâță.** Specialist în biblioteconomie, s-a remarcat ca un foarte bun metodist, îndrumând cu profesionalism și activitatea bibliotecarilor comunali.

În perioada 1998-2007, director al Bibliotecii Județene a fost **Elena Poamă**. Sub îndrumarea sa au avut loc importante acțiuni de modernizare a bibliotecii, prin achiziționarea de computere și echipament electronic, a programului de bibliotecă TINLIB, de mobilier. S-au organizat activități culturale la nivel național și internațional: crearea Filialei de Carte Românească la Hâncești (Republica Moldova) și a Filialei Județene Vaslui a Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret – I.B.B.Y. În septembrie 2004 a apărut primul număr al revistei „Milesciana", care a popularizat evenimentele culturale ale Bibliotecii Județene. Din 2006, s-au concretizat progrese substanțiale în dezvoltarea serviciilor, prin accesarea fondurilor de finanțare nerambursabilă de la Comisia Europeană și derularea unor proiecte de anvergură: *Biblioteca Virtuală, Caravana Veselă* și *TinArt*, pentru toate categoriile de utilizatori, cu parteneri din Republica Moldova.

Din ianuarie 2008, activitatea Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul" s-a desfășurat sub conducerea actualului director, profesor **Voicu Gelu Bichineț**.

În același an, Biblioteca Județeană a preluat și organizarea Concursului de literatură satirico-umoristică (secțiunea carte și secțiunea manuscris) din cadrul Festivalului de Umor „Constantin Tănase", desfășurat bienal. Începând cu 2010, Biblioteca Județeană coordonează activitatea Programului Național „Biblionet - Lumea în biblioteca mea" în județul Vaslui, asigurând accesul gratuit la informații prin intermediul noilor tehnologii și activitatea de instruire a bibliotecarilor și utilizatorilor în cadrul Centrului Județean de Formare. În 2011, a debutat Programul „Biblioteca de Vacanță", cu activități recreativ-educative pentru copii cu vârste cuprinse între 6-15 ani, în perioada verii (atelierul de jocuri – scrabble matematic, șah; atelierul de pictură; atelierul de origami; cursuri de limbi străine, cursuri de bune maniere; ora de povești). În 2013, a inițiat „Lectura în parc", activitate constând în servicii de lectură pentru comunitatea vasluiană, în Parcul „Copou", perioada verii. În preajma zilei patronului spiritual, Nicolae Milescu Spătarul, a început să organizeze acțiuni culturale (colocvii de literatură, istorie, lansări de carte, concursuri literare, dezbateri, recitaluri muzicale, spectacole de teatru etc.) în cadrul „Zilelor Bibliotecii". În 2014, Biblioteca a fost selectată ca partener în proiectul „*Raftul cu inițiativă - Dezvoltarea de programe de voluntariat în biblioteci*", proiect implementat de Pro Vobis - Centrul Național de Resurse pentru Voluntariat, Cluj-Napoca și Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, finanțat prin Granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România. Proiectul a oferit intervenție personalizată complexă în profesionalizarea muncii cu voluntarii și dezvoltarea capacității de implementare a programelor de voluntariat. Sesiunile de instruire privind *Managementul programelor de voluntariat și Managementul voluntarilor* au cuprins informații, instrumente, exemple practice și exerciții menite să dezvolte competențe de lucru cu voluntarii, bazate pe nevoile identificate în biblioteci. A fost implementat programul de voluntariat *Un mediu curat - o viață sănătoasă*, după care coordonatorii de voluntari, **Luminița Șerban**, șef serviciu Relații cu publicul, și **Lăcrămioara Gina Păun**, bibliotecar, au dezvoltat programul de voluntariat *Călător pe drumul culturii*. Printre beneficiile programului de voluntariat se numără poziționarea instituției ca bibliotecă activă, modernă, vizibilitatea la nivel comunitar și național, capacitatea crescută de a recruta și a lucra cu voluntari din diferite categorii (elevi, studenți, cadre didactice etc), contribuind la dezvoltarea de noi servicii care servesc nevoilor comunității. În luna decembrie a anului 2014, Biblioteca Județeană a inițiat, în parteneriat cu Universitatea „Al.I. Cuza" Iași, „După-amiezile culturale la Vaslui", care înseamnă o serie de conferințe lunare, pe teme culturale și științifice.

Revista de cultură „Baaadul literar" apare, din anul 2017, sub egida Bibliotecii Județene Vaslui. Primăvara anului 2017 este marcată de înființarea Cenaclului literar „ProLITERA", concretizare a unei dorințe mai vechi a directorului Voicu Gelu Bichineț și a profesorului de limba și literatura română Pavel Toma, care este și președinte. Ședințele se desfășoară lunar la sediul bibliotecii și, cu fiecare întâlnire, crește numărul creatorilor și iubitorilor de literatură. Cenaclul numără peste 20 de membri. Toamna anului 2018 marchează și debutul Concursului de creație literară „Treptele devenirii noastre", care are drept reper emblematic **Centenarul Unirii** și se adresează creatorilor din România, Republica Moldova și Ucraina.

În prezent, colecțiile bibliotecii sunt înregistrate în proporție de 100% în baza de date electronică, utilizând sistemul integrat de bibliotecă Tinread. Prin multitudinea activităților desfășurate (lansări de carte, conferințe, expoziții, activități muzicale etc.), Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul" este o instituție a cărei evoluție a transformat-o într-o componentă principală a vieții culturale din comunitatea vasluiană de astăzi, onorându-și astfel rolul, deopotrivă, în Anul Centenar al Reîntregirii României și în Anul Semicentenar al existenței sale.

30 Octombrie, 2018
Vaslui

OMAGIU CU „CERNEALĂ FIERBINTE”!

Jubileul *României literare* (1968-2018)

Absolut admirabil nr. 47 al revistei ***România literară*** de vineri, 2 noiembrie 2018, ca semn sărbătoresc al **Jubileului** prestigioasei publicații, al cărei prim număr a văzut lumina tiparului pe **16 octombrie 1968**, continuând astfel ***Gazeta literară***, cel dintâi hebdomadar al Uniunii Scriitorilor din România, apărut în 1954. În istoria publicisticii românești, reviste cu același titlu au mai existat: la Iași, în ianuarie 1855, **V. Alecsandri** scotea „România literară”; mai apoi, la București, **Alexandru Macedonski**, între 1885-1889. La Arad și Aiud, o revistă cu acest titlu scotea **Ovidiu Hulea**, în perioada mai-iunie 1930. De o bună primire s-a bucurat „România literară”, editată de **Liviu Rebreanu** între anii 1932-1934, pentru ca, în **octombrie 1968**, poetul **Geo Dumitrescu** să coordoneze primul număr al săptămânalului de literatură și artă „România literară”, secondat de doi redactori-șefi adjuncți, criticul literar **Gabriel Dimisianu** și poetul **Ion Horea**.

De atunci au trecut cinci decenii, perioadă în care ***România literară*** a avut un singur scop general, **creșterea limbii și culturii românești**, deși la conducerea ei s-au perindat mai mulți redactori șefi, foarte diferiți totuși, fără însă ca intențiile publicației să fie alterate prea mult: **Geo Dumitrescu** (1968-1970), **Nicolae Breban** (1970-1971), **George Ivașcu** (1971-1988), **D. R. Popescu** (1988-1989), **Octavian Paler** (ianuarie-februarie 1990) și din martie 1990 până astăzi **Nicolae Manolescu**.

Sub conducerea d-lui Nicolae Manolescu, ***România literară*** s-a evidențiat prin exigența permanent sporită, cultivând în acest fel **valorile** și **adevărul**.

La Jubileul celor zece lustri, revista trimestrială *Baaadul literar* (Bârlad-Vaslui) urează **La mulți ani României literare**, realizatorilor și colaboratorilor ei!

Pentru exactitate,
Redactorul șef „B. L.”

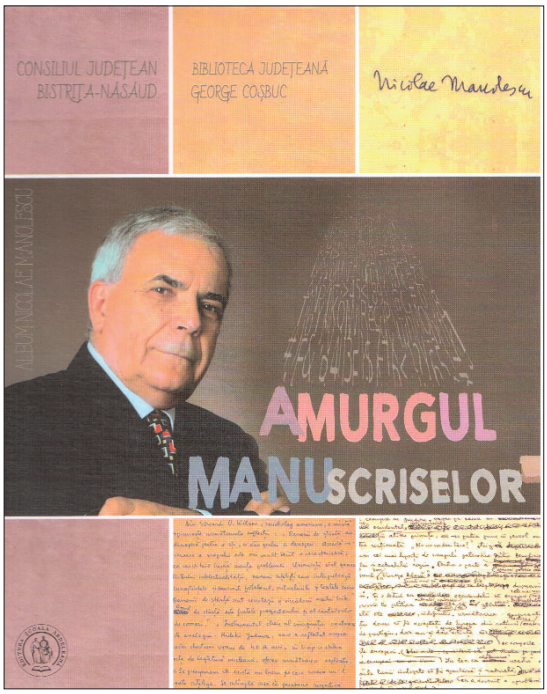

1968
De la o revistă cu intenții clare de deschidere spre nou...

Geo Dumitrescu
redactor șef

Gabriel Dimisianu

Ion Horea

Redactori șefi adjuncți

Nicolae Breban
(1970-1971)

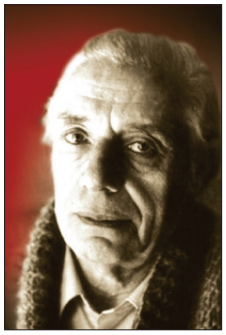

George Ivașcu
(1971-1988)

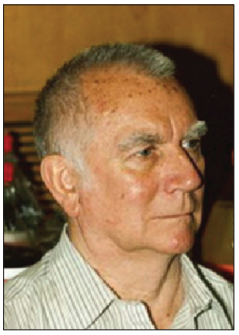

D. R. Popescu
(1988-1989)

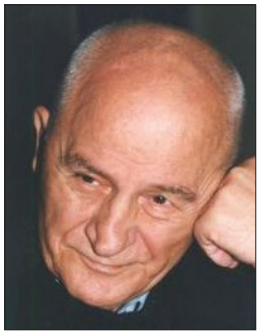

Octavian Paler
(ian.-febr. 1990)

2018
...la o publicație a dialogului și persuasiunii.

Gabriel Chifu
director executiv

Răzvan Voncu
redactor șef

Nicolae Manolescu
director